

Kajaanin kaupunki

Talousarvio vuodelle 2020

ja taloussuunnitelma vuosille 2021-2022

TALOUSARVIO vuodelle 2020 ja taloussuunnitelma vuosille 2021 - 2022

Sisällys

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	5
1 YLEINEN OSA	7
1.1 KAJAANIN KAUPUNGIN ORGANISAATORAKENNE	7
1.2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	9
1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne	9
1.2.2 Kainuun alueen tilanne	10
1.2.3 Kuntatalouden tilanne.....	11
1.2.4 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus.....	16
2 KAUPUNKISTRATEGIA	23
3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	26
3.1 STRATEGISET RISKIT	26
3.2 RAHOITUSRISKIT	27
3.3 TOIMINNALLISET RISKIT.....	28
3.4 VAHINKORISKIT	29
4 TALOUSSUUNNITTELU	30
4.1 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SISÄLTÖ.....	30
4.2 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN SITOVUUS	31
4.3 TALOUSARVION KÄYTTÖSUUNNITELMA	33
4.4 TILIVELVOLLISUUS	33
5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS	35
5.1 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS 2020–2022	35
5.2 KAJAANIN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA 2020	39
5.3 PERUSKAUPUNGIN TULOSLASKELMA 2018–2022.....	40
5.4 LIIKELAITOSTEN TULOSLASKELMAYHDISTELMÄ 2020	41
5.5 KAJAANIN KAUPUNGIN (SIS. LIIKELAITOKSET)	42
5.6 PERUSKAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA	42
6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	44
7 KÄYTTÖTALOUSOSA	48
7.1 KONSERNIHALLINTO	48
7.2 SIVISTYSTOIMIALA.....	59
7.3 YMPÄRISTÖTEKNINEN TOIMIALA.....	68
7.4 KAINUUN PELASTUSLAITOS -TOIMIALA	75
8 INVESTOINTIOSA	77
8.1 PERUSTELUT	78
8.2 KAJAANIN KAUPUNGIN INVESTOINTISUUNNITELMA 2019 – 2022, LIIKELAITOSTEN YHTEENVETO	80
9 LIIKELAITOKSET	84
9.1 KAJAANIN KAUPUNGIN TEATTERI -LIIKELAITOS	84
9.2 KAJAANIN KAUPUNGIN KOULUTUSLIIKELAITOS.....	88
9.3 KAJAANIN MAMSELLI -LIIKELAITOS.....	94
9.4 KAJAANIN VESI -LIIKELAITOS	98
9.5 VIMPELINLAAKSON KEHITTÄMISLIIKELAITOS	102

10 TYTÄRYHTIÖT	107
10.1 KAJAANIN TEKNOLOGIAKESKUS OY	107
10.2 LOISTE OY	109
10.3 KIINTEISTÖ OY KAJAANIN LOHTAJAN PALVELUKESKUS	112
10.4 KIINTEISTÖ OY KAJAANIN PIETARI.....	113
10.5 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU OY	115
10.6 EDUKAI OY	118

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Näkymät maailmantalouden kasvusta ovat vaimentuneet selvästi. Kasvua toki on edelleenkin näköpiirissä, mutta paljon aiempaa hitaampana. Maailmanlaajuinen kasvu on pitänyt myös Suomen talouden hyvässä vauhdissa. Suomen talouskasvu nojaa perinteisesti vahvaan vientiteollisuuteen ja vielä erityisesti investointihyödykkeiden tuotantoon. Viennin heikentyminen johtaa siihen, että Suomen talouskasvu on yhä enemmän kotimaisen kulutuskysynnän varassa.

Kajaanin kaupungin talousarviota vuodelle 2020 ollaan laatimassa hyvin epävarmassa tilanteessa. Kuntatalous koko maassa on haastavassa tilanteessa. Vaikka työllisyysaste on parantunut koko ajan, niin silti kuntien verotulot kasvavat hyvin hitaasti. Osaltaan tätä ongelmaa selittää uuden tulorekisterin toimimattomuus sekä verokortt uudistus. Näiden ongelmien vuoksi kunnille kuuluvia verotuloja jää vuoden 2019 osalta tilittämättä. Tilitysten pitäisi tulla vuonna 2020, mutta kukaan ei pysty sanomaan jatkuvatko ongelmat edelleen tulevana vuonnakin. Verotuloennusteet ovat siten epävarmoja ja olleet laskusuunnassa. Valopilkkuna on valtionosuuksien määräaikaisen leikkaamisen loppuminen vuodesta 2020 alkaen. Tämä tulee tarkoittamaan jopa noin 5 miljoonaa euron kasvua valtionosuuksiin. Kaupungin talouspohjan vahvistumista auttavat myös ns. Loiste-kaupan seurauksena saadut sijoitusvarat sekä yhtiön tuottojen muuttaminen korkopohjaisesta osinkotuottoihin perustuvaksi.

Kainuun sote -kuntayhtymän kustannusten kehitys on perinteisesti vaikuttanut vahvasti kaupungin talousarvion menoihin. Niin on nytkin. Vuosikausia jatkunut krooninen ongelma on se, että kuntien tulopohjan kasvu ei riitä Kainuun soten esittämän kustannustason kattamiseen. Soten kustannuskasvuihin on monia sinällään perusteltuja syitä, mutta nykyinen kustannukset ovat jo selvästi karkaamassa Kainuun kuntien kantokykytasosta. Soten puolelta on vakuuteltu talouden hallinnan ja palvelurakenteiden parantamista, mutta toistaiseksi niiden vaikutukset eivät ole olleet konkreettisia, eivätkä osiltaan edes uskottavia.

Kaupungin toimintojen ja talouden osalta on aloitettu sopeuttamisohjelma, jolla pyritään muutaman lähivuoden aikana saamaan kaupungin talous tasapainoon. Olemme lähteneet toteuttamaan tasapainottamista vahvasti ennakoivalla asenteella. Tämä tarkoittaa sitä, että teemme korjausliikkeitä ennen kuin talous painuu alijäämäkierteeseen. Pelkkä kaupungin oman talouden petraaminen ei tässä urakassa riitä, vaan myös soten talous ja rakenteet pitää kytkeä kiinteästi tarkasteluun mukaan. Niinpä myös soten toimintoja ja taloutta on tarkasteltu kaupungin sopeuttamisohjelmaan kiinteästi kytkeytyvänä asiana.

Sopeuttamisohjelman toteuttamisen tueksi kaupungissa on aloitettu lokakuussa yt-neuvottelut. Sopeuttamistoimia on tarkoitus toteuttaa vuosina 2020-22. Tilapäisratkaisuihin, esimerkiksi lomautuksilla, ei kannata ryhtyä, vaan tarvitaan rakenteisiin pureutuvia muutoksia. Veronkorotuksilla ei olla paikkaamassa alijäämäistä talousarviota, vaan kunnallisveroprosentti ollaan pitämässä entisellä tasollaan. Vuoden 2020 aikana voidaan tarkastella mahdollisia muutoksia veroprosentteihin, kun tiedämme tarkemmin kaupungin todellisen tulo- ja menorakenteen myös suunnitelmavuosille.

Kaupungin talousarvio vuodelle 2020 on tulokseltaan 2,8 miljoonaa euroa alijäämäinen liikelaitosten kanssa. Joulukuussa valtuustokäsittelyyn tulevaan talousarvioon konkreettiset sopeutustoimet ehditään vain pieneltä osin. Näillä näkymin talousarviota 2020 muutetaan keväällä tarkennettujen sopeutustoimenpiteiden mukaiseksi. Kaupungin vuosikate on 12,6 miljoonaa euroa, joka ei riitä kattamaan poistoja.

Investointitaso on ollut liiankin korkealla tasolla viime vuosina. Investointien sovittaminen talouden kestäväseen tasoon tulee olemaan yksi sopeuttamisohjelman keskeisistä tavoitteista. Tämä linjaus näkyy jo ensi vuonna käytännön tasolla. Vuoden 2020 investointien kokonaismäärään vaikuttaa hallitsevasti jo käynnissä oleva Lyseon korjaus- ja uudisrakentaminen. Uusia merkittäviä rakennuskohteita ei olla aloittamassa. Perusrinfran ylläpito vaatii melkoisen määrän ylläpitoinvestointeja, eikä näiden lykkääminen tulevaisuuteen ole mielekäästä. Vuonna 2020 nettoinvestoinnit ovat noin 29 miljoonaa euroa liikelaitosten kanssa.

Toimialojen palvelurakenteen tarkastelun lisäksi aloitetaan kaupunkikonserniin kuuluvien yksiköiden kanssa tehtävän yhteistyön tiivistäminen. Taloushallinnon ja muiden tukipalveluiden osalta pyritään mahdollisimman keskitettyyn malliin ja rekrytoinneissa muutetaan työnkuvia tukemaan tätä tavoitetta.

Elinvoimaisuuden kehittämistä ei saa unohtaa, vaikka kaupungin talous onkin tiukilla. Liian usein tuijotetaan pelkästään erilaisiin kehittämistoimenpiteisiin käytettyjä rahamääriä. Nykyistä enemmän olisi syytä painottaa yleistä ilmapiiriä ja tahtotilaa kehittämisen osalta. Lähtökohtana tulee olla elinvoimaisuuden kehittämisen kytkeminen osaksi kaikkea päätöksentekoa. Kaupungin rooli on ensisijaisesti toimia mahdollistajan roolissa elinkeinoelämän osalta. Tällöin pienilläkin rahapanostuksilla voidaan auttaa hyviä asioita toteutumaan. Vuoden 2020 talousarviossa kehittämiseen osoitetut rahat säilyvät kutakuinkin ennallaan, mutta niillä tavoitellaan nykyistä parempia tuloksia ja vaikuttavuutta

Kaupungin elinvoimaohjelman toteuttamisessa keskeisiä tavoitteita ovat yritysyhteistyö ja osaavan työvoiman saannin varmistaminen. Työllisyystilanne on parantunut merkittävästi vuoden 2019 aikana. Tarjolla olevien työpaikkojen määrän lisääntyminen on myös varmin taie asukasluvun kääntämiseksi kasvusuuntaan. Eräillä sektoreilla, erityisesti metallialalla, on havaittavissa suurta osaajapulaa ja tähän haasteeseen vastaaminen edellyttää aktiivista rekrytointitoimintaa.

Terrafamen Oy:n ja Skoda Transtech Oy:n tulevaisuuden näkymillä on iso vaikutus Kajaanin työllisyyteen. Skoda Transtech Oy julkisti syyskuussa uusimmat noin 200 miljoonan euron tilauksensa, joten Otanmäen tehtaan käyttöaste ja työllisyys pysyvät hyvällä tasolla lähivuosina. Myönteisestä vireestä kertoo myös se, että esimerkiksi Teknologiatekeskus Oy:n toimitilat ovat miltei täynnä. Tietotekniikan alalle sekä erityisesti peli- ja virtuaalialalle syntyy jatkuvasti uusia yrityksiä. Euro HPC- suurteholaskentakeskuksen varmistuminen Kajaaniin Renforsin Rantaan avaa monia mahdollisuuksia uusien asioiden kehittämiseksi.

Kajaanin kaupungin tulevaisuuden kannalta on vuosille 2019-22 hyväksytyn kaupunkistrategian linjausten toteuttaminen aivan ratkaisevassa roolissa. Kaupunki selviää aivan varmasti myös taloudellisista haasteistaan. Talouden sopeuttamisohjelmaan sitoutuminen ja sen määrätietoinen toteuttaminen ovat aivan välttämättömiä toimenpiteitä. Kajaanin kaupungilla on hyvät mahdollisuudet parantaa imagoaan ja rooliaan maakuntakeskuksena. Kokonaisuutena tarkastellen kaupungilla on käsissään eräänlainen etsikkoaika. Tämä etsikkoaika ei ole pitkä, mutta sisältää paljon hyviä ja potentiaalisia mahdollisuuksia. Pitää olla myös rohkeutta linjata asioita ja profiloitumiskykyä oikeisiin kehittämiskärkiin. Pienen maakuntakeskuskaupungin on mahdollista profiloitua asuin- ja yritys ympäristön vetovoimaisuudellaan, ketteryydellään ja erikoistuneella osaamisellaan. Hyvin toimivat palvelut ovat merkittävä hyvinvointi- ja vetovoimatekijä. Tekemällä hyvin valmisteltuja ja ennakoituja toimenpiteitä voimme varmistaa hyvät peruspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut myös tulevaisuudessa.

Jari Tolonen
kaupunginjohtaja

1 YLEINEN OSA

1.1 Kajaanin kaupungin organisaatorakenne

Päätösvaltaa kaupungissa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsevat kaupunginhallitus ja lautakunnat. Kaupungin päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Kajaanin kaupungissa on kaupunginhallituksen lisäksi neljä lautakuntaa ja viisi liikelaitosta. Lautakunnat ovat sivistyslautakunta, ympäristötekninen lautakunta, pelastuslautakunta ja Vuolijoen aluelautakunta. Liikelaitoksia ovat Kajaanin Kaupunginteatteri, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kajaanin Mamselli, Kajaanin Vesi ja Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos.

Valtuusto on lisäksi asettanut toimikaudekseen tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Vaalien järjestämisestä vastaa keskusvaalilautakunta.

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Kajaanissa valtuustossa on 51 valtuutettua. Kaupunginvaltuusto on nimittänyt kaupunginhallituksen, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Kaupunginhallituksessa on 11 jäsentä. Kaupunginhallituksen alaisena toimivat työllisyysjaosto ja elinkeinojaosto.

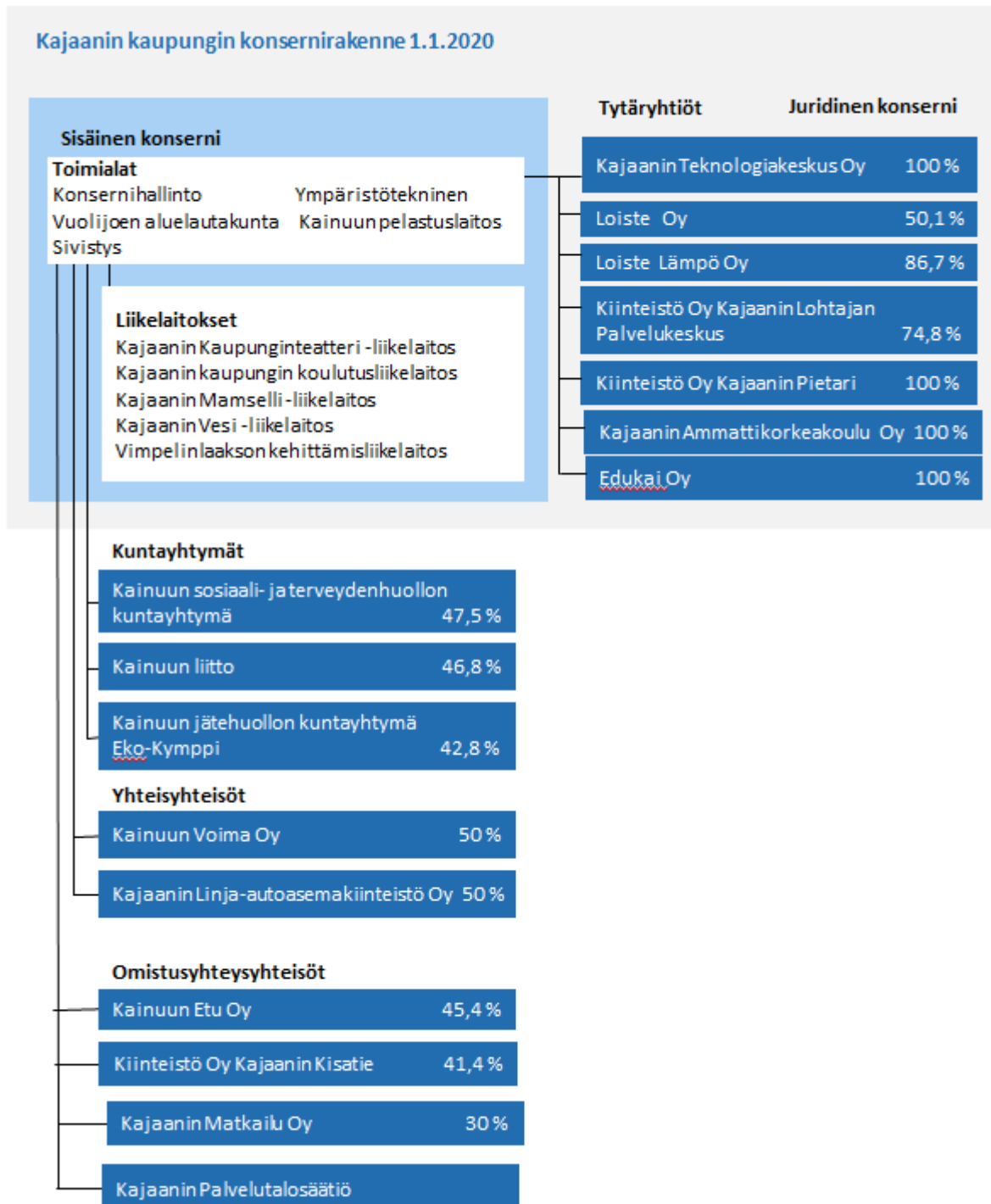
Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka päättää muun muassa:

- kuntastrategiasta,
- hallintosäännöstä,
- talousarviosta ja taloussuunnitelmasta,
- omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeista,
- konserniyhtiöille asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista,
- varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista,
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista sekä
- muista valtuuston päätettäväksi määräytyistä asioista.

Valtuusto käsittelee asiat kaupunginhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kaupungin toimielimille. Kajaanin kaupungin hallintosäännössä määrätään kaupungin eri viranomaisten toimivallan jaosta ja tehtävistä.

Kajaani-konserni

Kajaani-konsernin emoyhteisönä toimii Kajaanin kaupunki. Kajaani-konserniin kuuluvat kirjanpitolain mukaisesti kaupungin määräysvallassa olevat osakeyhtiöt (tytäryhtiöt), joita on seitsemän. Kajaanin kaupungilla on neljä osakkuusyhteisöä, joissa kaupungin omistusosuus on 30–50 prosenttia. Lisäksi kaupunki on mukana kuntayhtymissä, joissa omistusosuus on 42,8–47,5 prosenttia.

1.2 Toimintaympäristö

1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön lokakuussa 2019 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan maamme talouskasvu näyttää vielä lähiaikoina myönteiseltä huolimatta kansainvälisen talouden heikoista uutisista. Kotimainen kysyntä ylläpitää talouskasvua tulevina vuosina. Yksityisten investointien ja kulutuksen kasvu hidastuu epävarman ulkoisen ympäristön heijastuessa suomalaisten yritysten ja kuluttajien odotuksiin. Julkisen kulutuksen ja investointien merkitys BKT:n kasvulle korostuu varsinkin ensi vuonna.

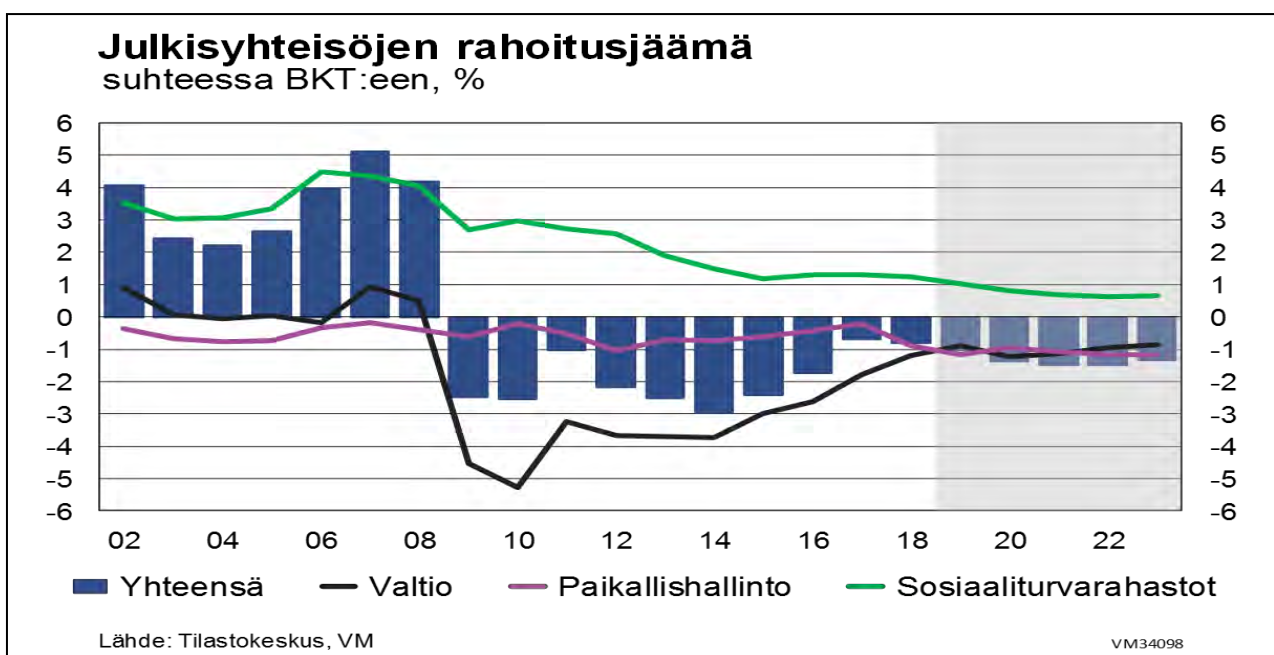
Julkisen talouden menot ovat pysyneet koko korkeasuhdanteen ajan tuloja suurempina. Julkisessa taloudessa on rakenteellinen alijäämä, joka ennusteen mukaan kasvaa lähivuosina. Julkista taloutta heikentävät vaimeneva talouskasvu, väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset menonlisäykset.

Vuonna 2019 Suomen BKT kasvaa 1,5 %. Viennin kasvu on vaisua Euroopan talousnäkyminen säilyessä epävarmoina. Asuinrakennusinvestoinnit supistuvat, mutta myös tuotannollisten investointien kasvu hidastuu kansainvälisen talouden suhdanteen heikentyessä. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu ansiotason nousun sekä korkean työllisyyden tukemana.

BKT kasvaa 1,0 % v. 2020 ja 0,9 % v. 2021. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu kotitalouksien säästämisasteen noustessa. Investointien osuus BKT:sta laskee. Keskeisten talouksien väliset kauppajännitteet heijastuvat maailmankauppaan ja vaikuttavat välillisesti Suomen vientiin.

Talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu alkavat asteittain heikentää työllisyyden kasvua. Työllisyysaste nousee 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä työikäisen väestön edelleen vähentyessä. Työttömyysaste laskee hitaasti 6,2 prosenttiin v. 2021.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, 7.10.2019

1.2.2 Kainuun alueen tilanne

Kainuussa on hyvät palvelut, monipuoliset ja edulliset asumisvaihtoehdot, vilkas kulttuurielämä tapahtumiin ja laajasti erilaisia harrastusmahdollisuuksia. Kainuun vetovoimatekijä on puhdas luonto, joka tarjoaa potentiaalia matkailuelinkeinon laajentumiseen, luonnontuotteiden ja niistä saatavien raaka-aineiden jatkojalostamiseen, vesiekosysteemien ja metsien monipuoliseen hyödyntämiseen sekä laajemmin biotalouteen.

Globaalit trendit, kuten ilmastonmuutoksen hillintä, siirtyminen uusiutuviin polttoaineisiin, muovin korvaaminen pakkausmateriaaleissa, akkukemikaalien kysynnän lisääntyminen ja matkailun kasvu, tukevat Kainuun luonnollista kilpailukykyä. Tehokkaat ja toimivat tietoliikenneyhteydet ja tietoverkot mahdollistavat yritysten ja tietointensiivisten palvelujen tuottamisen, sijoittumisen tai työn siirtämisen Kainuuseen. Kainuussa on väestöpohjaan nähden monialaista ja menestyksekkästä tutkimustoimintaa. Myös Venäjän rajan läheisyys tarjoaa mahdollisuuksia maakunnan elinkeinoelämälle.

Kaivosyhtiöistä Terrafame Oy:n toiminta ja siinä tapahtuvat muutokset vaikuttavat voimakkaasti niin kaivannaisklusteriin kuin koko aluetalouteen. Hopeakaivos Sotkamo Silver Oy:n on täydessä tuotannossa ja rikastuslaitoksen molemmat tuotantolinjat ovat käynnissä. Metalliteollisuudessa merkittävin maakunnan kasvun veturi on Škoda Transportation Groupiin kuuluva kiskokaluston ja keskiraskaiden konepajatuotteiden valmistaja Transtech Oy. Matkailun kasvu jatkuu edelleen ja yöpymisten määrä on kasvanut 16 prosenttia nelsäessä vuodessa. Kajaaniin Renforsin Rannan yritysalueelle on muodostunut merkittävä suurteholaskentaan ja datan hallintaan keskittyvä datakeskussysteemi alan yrityksineen ja useine supertietokoneineen. Biotaloudessa alueen kärkihanke biotuotetehdas KaiCell Fibers Ltd etenee suunnitelmien mukaan. Puurakentamisen näkymät lähitulevaisuudessa säilyvät kohtuullisina mm. puukerrostalo- ja julkisen rakentamisen ansiosta.

Talouden kehitys on ollut Kainuussa pitkään positiivista, mutta sen hidastumisesta on nähtävissä selkeitä merkkejä. Suunnitteilla olevien investointien toteutumisen lisäksi on elintärkeää saada maakuntaan uusia investointeja. Työvoiman riittävyys on kriittinen kysymys lähitulevaisuudessa. Työmarkkinoilla työvoiman määrällinen kohtaanto-ongelma on noussut huomattavan suureksi. Osaamiseen kohtaanto-ongelmaan vaikuttaa osaltaan maakunnan koulutussektorin kapea-alaisuus ja yliopistotasaisen koulutuksen vähäisyys.

Kainuulaiset yritykset ja työpaikat sijaitsevat pääosin Kajaanissa ja Sotkamossa samoin kuin maakunnan oppilaitokset ja tutkimusorganisaatiot. Näille kahdelle paikkakunnalle kohdistuvat merkittävimmät odotettavissa olevat investoinnit. Kajaanin ja Sotkamon kehitys on siis määräävässä asemassa maakunnan kehitykseen nähden.

Kainuun vähenevään väestökehitykseen ja vanhenevaan ikärakenteeseen on vaikea vaikuttaa. Ilman suurta määrää uusia nuoria ja työikäisiä asukkaita negatiivinen väestökehitys jatkuu ja vanhushuoltosuhde vaikeutuu. Myös yrittäjät ikääntyvät, joten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksien tai uusien yritysten määrän tulisi lisääntyä merkittävästi nykyisestä yritys-kannan säilyttämiseksi ennallaan. Vakuusarvojen vähäisyys ja pääomien puute vaikeuttavat yritysten investointien realisoitumista.

Eläkepoistuma on Kainuussa niin suuri, että 2020-luvun alussa paikallinen työvoimaei näytä riittävän edes nykyisiin työpaikkoihin. Uusien suurten investointien toteutuessa niihin tarvittava työvoima tulee pääsääntöisesti löytää Kainuun ulkopuolelta. Riskinä on, että osa Kainuun mahdollisuuksista jää hyödyntämättä työvoimapulan takia.

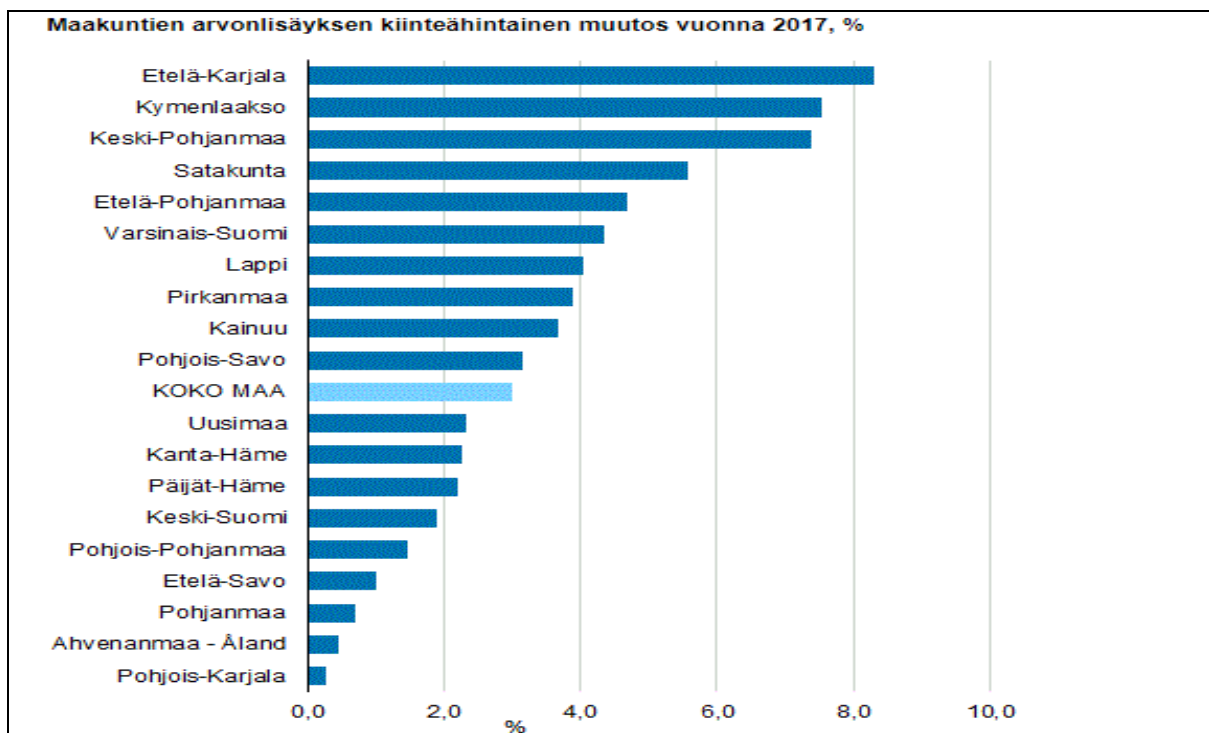
Viime vuosien talouden hyvä kehitys ja sen myötä vahvistunut työvoiman kysyntä on nostanut työllisyysastetta. Vuoden 2019 toisella vuosineljänneksellä työllisyysaste nousi jo 70,1 %:iin. Huolimatta paranevasta

työllisyysasteesta työllisten absoluuttinen määrä ei kasva vaan laskee, koska työkäisen väestön määrä vähenee.

Sekä Kainuun väestökehityksen, että työvoiman saatavuuden näkökulmasta työperäisen maahanmuuton edistäminen ja ulkomaisen työvoiman saaminen maakuntaan on välttämätöntä. Tähän liittyviä valtion ja Kainuun välillä solmittuun siltasopimukseen kirjattuja toimenpiteitä on jo käynnistetty.

Tilastokeskuksen aluetilinpidon mukaan (5.12.2018) alueellinen arvonlisäys kasvoi kiintein hinnoin mitattuna vuonna 2017 kaikissa maamme maakunnissa. Voimakkainta kasvu on Etelä-Karjalassa. Myös Kainuun kasvu oli keskimääräistä suurempaa.

Maakuntien kärkikolmikon kasvu pohjautui vahvasti jalostustoimialojen kasvuun. Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa myös palvelutoimialat kasvoivat verrattain hyvin. Heikoiten arvonlisäys kehittyi vuonna 2017 Pohjois-Karjalassa, Ahvenanmaalla ja Pohjanmaalla. Kokonaisuutena jalostustoimialojen bruttoarvonlisäyksen kasvu oli palvelutoimialoja suurempaa, mutta palvelutoimialat tuottavat kuitenkin selvästi suurimman osan Suomen bruttoarvonlisäyksestä. Jalostus koostuu muun muassa kaivostoiminnasta, teollisuudesta ja rakentamisesta. Palvelutoimialoja ovat esimerkiksi vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta, rahoitus- ja vakuutustoiminta, julkishallinto sekä terveydenhuolto.

Lähteet:

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät 8.10.2019

Tilastokeskus: Aluetilinpito 5.12.2018

1.2.3 Kuntatalouden tilanne

Valtiovarainministeriö on päättänyt 1.10.2019 valmistella kuntataloudesta kansallisen tilannekuva-arvion.

Suomen kunnat eroavat kooltaan, olosuhteiltaan ja kantokyvyiltään merkittävästi toisistaan. Viime vuosina väestörakenteen erot kuntien välillä ovat kasvaneet ja kiihdyttäneet entisestään kuntien eriytymiskehitystä.

Väestönkehitys vaikuttaa voimakkaasti niin kuntien taloudelliseen kantokykyyn, elinvoimaan kuin mahdollisuuksiin järjestää palveluita.

Tilannekuva-arvion laadinnan tavoitteena on muodostaa kokonaiskäsitys kuntien tilanteesta ja lähivuosien kehitysnäkymistä hallituksen päätöksenteon perustaksi sekä tuottaa ajantasainen ja riittävä tietoperusta avoimesti kaikkien saataville. Tietopohjan avaamisella halutaan tukea julkista keskustelua moninaisen kuntakentän kehityksen suunnista niin kunnissa kuin valtakunnallisella tasollakin.

Tilannekuvan valmistelu etenee vaiheittain ja työn ensimmäisiä tuloksia on tarkoitus julkaista alkuvuodesta 2020. Valmistelutyötä tehdään valtiovarainministeriön johdolla yhteistyössä ministeriöiden, kuntien sekä kunta-alan toimijoiden kanssa.

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan paikallishallinnon rahoitusasema oli vuonna 2018 kansantalouden tilinpidon tietojen mukaan 0,9 % alijäämäinen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Paikallishallinnon alijäämä syvenee edelleen kuluvaan vuonna. Menoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi mm. kunta-alan palkankorotukset ja kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksen päättyminen, jonka vaikutus näkyy suurimmaksi osaksi jo v. 2019. Myös investointimenot jatkavat kasvuaan, sillä sairaaloiden ja koulujen rakentaminen sekä infrainvestoinnit jatkuvat vilkkaana.

Paikallishallinnon tulot kasvavat menoja selvästi hitaammin. Paikallishallinnon vuosien 2020–2023 kehitys-arvio on painelaskelma, jossa on huomioitu yleisen talous- ja väestökehityksen lisäksi vain jo talousarvioesitykseen ja julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet. Arvio ei sisällä kuntien ja kuntayhtymien omia toimia vuosille 2020–2023. Ne huomioidaan kehitysarviossa vasta talousarvioiden valmistumisen jälkeen.

Väestön ikääntyminen lisää paikallishallinnon sosiaali- ja terveystalouden menoja n. 1,2 prosentilla vuosittain. Syntyvyyden kääntyminen laskuun puolestaan vähentää laskennallisesti varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen tarvetta. Yhteensä palvelutarpeen kasvun arvioidaan lisäävän paikallishallinnon kulutusmenoja keskimäärin 0,5 % vuodessa. Koulutustarpeen vähenemisen vaikutusta on kuitenkin hieman pehmennetty kehitysarviossa, sillä päiväkotien ja koulujen määrän uudelleenmitoittamisen arvioidaan realisoituvan laskennallisesta arviosta hitaammin.

Palvelutarpeen kasvun lisäksi paikallishallinnon kulutusmenoja kasvattavat hallituksen päätösperäiset toimet. Pääministeri Rinteen hallitus lisää ja laajentaa kuntien tehtäviä ja velvoitteita kohdentamalla merkittäviä lisäpanostuksia sosiaali- ja terveystalouteen sekä koulutukseen. Keskeisiä toimia ovat muun muassa oppivelvollisuuden pidentäminen, vanhuspalveluiden henkilöstömitoituksen kasvattaminen ja peruspalvelujen saatavuuden parantaminen. Hallitusohjelman pysyvät menolisäykset on suunniteltu toteutettavaksi etupainotteisesti, ja niiden arvioidaan kasvattavan paikallishallinnon kulutusmenoja vuoden 2023 tasossa n. 550 milj. eurolla.

Hallitusohjelman kertaluonteiset menolisäykset lisäävät kuntatalouden menoja vuosittain keskimäärin 200 miljoonalla vuosina 2020–2022. Kuntatalouden kannalta rahallisesti merkittävimmät kertaluonteiset panostukset on kohdennettu perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmiin sekä ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa maaliskuun 2020 loppuun saakka. Työttömyysasteen lasku lähelle rakenteellisen työttömyyden tasoa lisää työmarkkinoiden kireyttä, mikä vahvistaa palkankorotuspaineita ja synnyttää työvoimakapeikkoja talouteen. Tämän arvioidaan nostavan kansantalouden ansiokehitystä. Kehitysurassa kunta-alan ansiokehityksen on oletettu mukailevan koko kansantalouden, vajaan 3 %:n vuotuista ennustettua ansiokehitystä. Koska henkilöstökulut muodostavat paikallishallinnon suurimman kuluerän, on palkkaratkaisuilla suuri merkitys paikallishallinnon talouden kehitykselle.

Paikallishallinnon investointien taso pysyy korkealla koko ennustejakson, sillä käynnissä olevat rakennushankkeet ovat monivuotisia ja investointipaineet pysyvät merkittävänä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen rakennuksiin ja kouluihin myönnettyjen rakennuslupien määrä on edelleen kasvussa, ja aloituksia on siten odotettavissa lisää. Toisaalta suhdannetilanteen heikkeneminen ja kuntatalouden synkät näkymät voivat viivästyttää lopullisia investointipäätöksiä.

Paikallishallinnon rahoitusasema kohenee hieman v. 2020 kuluva vuodesta, mutta koheneminen on väliaikaista ja sitä selittävät mm. ajoitukselliset tekijät. Etenkin valtionapujen nopein kasvu kohdistuu vuoteen 2020. Valtionapuja kasvattavat kilpailukyky sopimukseen liittyvien leikkausten osittainen poistuminen, valtionosuusindeksin jäädytyksen päättymisen ja verokompensaatioiden kasvu. Valtionapujen muutos ei kokonaisuudessaan merkitse paikallishallinnon vahvistumista, vaan merkittävä osa valtionapujen kasvusta vastaa joko muiden tulojen vähennystä tai kustannusten kasvua. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan valtionosuus uuteen tai laajenevaan tehtävään on 100 %. Lisäksi hallitusohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita lisääviin tai laajentaviin toimenpiteisiin osoitetaan täysi valtionrahoitus tai vastaavasti muita tehtäviä tai velvoitteita poistetaan. Hallituksen toimenpiteiden vaikutuksen kuntatalouteen on arvioitu olevan likimain neutraalin. Vaikka hallituksen toimet lisäävät kuntien menoja, kasvavat niihin liittyvät valtionavut lähes yhtä paljon.

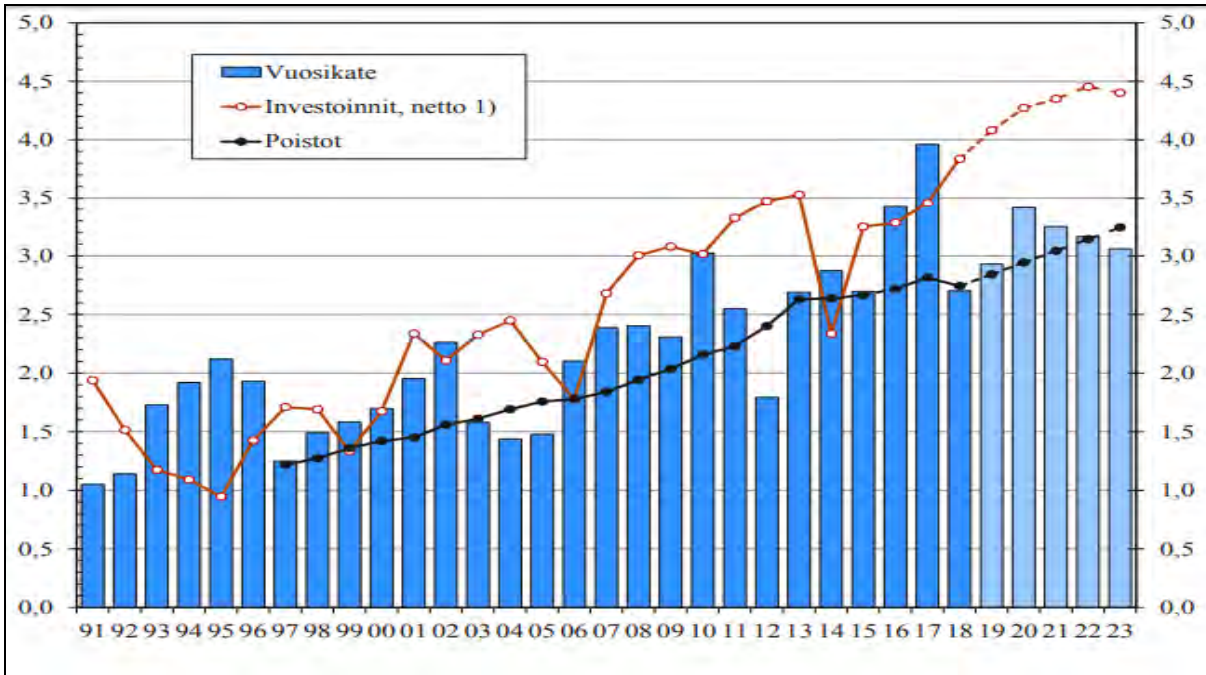
Myös verotulojen kasvua kiihdyttää ensi vuonna kertaluonteinen tekijä, kun sivutoimen palkoista maksettavien veronpalautusten odotetaan vähenevän. Vuosina 2021–2023 verotulojen kasvua ylläpitää mm. ansiotason kasvu.

Paikallishallinnon tulojen kehitys ei riitä parantamaan paikallishallinnon talouden tilaa, sillä investoinnit pysyvät mittavina ja sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluntarve jatkaa väestön ikääntymisen vuoksi kasvuun. Paikallishallinnon alijäämä syvenee vuosina 2021–2023. Paikallishallinnon talouden vahvistuminen edellyttää tuottavuutta lisääviä toimia ja rakenteellisia uudistuksia sekä kuntien ja kuntayhtymien omia sopeutustoimia. Koska mahdollisuudet menopuolen sopeutukseen on erityisesti pienimmissä kunnissa usein jo käytetty, kohdistuu kunnallisveroprosentteihin lähivuosina huomattavaa korotuspainetta.

Paikallishallinnon velka suhteessa BKT:hen supistui v. 2017, mutta kääntyi v. 2018 uudelleen kasvuun. Velkasuhteen kasvu kiihtyy kuluva vuonna ja jatkuu paikallishallinnon alijäämien ja hidastuvan talouskehityksen vuoksi ripeänä koko ennustejakson.

Lähde: Taloudellinen katsaus, syksy 2019

Kuntaliiton arvio kuntasektorin vuosikatteen, pistojen sekä investointien kehityksestä:

Kuntaliiton arvion mukaan kuntasektorin vuosikate, poistot ja investoinnit kehittyvät vuosina 2019–2023 yllä olevan painelaskelman mukaisesti. Vuosikate paranee vuonna 2020 mm. siksi, että veroprosenttien ja yhteisöveron leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään aiempien verovuosien veroja aiempien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

1) Investoinnit, netto = Käyttöomaisuusinvestoinnit–rahoitusosuudet – käyttöomaisuuden myyntitulot. Vuoden 2014 nettoinvestointien tasoon vaikuttaa kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen

Sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistus

Edellisellä hallituskaudella valmisteltu sote- ja maakuntauudistus kariutui hallituskauden loppuvaiheessa. Rinteen hallitus käynnistää jälleen sote-uudistuksen valmistelun. Valmistelussa otetaan huomioon edellisten vaalikausien valmistelu ja perustuslailliset reunaehdot. Uudistus tehdään hallitusti ja vaiheistaen. Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudet kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteis-kunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut. Asukkaiden osallisuutta ja käyttäjädemokratiaa vahvistetaan. Lisäksi hallitus selvittää Uudenmaan, pääkaupunki-seudun tai Helsingin alueen erillisen ratkaisun yhteistyössä alueen kaupunkien ja kuntien kanssa vuoden 2019 loppuun mennessä.

Maakunnat tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä palveluiden tuottajina. Kuntien osalta tämä ratkaistaan erillisen selvityksen pohjalta vuoden 2019 loppuun mennessä.

Maakuntien rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen. Sote-rahoitusjärjestelmä uudistetaan tarvakiotuihin kriteereihin perustuvaksi. Hallitus käynnistää välittömästi valmistelun maakuntaveron käyttöönotosta. Verorakenteen muutokset eivät saa voimaan astuessaan aiheuttaa verotuksen kiristymistä.

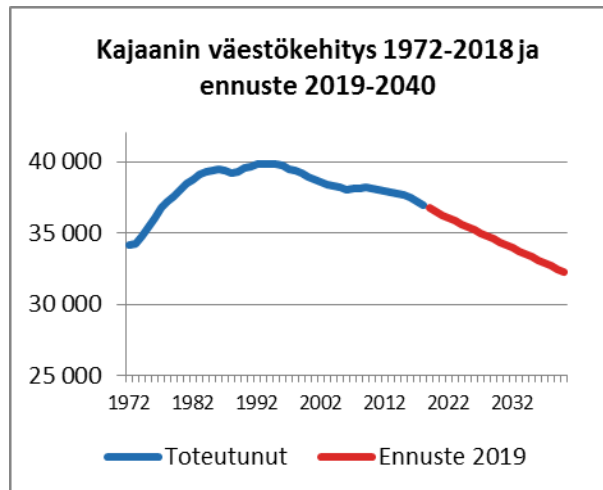
Itsehallinnolliset alueet mahdollistavat vaiheittaisen siirtymisen monialaisiin maakuntiin. Tämä valmistellaan parlamentaarisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Työssä selvitetään, mitä tehtäviä kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirretään maakunnille. Parlamentaarisen työn valmistuttua hallitus valmistelee lainsäädännön.

Lähde: Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelma 6.6.2019

1.2.4 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus

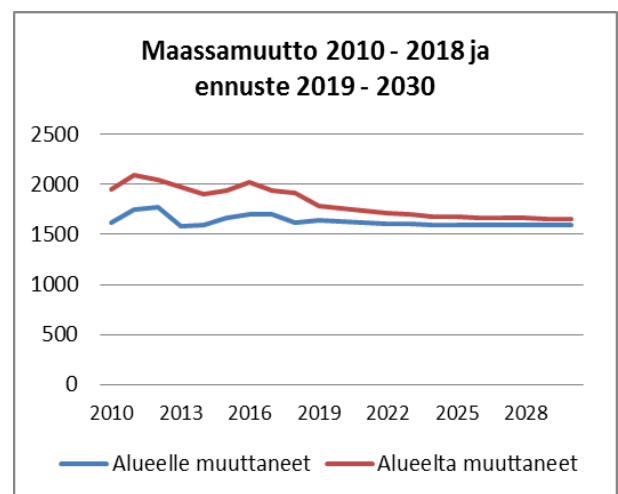
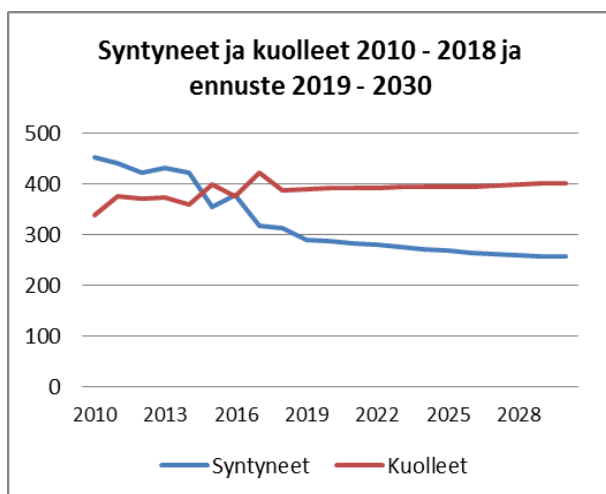
Väestö

Kajaanin väkiluku laskee kiihtyvää vauhtia. 37 000 asukkaan raja alitettiin vuonna 2018. Vuoden lopussa Kajaanissa asui 36 973 asukasta. Ennakkotietojen mukaan syyskuussa 2019 asukkaita oli 36 824. Tilastokeskuksen juuri julkaistu väestöennuste on aikaisempia ennusteita synkempi. Sen mukaan Kajaanin väkiluku vähenee vuosittain reilulla 200 hengellä. Nykyisellä aluejaolla (mukana entinen Kajaanin maalaiskunta ja entinen Vuolijoen kunta) Kajaanissa on vuonna 2032 saman verran asukkaita kuin vuonna 1972 – noin 34 000 asukasta.

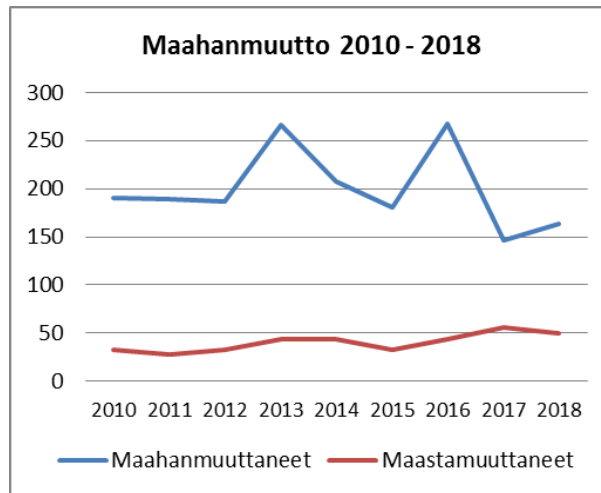

Vielä 2010-luvun alussa Kajaaniin syntyi noin 450 lasta vuodessa. Vuonna 2018 syntyi lapsia syntyi 313. Vuonna 2019 syyskuun loppuun mennessä on syntynyt 207 lasta, koko vuonna syntynee enää alle 300 lasta. Uusimman väestöennusteen mukaan kuolleisuus ei enää lisäänyt vastaavasti ja kuolleisuuden huippu on jo saavutettu.

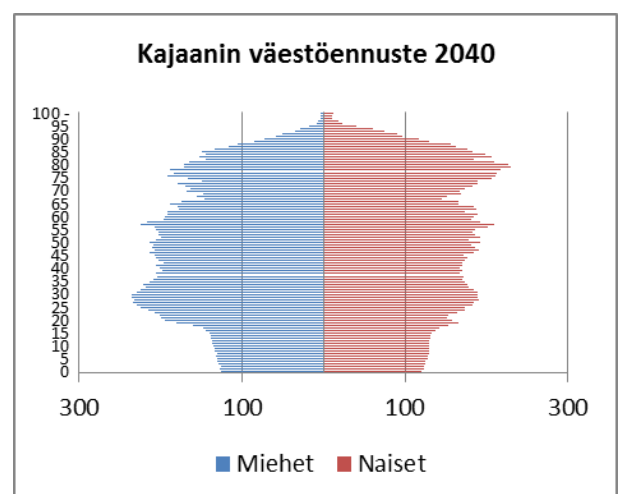
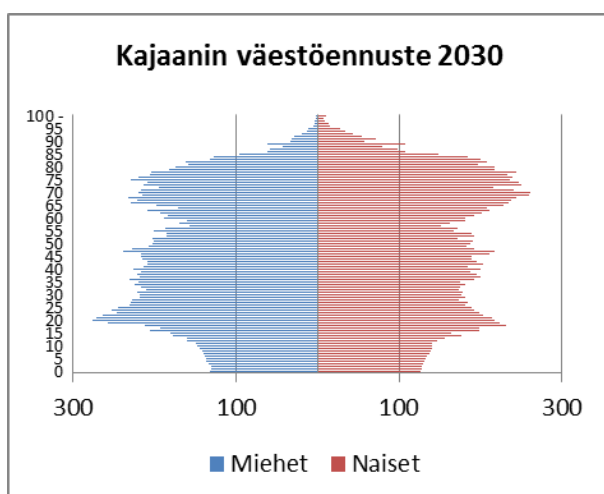
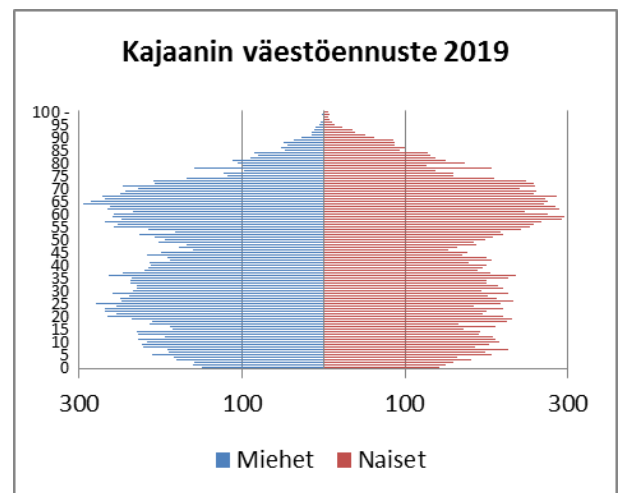
Kajaanista on viime vuosina muuttanut muualle maahan keskimäärin 300 ihmistä enemmän kuin tänne on muuttanut muualta Suomesta. Väestöennusteessa Kajaanista poismuuton oletetaan vähenevän, mutta pysyvän kuitenkin Kajaanielle epäedullisena.

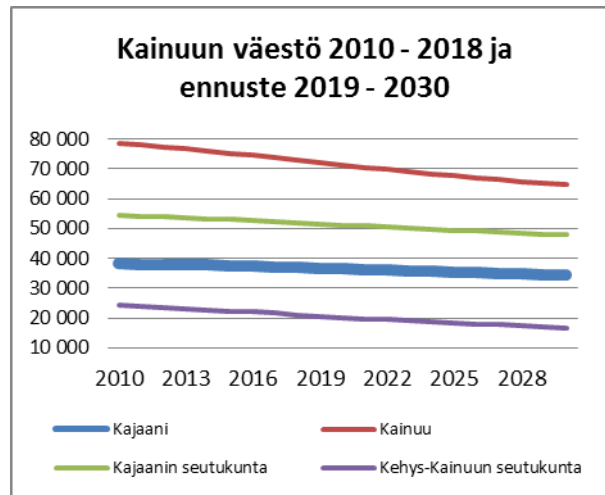
Kajaanin väkilukua tasoittaa joissakin määrin maahanmuutto. Kuitenkin Kajaanista ulkomaille muutto on lisääntynyt viime vuosina. Muutto ulkomailta Kajaaniin vaihtelee vuosittain. Huippuja ovat olleet vuodet 2013 ja 2016, jolloin Kajaaniin muutti lähes 270 ulkomaalaista vuodessa.

Väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään heikkenee. Väestö vanhenee ja sukupuolirakenne vinoutuu.

Kainuun väestömäärä vähenee Kajaaniakin nopeammin. Kajaanin väestön ennustetaan vähenevän 7,6 prosenttia vuodesta 2018 vuoteen 2030. Koko Kainuun väkiluku vähenee samaan aikaan 13,0 prosenttia, Kajaanin seutukunnan 8,6 prosenttia ja Kehys-Kainuun 25,7 prosenttia. Vuoteen 2040 mennessä Kainuun väkiluvun ennustetaan vähentyvän lähes 25 prosenttia nykyisestä ja Kehys-Kainuun lähes 50 prosenttia.

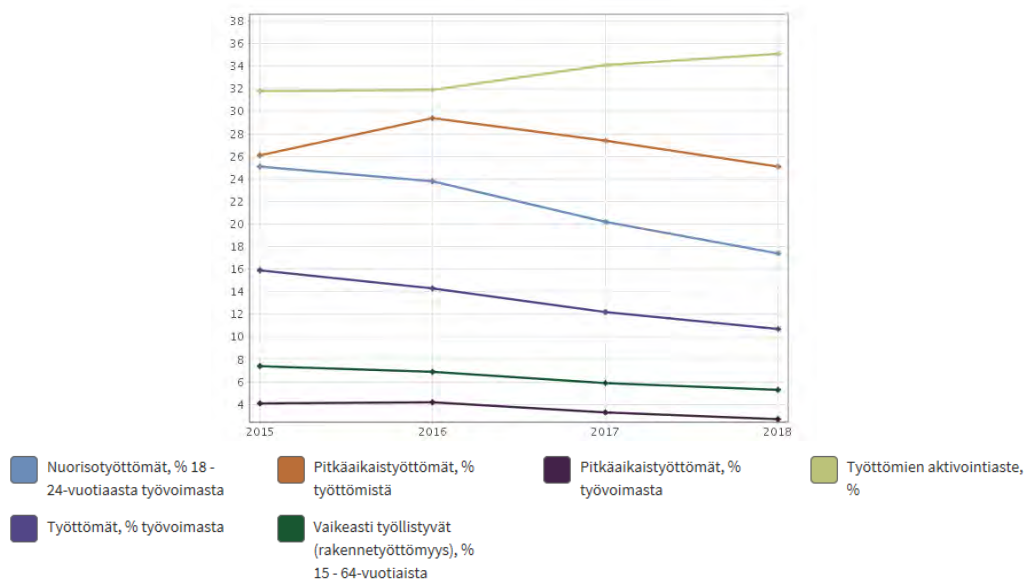

Työllisyys

Koko Kainuun työttömyys on laskenut yhtäjaksoisesti jo yli neljä vuotta, myös pitkäaikaistyöttömyys on ollut laskussa vuoden 2016 lokakuusta. Elokuussa 2019 Kajaanissa oli 379 pitkäaikaistyötöntä. Vuonna 2018 pulaa työntekijöistä oli jo puolella niistä yrityksistä, jotka rekrytoivat työvoimaa. Elokuussa 2019 avoimia työpaikkoja oli Kajaanissa yhteensä 597. Kainuun TE-toimistoon ilmoitettiin elokuun 2019 aikana 809 uutta avointa työpaikkaa, mikä on 28 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

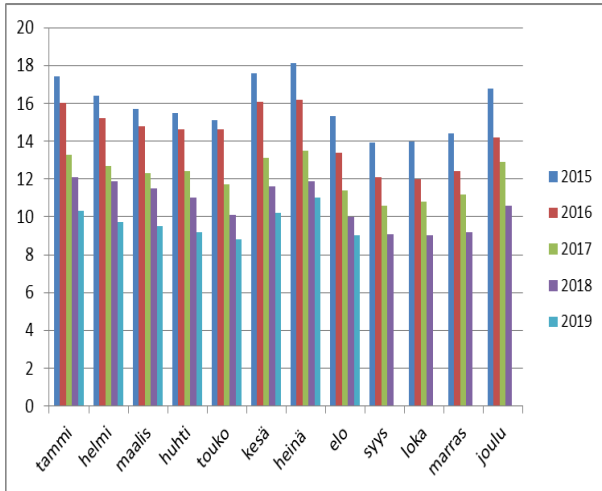
Työvoiman tarjonta eli työttömät eivät kyvyiltään ja osaamiseltaan vastaa työvoiman kysyntää eli yritysten ja työnantajien tarpeita. Joissakin ammattiryhmissä TE-toimistoon avoimeksi ilmoitettuja työpaikkoja on enemmän kuin alalla on työttömiä työnhakijoita. Läheskään kaikki työttömät työnhakijat eivät ole valmiita siirtymään suoraan työmarkkinoille. Seuraavasta kaaviosta nähdään, että Kajaanissa rakennetyöttömyyden lasku on ollut hidasta verrattaessa kokonaistyöttömyyden laskuun. Työttömien aktiivointiaste on noussut vuodesta 2016.

Aktiivointiasteen ja työttömyyslajien vertailua 2015–2018

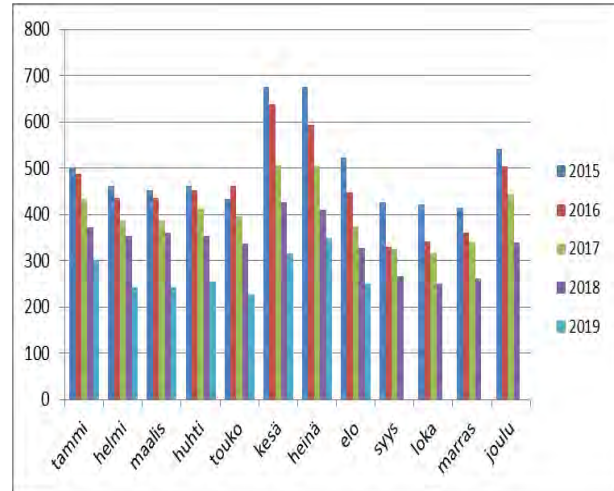

Elokuussa 2019 Kajaanin työttömyysprosentti oli 9,0 ja työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 1 525. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 914 ja naisia 611. Miesten työllisyysaste on huomattavasti alempi kuin naisten. Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä Kajaanissa oli 249, joista alle 20-vuotiaita oli 54. Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 584.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta %, Kajaani

Alle 25-vuotiaat työttömät työnhakijat, Kajaani

Lähteet: Alueelliset kehitysnäkymät, kevät 2019. TEM. Kainuun työllisyyskatsaus, elokuu 2019. ELY ja TE-palvelut. THL sotkanet.fi

Asuminen

Kajaanissa oli 18 676 asutokuntaa vuonna 2018. Asutokuntien pinta-ala on keskimäärin 41,0 m²/henkilö. Ahtaasti asuminen on vähentynyt ja tilavasti asuminen lisääntynyt hiljalleen. Vuonna 2018 ahtaasti asui 5 327 kajaanilaista. Asutokunnista 33,0 prosenttia asui vuokralla. Vuokralla asuminen on lisääntynyt hieman viime vuosina. Rivi- ja pientaloissa asuu 53,2 prosenttia asutokunnista

Vuonna 2018 asuntoja oli yhteensä 20 653. Puutteellisesti varustettuja asuntoja oli 1 038, ja niiden määrä on laskenut kymmenessä vuodessa 400:lla. Puutteellisesti varustettujen asuntojen osuus oli viisi prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan Kajaanissa oli 19 asunnotonta vuonna 2018. Tilaston perusteella asunnottomien määrä on kasvanut huomattavasti edellisistä vuosista, esimerkiksi vuosina 2005–2017 oli 0–4 asunnotonta vuodessa. Kainuun soten mukaan tilastointi on ollut aiemmin puutteellista eivätkä tilastot ole antaneet oikeaa kuvaa tilanteesta. Kainuun soten aikuissosiaalityö on panostanut parin viime vuoden aikana asunnottomuuden purkamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Uusia palveluja ovat mm. välivuokraus, välitystilipalvelu, asumisen ohjaus ja tilapäismajoitus. Soten tilastoinnin mukaan Kajaanissa on tänä vuonna neljä yksinelävää asunnotonta (lokakuu 2019).

Vuonna 2018 Kajaanissa oli 8 554 asuinrakennusta. Niistä pientaloja oli 7 386, rivitaloja 647 ja kerrostaloja 521. Asuntoja oli yhteensä 20 653. Kesämökkejä oli 1 779. Vuokra-asuntoja oli yhteensä 5 868. Keskimääräinen vuokra oli 11,57 euroa/m². Vapaarahoitteisten asuntojen keskimääräinen vuokra oli 11,80 ja ARA-rahoitteisten 11,11 euroa/m². Vanhojen osakeasuntojen kauppoja tehtiin 467 ja niiden keskimääräinen neliöhinta oli 1 240 euroa.

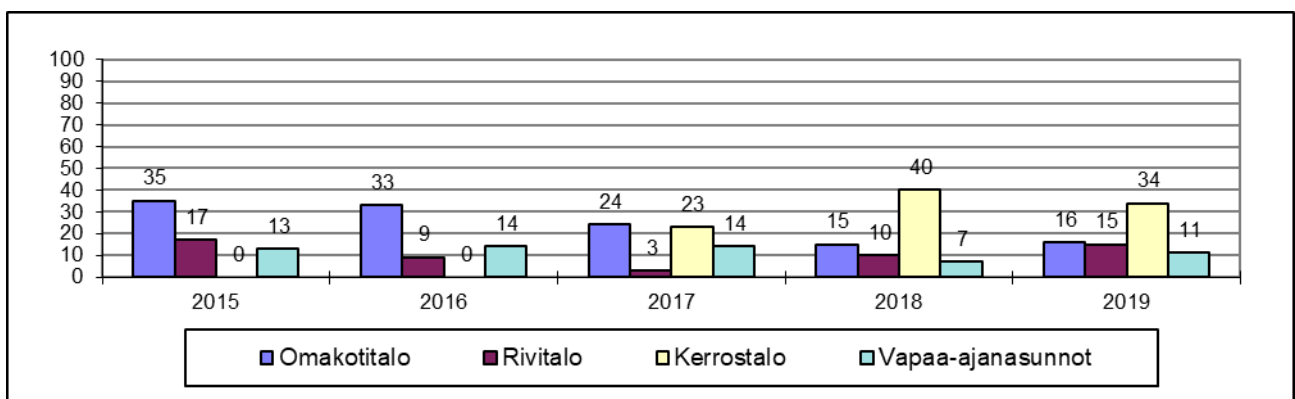
Lähde: Tilastokeskus, Kainuun sote

Rakentaminen

Vuonna 2018 Kajaanissa käsiteltiin yhteensä 350 rakennus- ja toimenpidelupaa ja ilmoitusta. Määrä pysyi vuoden 2017 tasolla. Asuinrakennuksia koskevia lupia myönnettiin 19 ja ne koskivat 65 asuntoa, mikä oli 15 huoneistoa enemmän kuin edellisenä vuonna. Huoneistokohtaiset neliöt olivat kuitenkin edellisvuosia pienemmät. Asuntojen luvista myönnettiin 88 prosenttia asemakaava-alueille ja 12 prosenttia haja-asutusalueille. Vuonna 2018 valmistui 133 uudisrakennusta ja laajennusta.

Lokakuuhun 2019 mennessä on käsitelty 288 rakennus- ja toimenpidelupaa ja ilmoitusta. Myönnettyjen asuinhuoneistolupien määrä on pysynyt vuoden 2018 tasolla. Omakotitalojen rakentamiseen on myönnetty 16 lupaa, rivitalojen rakentamiseen kolme ja kerrostalojen rakentamiseen kaksi lupaa. Muutama omakotitalon lupahakemus on luonnosvaiheessa tai käsittely on kesken, niistä päätetään vielä tänä vuonna. Teollisuutta palvelevien rakennusten lupamäärät ovat kasvaneet hieman.

Myönnettyt luvat 2015–2019 (asuinhuoneistot ja vapaa-ajan asunnot, kpl)

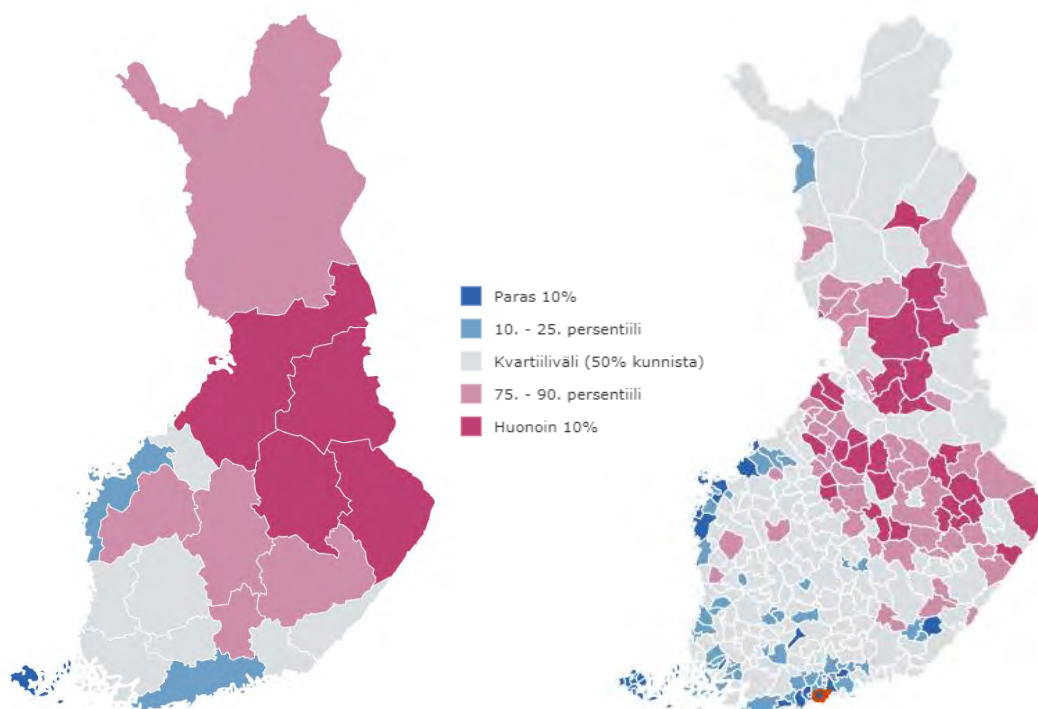

Lähde: Kajaanin rakennusvalvonta

Hyvinvointi

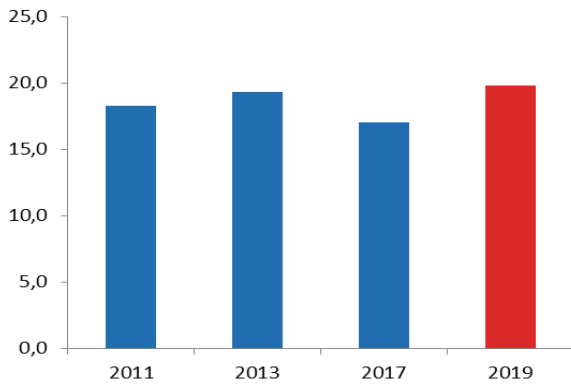
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ikävakioidun sairastavuusindeksin 2014–2016 mukaan Kajaani kuuluu kuntien keskijoukkoon, vaikka Kainuu maakuntana kuuluukin huonoimpaan kymmenekseen sairastavuudessa.

Ikävakioidu sairastavuusindeksi 2014–2016

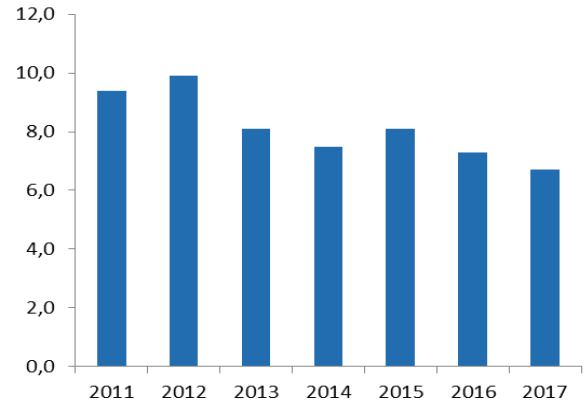

Kajaanin hyvinvointisuunnitelman mukaiset tulosindikaattorit kertovat kajaanilaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtuneista muutoksista. Pylväissä on kuvattu sinisellä myönteistä ja punaisella kielteistä kehitystä.

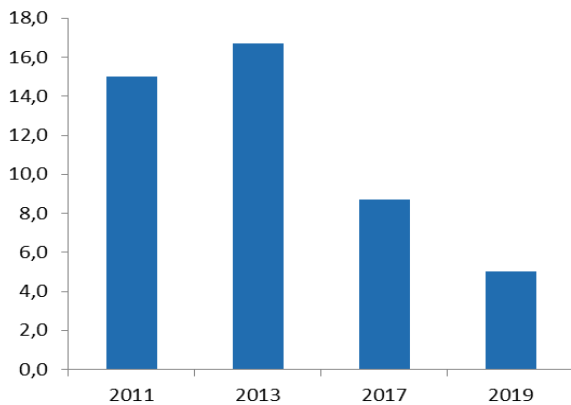
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi
% 8. ja 9. luokan oppilaista

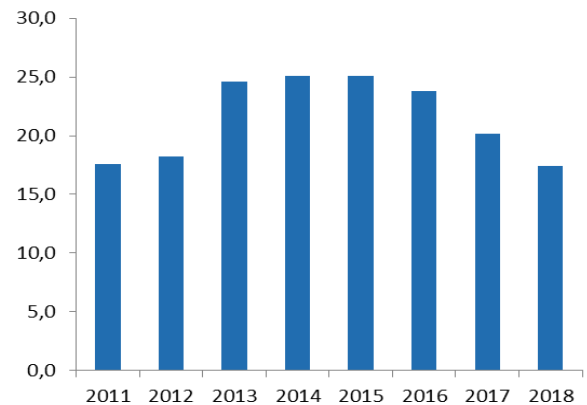
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet
% vastaavanikäisestä väestöstä

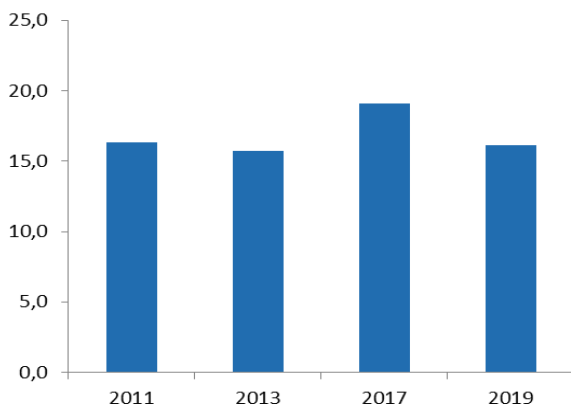
Tupakoi päivittäin
% 8. ja 9. luokan oppilaista

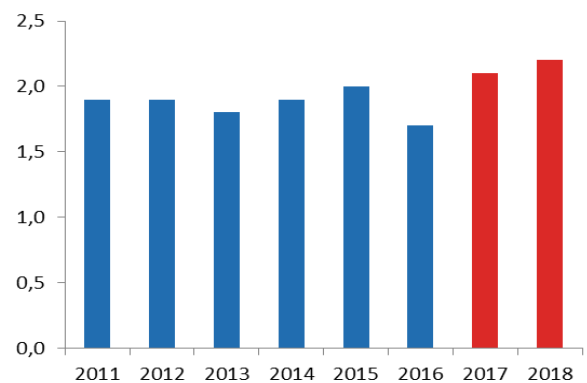
Nuorisotyöttömät
% 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

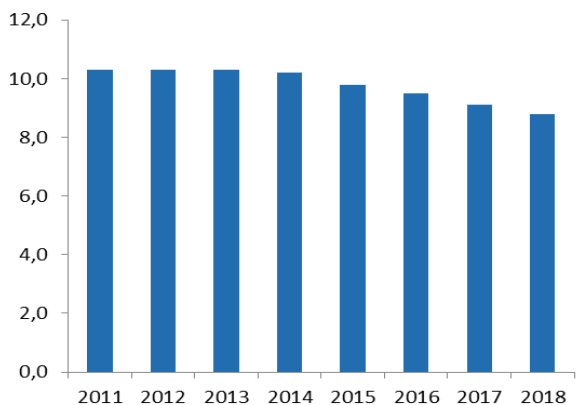
Ylipaino
% 8. ja 9. luokan oppilaista

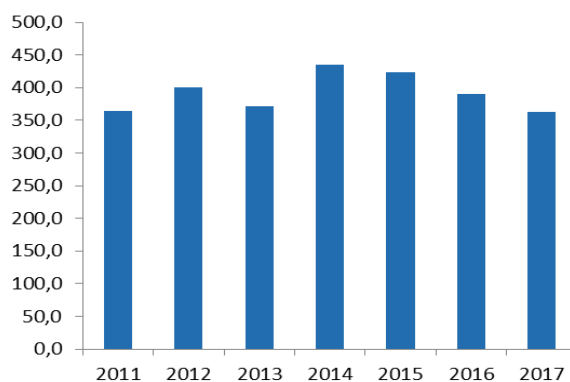
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet
25 - 64-vuotiaat
% vastaavanikäisestä väestöstä

Työttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat
% vastaavanikäisestä väestöstä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot
65 vuotta täyttäneillä
/ 10 000 vastaavanikäistä

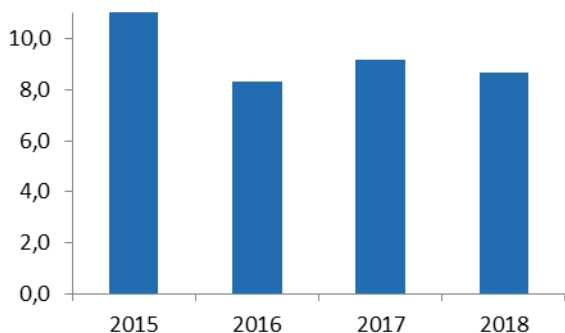

Lähde: THL, Sotkanet

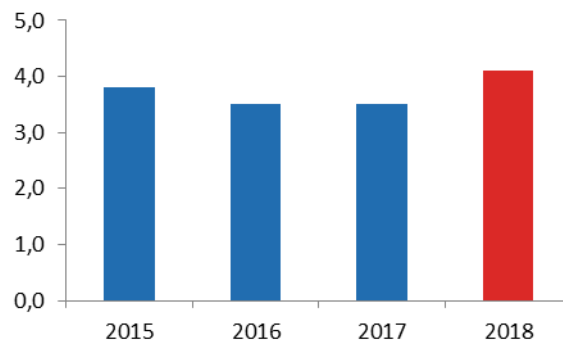
Turvallisuus

Turvallisuusindikaattorit kertovat kajaanilaisten turvallisuudessa tapahtuneista muutoksista. Tähän on poimittu muutama indikaattori. Sinisellä on kuvattu myönteistä ja punaisella kielteistä kehitystä.

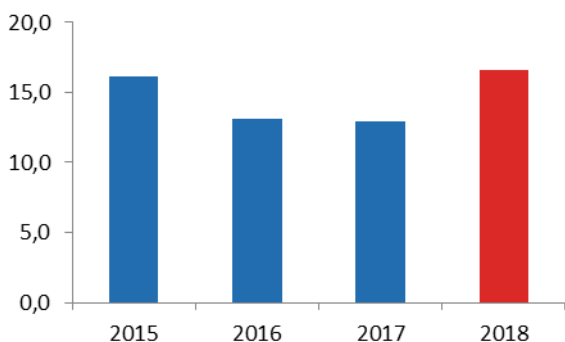
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset
/ 1 000 asukasta

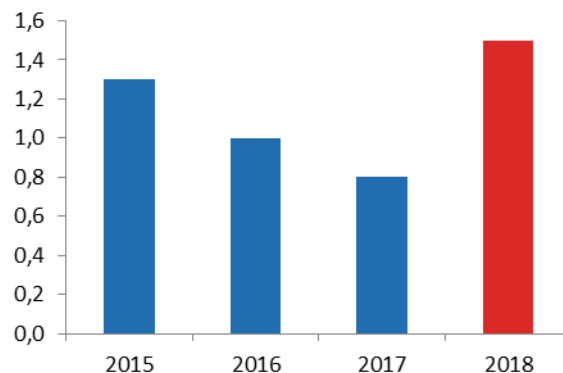
Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syylliseksi epäillyt
/ 1 000 asukasta

Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syylliseksi epäillyt
/ 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset
/ 1 000 asukasta

2 KAUPUNKISTRATEGIA

Kaupunginvaltuuston 11.6.2018 hyväksymän Luontokaupunki kasvun kärjessä -kaupunkistrategian tavoitteena on, että Kajaani on vuonna 2022 kasvun kärjessä väestön hyvinvoinnissa, kaupungin vetovoimaisuudessa ja innovatiivisuudessa. Suuntaamme tulevaisuuteen neljällä kasvuteemalla.

Kasvuteema 1. Aukkaiden tyytyväisyys: *Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa*

Kehitämme Kajaania yhteistyössä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Luomme foorumeja ja tilaisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Osallistamisen päämääränä on kaupunkilaisten hyvinvointi. Parannamme ja uudistamme palveluja ja toimintaympäristöä yhteistyöllä, jossa kaupunki toimii avoimena kehitysalustana palveluratkaisuille. Tämä tarkoittaa uusia kumppanuuksia ja kokeilukulttuuria. Hyödynnämme innovaatioita ja digitalisaatiota palvelujen kehittämisessä ja avaamme dataamme hyötykäyttöön.

Päämääränämme on, että vuonna 2022 kajaanilaisten tyytyväisyys palveluihin ja osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin on lisääntynyt.

Kasvuteema 2. Luonto ja ympäristö: *Resurssiwiisautta luontokaupungissa*

Puhtaat metsämme ja järvemme ovat lähellä. Taajamametsämme ja lähivirkistysalueemme ovat helposti saavutettavissa. Meillä on neljä vuodenaikaa. Pidämme yhdessä huolta luonnostamme ja ympäristöstämme. Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia ja kestäväää kehitystä edistävästi. Tiivis kaupunkirakenne, tilojen tehokas käyttö, energiatehokkuus ja vastuulliset hankinnat vähentävät päästöjämme ja hillitsevät ilmastonmuutosta. Suosimalla kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikenteen käyttöä huolehdimme itsestämme ja luonnostamme. Terveessä ja puhtaassa Kajaanissa on hyvä asua tulevaisuudessakin.

Päämääränämme on, että vuonna 2022 olemme pienillä ja isoilla teoilla kantaneet vastuutamme tulevaisuudesta. Kasvihuonepäästöt ovat vähentyneet.

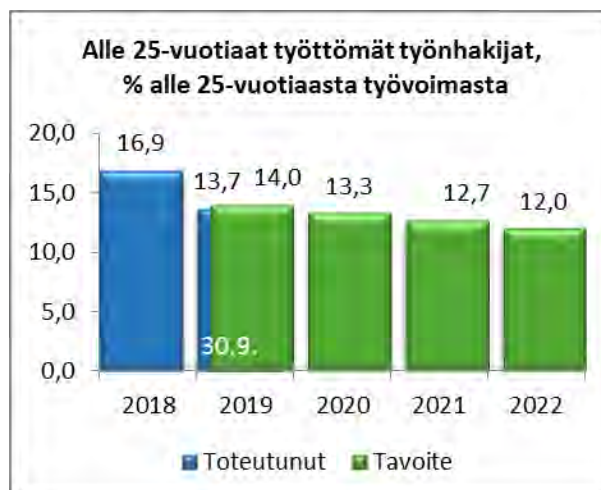

Tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä -40 % vuosina 2009–2030.

Kasvuteema 3. Nuoret keskiössä: *Tulevaisuus nuorissa*

Nuorten hyvinvointi on tulevaisuuden kannalta tärkeää. Lisäämme opiskelijamyönteisyyttämme. Haluamme, että kajaanilaisnuoret opiskelevat oppimista, terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistävissä oppimisympäristöissä. Kiinnitämme huomiotamme nuorten osallisuuteen. Luomme edellytyksiä kulttuurille ja nuorten tapahtumille, kohtaamispaikoille ja harrastusmahdollisuuksille. Tarjoamme nuorille mahdollisuuksia oman elämän rakentamiseen. Haluamme, ettei yksikään nuori syrjäydy. Kajaani on kaupunki, jossa nuorten on hyvä kasvaa. Meille on tärkeää, että nuorille rakentuu myönteinen suhde kotikaupunkiinsa. Tänne on viimeistään perheen perustamisen myötä hyvä palata asumaan ja tekemään töitä. Kotikaupunkiin, joka tarjoaa turvallisen kasvuympäristön uudelle sukupolvelle.

Päämääränämme on, että vuonna 2022 nuorilla on mielekästä tekemistä. He opiskelevat tai ovat töissä.

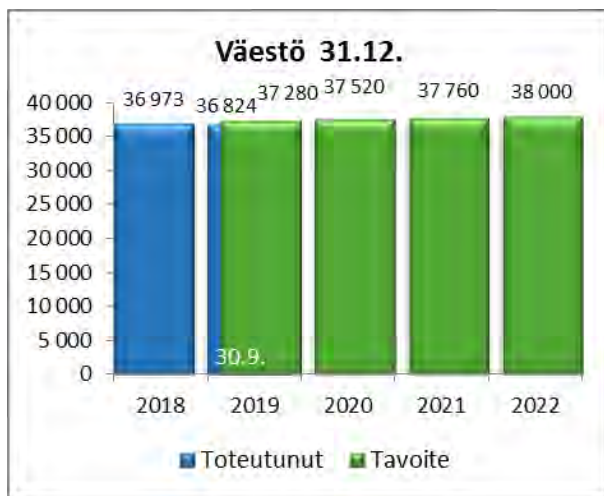

Kasvuteema 4. Elinvoima ja osaaminen

Osaajista elinvoimaa

Panostamme uudistavaan elinvoimapolitiikkaan ja tuemme yritystoiminnan kasvua. Haemme kestävä kasvua mittaustekniikasta, pelialalta, luonnonvarojen jalostuksesta ja matkailusta. Rakennamme uutta osaamista tiedon hyödyntämisestä ja digitaalisten palvelujen kehittämisestä. Tarvitsemme kaupunkiin nuoria tulevaisuuden tekijöitä. Kajaani on vetovoimainen ja haluttu kaupunki opiskelijoille, nuorille pariskunnille ja nuorille perheille. Haluamme nuorten naisten aktiivisuutta ja energiaa kaupungin elinvoiman rakentajiksi. Teemme Kajaanista laajassa yhteistyössä houkuttelevaa paikkakuntaa muuttamiselle, asumiselle ja yritystoiminnalle. Olemme vetovoimainen muuttokohde ulkomaalaisille.

Päämääränämme on, että vuonna 2022 Kajaanissa asuu vähintään 38 000 ihmistä. Työllisyystilanne on hyvä. Kajaani houkuttelee yhä enemmän opiskelijoita myös maakunnan ulkopuolelta.

Talousarviossa asetetaan vuosittain mitattavat tavoitteet toimialoille, liikelaitoksille ja tytäryhtiöille strategian toteuttamiseksi. Lisäksi keskeiset suunnitelmat, ohjelmat ja linjaukset toteuttavat strategiaa:

[Kajaanin kaupungin omistajapoliittiset linjaukset](#) (kaupunginvaltuusto 11.6.2018)

[Kajaanin kaupungin omistajapoliittinen ohjelma](#) (kaupunginhallitus 23.10.2018)

[Kajaanin kaupungin elinvoimaohjelma](#) (kaupunginhallitus 19.6.2018)

Hyvinvointisuunnitelma 2020 (kaupunginvaltuusto päättää alkuvuodesta 2020)

Maankäyttöpoliittinen ohjelma (kaupunginvaltuusto päättää uudesta ohjelmasta alkuvuodesta 2020)

[Henkilöstöohjelma](#) (kaupunginhallitus 29.1.2019)

3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.9.2017.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan osatekijät jaotellaan Kajaanin kaupungissa seuraavasti:

- 1) päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta,
- 2) henkilöstöasioiden sisäinen valvonta,
- 3) taloussuunnittelun sisäinen valvonta,
- 4) kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta,
- 5) talousraportointi,
- 6) omaisuuden hallinnoinnin sisäinen valvonta,
- 7) tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta,
- 8) avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen,
- 9) sopimushallinta sekä
- 10) hankkeiden (projektien) hallinnointi

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Kajaanin kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Kajaanin kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen:

- 1) strategiset riskit,
- 2) rahoitusriskit,
- 3) toiminnalliset riskit sekä
- 4) vahinkoriskit.

3.1 Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Kajaanin kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoihin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti (liike-)toimintapäätösten tekemiseen, resurssien allokontiin, johtamisjärjestelmiin ja kykyyn reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kaupungin toimintaan liittyviä strategisia riskejä ovat esimerkiksi strategisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit kuten väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikutteiset ilmasto- ja ympäristömuutokset. Keskeinen strateginen riski Kainuun menestyksen kannalta liittyy väestökehitykseen. Kehityksen suunnan muuttaminen on alueen menestymisen kannalta keskeistä.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Kajaanin kaupungin pitkän aikavälin tavoite on saada väestömäärä pysymään vähintään nykyisellä tasolla. Väestömäärän ja -rakenteen ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita kaupungin palvelurakenteissa.

Riskien pienentämiseksi Kajaanin kaupunki vaikuttaa omalta osaltaan elinkeinopolitiikallaan, kehittämissuunnitelmissaan ja investoinneillaan sekä kansallisella ja kansainvälisellä verkostomaisella toimintatavalla alueen elinvoiman vahvistumiseen. Kaupungin toimialat ja liikelaitokset sekä kaupunkikonsernin yhtiöt toteuttavat kaupungin elinvoimaohjelmaa kukin osaltaan. Tavoitteena on edelleen monipuolistaa alueen elinkeinorakennetta ja lisätä työpaikkoja sekä erityisesti vetovoimaa ja pitovoimaa nuorten aikuisten ikä-luokan keskuudessa.

3.2 Rahoitusriskit

Rahoitusriskit liittyvät talouden yleisiin riskeihin ja haasteisiin kuten valtionosuuksien leikkauksiin ja verotulojen heikkenemiseen sekä sosiaali- ja terveysmenojen kasvuun. Kaupungin toimintaan liittyviä muita rahoitusriskejä ovat muun muassa maksuvalmiuteen, velkaan ja sijoitustoimintaan sekä investointien rahoittamiseen ja kustannusten toteutumiseen liittyvät riskit.

Kuntatalousohjelman 2020–2023 mukaan valtionosuuksien leikkauksia ei lähivuosina tehtäisi. Hallitusohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita lisääviin tai laajentaviin toimenpiteisiin osoitetaan täysi valtionrahoitus tai vastaavasti muita tehtäviä tai velvoitteita poistetaan. Verotulojen ennakkointiin liittyy useita riskitekijöitä, joiden ennustaminen ja ennakkointi on hankalaa. Tulevina vuosina veroennustetta alentaa suhdannenäkymien heikentymisen lisäksi verotuksen järjestelmämuutokseen liittyvät valtakunnalliset ongelmat, joiden korjaantumisesta ei ole vielä täyttä varmuutta.

Kainuun soten menojen kasvu on ollut jo usean vuoden ajan Kainuun kuntien tulopohjan kasvua suurempaa. Tästä johtuen kuntiin on syntynyt alijäämää tämän vuoden arvioidun toteutuman jälkeen noin 35 – 40 miljoonaa euroa. Kainuun soten talousarviolle on asetettu vuodelle 2020 noin 3,5 prosentin menojen leikkaustavoite ja suunnitelmavuosille 2021-22 noin kahden prosentin kasvun leikkaus. Sosiaali- ja terveysmenojen arvioidaan lisääntyvän vuosittain ikäihmisten määrän kasvusta johtuen noin prosentin vuosivauhdilla. Näin Kainuun soten maksuosuuteen kunnille liittyy useiden miljoonien suuruinen riski. Tämä muodostaa suuren riskin myös koko kaupungin talouden ennustettavuuteen.

Maksuvalmiuteen liittyviä riskejä hallitaan arvioimalla kassan riittävyttä ja rahoituksen tarvetta säännöllisesti. Korkoriskin hallinta toteutetaan valtuuston päättämiä varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteita noudattamalla. Korkoriskiä hallitaan muun muassa pitkäaikaisilla korkosuojauksilla. Kaupungin lainojen suojaustaso on tällä hetkellä noin 59 %. Velan määrän kasvaessa myös korkomuutosten vaikutukset talouteen kasvavat. Korko- ja rahoitusriskin hallintaa kehitetään edelleen käytössä olevan lainojen, suojausten ja takausten hallinnan järjestelmän avulla (Apollo -järjestelmä). Takauksia ja antolainoja myönnetään vain tytäryhteisöille. Myönnettäviin takauksiin ja antolainoihin vaaditaan vastavakuudet kuntalain linjauksen mukaisesti ja riskin minimoimiseksi.

Kajaanin kaupungilla on ensi vuodesta lukien noin 100 miljoonan euron sijoitussalkku. Sijoitustoimintaan liittyy aina riskejä ja riskinotto on välttämätöntä, jotta asetetut tuottotavoitteet voidaan saavuttaa pidemmällä tarkasteluvälillä. Kajaanin kaupungin sijoitussalkun tuottotavoite on pitkällä aikavälillä noin 4 prosenttia. Kaupunki pyrkii hallitsemaan sijoitustoiminnan kokonaisriskitasoa ja epävarmuustekijöitä hajauttamalla sijoitusomaisuutta mahdollisimman laajasti maantieteellisen jakauman sekä eri omaisuusluokkien välillä. Kajaanin kaupunki on valinnut kolme varainhoitoyhtiötä, jotka hoitavat täyden valtakirjanperiaatteella kaupungin sijoitussalkkua. Varainhoidossa noudatetaan kaupunginhallituksen hyväksymää sijoitusuunnitelmaa ja sijoitustoimintaa seuraa kaupunginhallituksen valitsema sijoitustyöryhmä.

Investointitarpeet tuleville vuosille ovat edelleen mittavat. Alustavien arvioiden mukaan investointitarve on uusien kohteiden myötä liki 30 miljoonaa euroa vuosittain. Normaalitasoinen korvausinvestointien määrä on 15–20 miljoonaa euroa vuodessa. Investointien taso on velkaantumisen pysäyttämiseksi laskettava mahdollisimman pian talouden kestävyuden edellyttämälle tasolle.

3.3 Toiminnalliset riskit

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä.

Henkilöstö on kaupungin toiminnan kannalta keskeinen resurssi ja useat merkittävistä toiminnallisista riskeistä ovatkin luonteeltaan henkilöstöriskejä. Keskeinen tunnistettu toiminnallinen riski liittyy kaupungin avainhenkilöihin. Useissa kaupungin yksikössä on vaikea varahenkilöjärjestelmällä täysin korvata avainhenkilöiden erikoisosaamista ja varmistaa kaikissa tilanteissa toiminnan häiriötön jatkuvuus. Kaupungin henkilöstön ikärakenne huomioon ottaen avainhenkilöiden tunnistamiseen sekä osaamisen ja tehtävien jakamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota suunnitelmavuosina.

Sairauspoissaolot ovat merkittävä kuluerä vuositasona kaupungille. Sairauspoissaoloista aiheutuvat kokonaiskustannukset voivat olla jopa kymmenen miljoonaa euroa vuodessa, kun lasketaan mukaan palkkakustannukset, työvoiman sivukulut sekä poissaoloista aiheutuvat välilliset kulut. Mikäli poissaolojen määrä edelleen nousee nykyisestä, on tällä merkittäviä negatiivisia vaikutuksia kaupungin talouteen. Toisaalta onnistuneet toimenpiteet sairauspoissaolojen määrän pienentämiseksi voivat tuoda merkittäviä taloudellisia säästöjä tulevaisuudessa.

Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit ovat kasvaneet ja tulevilla suunnittelukaudella osaavan henkilöstön saatavuudessa voi ilmetä haasteita. Riski on korkea esimerkiksi erityisopettajien ja varhaiskasvatuksen opettajien osalla. Henkilöstön ikääntyminen ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä haasteita suunnitelmakaudella.

Kaupungin korjausvelka pidetään hallinnassa riittäväillä peruskorjausinvestoinneilla, jotka perustuvat pitkän tähtäimen suunnitelmiin. Mikäli suunnitelmia ei seurata ja toteuteta tai ne eivät ole ajan tasalla, voi seurata äkillisiä esimerkiksi rakennuksiin kohdistuvia toiminnallisia ongelmia, jotka voivat estää päivittäisen käytön ja toiminnan.

Tietoturvallisuutta koskevat riskit ovat toiminnallisia riskejä ja niiden hallinta on osa organisaation riskienhallintaa. Tietoturvallisuudella tarkoitetaan tietojen, palvelujen, järjestelmien ja tietoliikenteen suojaamista ja varmistamista niihin kohdistuvien riskien hallitsemiseksi sekä normaali- että poikkeusoloissa hallinnollisilla, teknisillä ja muilla toimenpiteillä.

Tiedonhallintalaki tulee voimaan 1.1.2020. Laki uudistaa julkisen hallinnon tietoturvallisuutta koskevia velvoitteita ja siihen sisältyvät tietoturvasäännökset ulotetaan kattamaan laintasoisena myös kuntia. Lain edellyttämien tietoturvallisuusvaatimusten toteuttaminen tulee aiheutumaan sekä kertaluontoisia, että pysyviä taloudellisia kustannuksia Kajaanin kaupungille. Taloudellisten kustannuksien lisäksi laki tulee aiheutta-

maan muutoksia kaupungin nykyisissä toimintatavoissa ja prosesseissa. Tietoriskien hallinnan näkökulmasta tiedonhallintalaki tuo merkittäviä parannuksia kaupungin nykytilaan.

Merkittävän osan kaupungin ICT-palveluista tuottaa Kainuun sote kuntayhtymä 31.12.2020 saakka. Keskeisinä tavoitteina suunnitelmakaudella on kaupungin tietohallinto-organisaation vahvistaminen sekä palvelujen tuottamisvaihtoehtojen kartoitus. Edellä mainituilla toimenpiteillä pyritään osaltaan myös hallitsemaan tietoturvallisuuteen liittyviä riskejä ja varautumaan digitalisaation asettamiin haasteisiin.

3.4 Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Kajaanin kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen. Vahinkoriskien hallinnassa keskeisiä ovat kaupungin vakuutukset, joiden on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Toteumaltaan suurimman vahinkoriskityypin muodostavat ovat erilaiset tapaturmat. Tapaturmat kohdistuvat henkilöstöön, oppilaisiin ja opiskelijoihin. Tyypillisesti nämä ovat erilaisia työhön, työmatkoihin tai opiskeluun liittyviä tapaturmia. Tapaturmien varalle Kaupungilla on lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitaituvakuutus jota täydennetään vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella sekä matkavakuutuksella. Nykyinen vakuutuksia koskeva sopimus katkeaa vuoden 2020 lopussa ja vakuutuksia koskeva kilpailutus toteutetaan 2020 aikana. Kilpailutuksen yhteydessä tulee varmistaa vakuutusten riittävä kattavuus suhteessa hyväksytyyn riskitasoon.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kaupungin toimintaan monella tavalla. Erilaiset säänhäiriö-ilmiot voivat aiheuttaa kiinteistö- ja omaisuusvahinkoja tai niistä voi seurata muita ylimääräisiä kustannuksia. Kovat pakkasjaksot, varsinkin pitkittyessään, voivat aiheuttaa lämmityskustannusten nousua. Lisäksi esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Varautuminen häiriötilanteisiin ohjeistetaan kaupungin varautumissuunnitelmassa.

4 TALOUSSUUNNITTELU

4.1 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kuntakonsernin taloustavoitteet. Talousarvion valmistelusta vastaa hallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta. Kajaanin kaupungin tytäryhteisöille on asetettu omistajapoliittisissa linjauksissa (kv 11.6.2018) ja omistajapoliittisessa ohjelmassa toimintaa ohjaavia tavoitteita.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kaupunkistrategiaa, ja että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista vuositasolla ei kuitenkaan edellytetä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

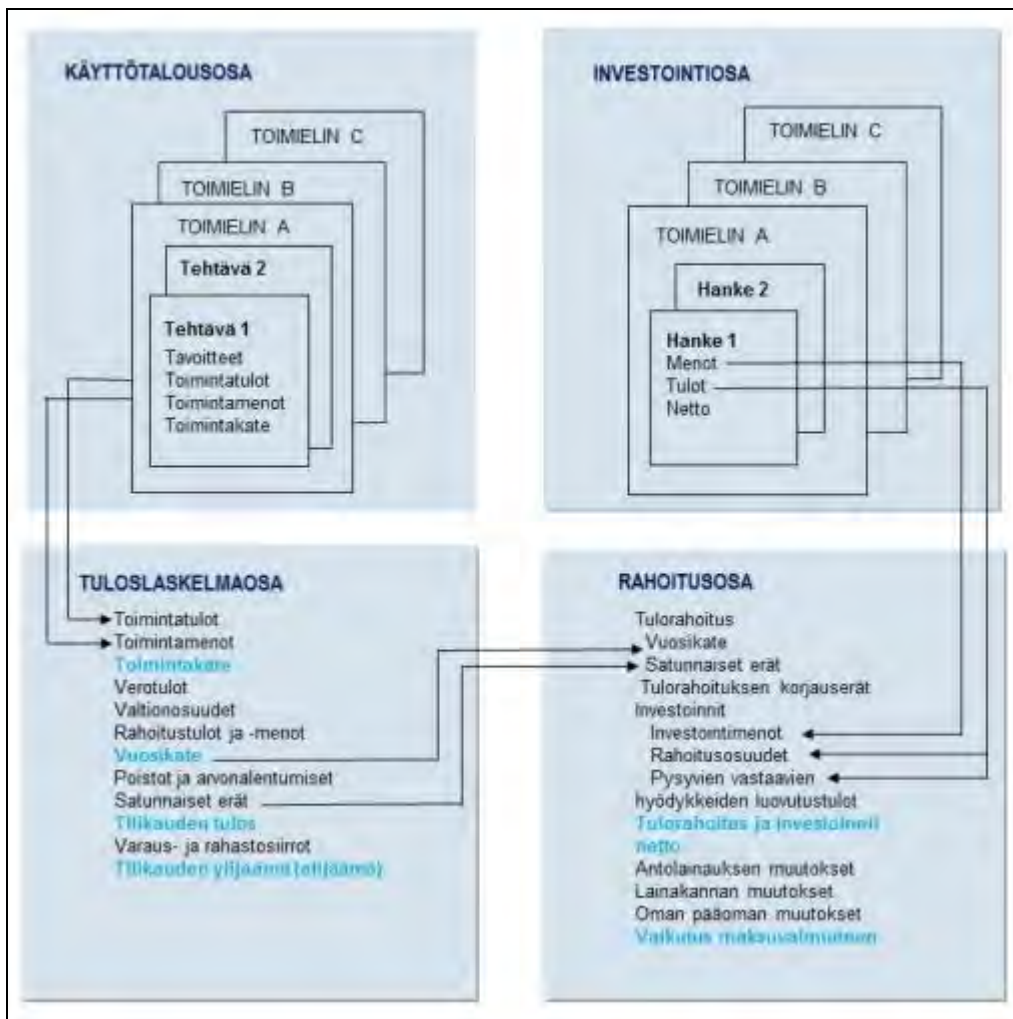
Talouden tasapaino sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Tämä edellyttää kuntakonsernin riskienhallinnan toimivuutta ja huomioon on otettava kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Kuntalain mukaan voidaan käynnistää ns. kriisikuntamenettely, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin tunnusluvut kahtena vuonna peräkkäin ovat täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1. Kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30§:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
3. Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla
4. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumaverailussa.

Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa alla oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmasta. Käyttötalousoosassa asetetaan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

4.2 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1) Käyttötalousoosan talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimialatasolla seuraavasti:

- tulokorteissa esitetyt toiminnalliset tavoitteet
- käyttötalouden osalta toimialan toimintakate

2) Tuloslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuuston nähden:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustuottojen ja -kulujen erotus
- poistoeron muutos
- varausten muutos
- rahastojen muutos

3) Rahoituslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- talousjohtajalla on lyhytaikaisen rahoituksen otto-oikeus 30 miljoonaa euroa saakka.

4) Investointiosa on sitova hankeryhmittäin tai hankkeittain seuraavasti:

- maa- ja vesialueet: nettomenot
- talonrakennus (yli 1 milj. euron kohteet): hankekohtaiset nettomenot
- talonrakennus (alle 1 milj. euron kohteet): hankeryhmän nettomenot
- muut rakennushankkeet: hankeryhmän nettomenot
- kiinteät rakenteet ja laitteet: hankeryhmän nettomenot
- irtain omaisuus: toimialakohtaiset nettomenot

Hankkeissa, joiden sitovuustaso on hankeryhmäkohtainen, lautakunta voi päätöksellään siirtää määrärahaa kohteelta toiselle.

Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan pääsääntöisesti käyttötalouteen.

5) Liikelaitosten sitovat tavoitteet 2020 on esitetty liikelaitosten tulokorteissa.

Liikelaitosten investoinnit ovat sitovia nettomenojen osalta.

6) Tytäryhteisöjen yleistavoitteena on pyrkimys mahdollisimman hyvään taloudelliseen tulokseen. Tytäryhteisöjen tavoitteet on esitetty tulokorteissa.

7) Kuntayhtymien ja niiden liikelaitosten sitovat tavoitteet:

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

- osuuksia vastaava peruspääoman korko ja
- kuntarahoitusosuus 138 400 000 euroa.

Kainuun liitto

- osuuksia vastaava peruspääoman korko ja
- kuntarahoitusosuus 1 240 000 euroa.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä

- osuuksia vastaava peruspääoman korko.

Taloussuunnitelmavuosien 2021–2022 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Vaikka talousarvion sitovuus on vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kaupungin viranomaisia ja viranhaltijoita velvoittava asiakirja.

4.3 Talousarvion käyttösuunnitelma

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion kaupunginhallitus saattaa sen täytäntöönpanomääräyksiin toimielimien noudatettavaksi.

Kaupunginhallitus, toimielimet ja liikelaitosten johtokunnat päättävät sen jälkeen käyttösuunnitelmista, joilla tarkistetaan kunkin toimielimen ja johtokunnan talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi. Lisäksi kaupunginhallitus, toimielimet ja johtokunnat omalta osaltaan päättävät tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Käyttösuunnitelmissa toimielimet ja johtokunnat asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot seuraavan tason yksiköille.

4.4 Tilivelvollisuus

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi, päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupungin toimielinten jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tulosalueen johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimielinten tehtäväalueella itsenäisestä tulos-/vastuualueesta vastaavat viranhaltijat). Tilivelvollisten määrittäminen kuuluu Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta pyytää vakiintuneen käytännön mukaan asiasta tilintarkastajan ja kaupunginhallituksen lausunnot, ennen kuin asia viedään tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2019 tilivelvolliset on määrätty tarkastuslautakunnan kokouksessa 29.1.2019 § 5.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että

- viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi
- viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus
- viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset viranhaltijat, tilanne 10/2019

Kaupunginhallituksen toimiala:

Kaupunginjohtaja Jari Tolonen
Hallintojohtaja, kaupunginlakimies Tuija Aarnio
Talousjohtaja Asta Tolonen
Henkilöstöjohtaja Jyrki Komulainen
Henkilöstösihteeri Paula Tokkonen
Kehitysjohtaja Risto Hämäläinen
Tietohallintopäällikkö Heikki Hyvönen
Maahanmuuttajapalveluiden johtaja Jukka Piirainen
Kaupunginteatteri-liikelaitoksen johtaja Helka-Maria Kinnunen

Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtaja Tuija Vuorinen
Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtaja Juha Nurminen
Vimpelinlaakson kehittämisiikelaitoksen johtaja Markku Haverinen
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen johtaja Anssi Tuominen
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen controller Piia Rissanen
Kainuun ammattiopiston rehtori Raimo Sivonen
Kajaanin lukion rehtori Jaana Leinonen

Sivistystoimiala:

Sivistysjohtaja Mikko Saari
Controller Piia Rissanen
Varhaiskasvatuksen tulosalueen johtaja Sirpa Kemppainen
Perusopetuksen ja nuorisopalveluiden tulosalueen johtaja Päivi Rissanen
Museonjohtaja Antti Mäkinen

Vuolijoen aluelautakunta:

Rehtori, aluelautakunnan esittelijä/aluesihteeri Kalevi Tervonen

Ympäristötekkninen toimiala:

Tekninen johtaja Jussi Heikkinen
Toimitilapäällikkö Markku Haverinen
Suunnittelupäällikkö Jari Kauppinen
Liikuntapalvelupäällikkö Jarmo Kinnunen
Ympäristönsuojelutarkastaja Paula Malinen
Kaupungininsinööri Matti Nousiainen

Kainuun pelastuslaitos -toimiala:

Pelastusjohtaja Anssi Parviainen

5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS

5.1 Kajaanin kaupungin talous 2020–2022

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) vuoden 2018 tilinpäätös oli alijäämäinen -12,2 miljoonaa euroa. Koko konsernin tulos oli -10,8 milj. euroa. Vuoden 2019 talousarvio on alijäämäinen -1,8 miljoonaa euroa (sis. liikelaitokset). Tilinpäätösnusteen 2019 mukaan kaupungin perustoimintojen osalta alijäämä tulee olemaan noin -6,2 miljoonaa euroa. Tilikauden tulokseen vaikuttavia tekijöitä ovat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menojen talousarviota huomattavasti suuremmat menot sekä valtakunnalliseen tulorekisteriin ja verokortt uudistukseen liittyvät verotulojen kertymäongelmat.

Kaupungin energiayhtiö Loiste Oy:n omistusjärjestelyjen tuloksena kuluvalle vuodelle 2019 syntyy kaupungin tulokseen luovutusvoittoa yhteensä noin 120 miljoonaa euroa, joka on yhdelle vuodelle kohdistuva satunnainen tulo. Varat ovat käytännössä kaupungin omaa pääomaa, josta on tarkoitus tehdä varauksia kaupungin strategian mukaiseen elinkeinojen kehittämiseen sekä yleiseen elinvoiman ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin kasvattamiseen. Varat ovat vastapainona kaupungin lainakannalle. Tavoitteena on, että pääosa varoista sijoitetaan tuottavasti ja turvaavasti kaupunginvaltuuston hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti ja kaupunginhallituksen vahvistaman sijoitussuunnitelman mukaisesti. Sijoitusvarallisuuden kasvattaminen pitkällä aikavälillä on Kajaanin kaupungin perustehtävän kannalta oleellisen tärkeää. Tämän vuoksi pääoman käyttäminen tuottamattomiin kohteisiin tai merkittävä ja pysyvä arvonlasku ei ole hyväksyttävää.

Kajaanin kaupungilla ei perustoiminnan alijäämistä huolimatta ole kattamatonta alijäämää taseessa, joten kaupungilla ei ole kuntalain mukaista talouden tasapainottamisvelvoitetta. Mutta ei ole myöskään tarkoituksen mukaista käyttää ylijäämiä perustoiminnan rakenteellisen alijäämien tai epätaloudellisen toiminnan kattamiseen ja ylläpitämiseen.

Investointitarpeet tuleville vuosille ovat mittavat. Alustavien arvioiden mukaan investointitarve on uusien kohteiden myötä liki 30 milj. euroa vuosittain. Normaalisoinen korvausinvestointien määrä on 15 -20 milj. euroa vuodessa. Suunnitelmakautena on tehtävä päätös mm. Kajaani-hallin saneerauksesta, terveysaseman alueen saneerauksesta ja Kruununpuodinmäen sillasta. Investoinnit, jotka tuovat kaupungille uusia tuloja tai säästävät käyttötalouden menoja, on järkevää toteuttaa mahdollisimman pian.

Korollinen lainamäärä oli vuoden 2018 lopussa 120 milj. euroa ja lainamäärä kasvaa vuoden 2019 lopussa noin 134 milj. euroon. Tästä huolimatta kuluvan vuoden rahoitusvaje on alijäämistä johtuen liki 20 milj. euroa. Tulevina vuosina tavoitteena on, että korvausinvestoinnit kyetään rahoittamaan perustoiminnan tulorahoituksella eli vuosikatteella. Konsernin sisäistä osingonjakoa sen sijaan käytetään mahdollisuuksien mukaan velkaisuusasteen pienentämiseen.

Perustoiminnan alijäämäkierteestä johtuen kaupunginhallitus valmistelee talousarvion rinnalla yhteistyössä Kainuun soten ja Perlacon Oy:n kanssa Kajaanin kaupungin sopeuttamissuunnitelmaa vuosille 2020 -2022. Talouden sopeuttamissuunnitelmassa tavoitellaan kaupungin toimintakatteen kasvun hidastumista 10 miljoonalla eurolla vuosina 2020–2022. Tavoitteesta puolet koskee Kajaanin kaupunkikonsernin palveluja ja puolet Kainuun soten palveluja.

Sopeuttamissuunnitelman yhteydessä säästökeinoina ei käytetä lomautuksia. Kaikki muut keinot ovat käytettävissä. Toimialojen ja liikelaitosten talousarvio esityksissä 2020 ei ole pystytty vielä täysimääräisesti ottamaan huomioon sopeuttamissuunnitelman vaatimuksia. Tavoitteena on, että toimialat ja lautakunnat huomioivat sopeuttamisohjelman toteuttamisen vuoden 2020 käyttösuunnitelman laadinnassa sekä vuoden 2021 talousarvion ja 2022–2023 taloussuunnitelman laadintavaiheessa. Sopeuttamisohjelma hyväksytään kaupunginvaltuutossa joulukuussa 2019.

Verotulot

Kajaanin kaupungin verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa laatimiin ennusteisiin.

Kajaanin kaupungin vuoden 2020 talousarvio perustuu 21,00 tuloveroprosenttiin. Verotuloja arvioidaan saatavan yhteensä 143,7 miljoonaa euroa, josta tuloverojen osuuden arvioidaan olevan noin 127,4 miljoonaa euroa. Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 5,8 miljoonaa euroa. Kiinteistöverotuloja arvioidaan kertyvän noin 10,5 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Kiinteistöveroprosentit pysyvät samalla tasolla kuin vuonna 2019. Kiinteistöverotulojen arvioidaan pysyvän vuoden 2020 tasolla suunnitelmavuosina. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2020 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti	1,10
- vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti	0,55
- muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,55
- rakentamaton rakennuspaikka	4,10
- voimalaitosten veroprosentti	3,10
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	1,00.

Arvion mukaan verotulot kasvavat myös vuosina 2021–2021 keskimäärin yli 2 prosenttia. Tämänhetkisen arvion mukaan verotuloja saadaan vuonna 2021 147,9 milj. euroa ja vuonna 2022 151,2 milj. euroa.

Valtionosuudet

Vuoden 2020 arviot valtionosuuksista perustuvat Kuntaliiton ja Valtiovarainministeriön ennakkotietoihin. Valtionosuuksia arvioidaan saatavan noin 109,5 miljoonaa euroa (TA 2019: 100,6 miljoonaa euroa). Valtionosuudet kohdistuvat siten, että peruskaupungille kohdistuu arviolta 73,0 miljoonaa euroa, koulutusliikelaitokselle 28,8 miljoonaa euroa ja teatterille 0,9 miljoonaa euroa.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän noin 66,1 miljoonaa euroa (TA 2019: 72,2 miljoonaa euroa). Toimintatuottojen vähenemiseen vaikuttaa mm. Mamselli –liikelaitoksen toiminnan supistuminen.

Vuosien 2021–2022 osalta toimintatuottojen arvioidaan pysyvän vuoden 2020 tasossa.

Toimintakulut

Toimintakulut ovat noin 317,3 miljoonaa euroa (TA 2019: 308,9 miljoonaa euroa). Toimintakulut ovat oman toiminnan osalta samalla tasolla kuin vuonna 2019. Kainuun Soten maksuosuuden korotus vuodelle 2020 on noin 8,4 miljoonaa euora vuoden 2019 lukuun verrattuna.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut ovat noin 89,7 miljoonaa euroa (TA 2018: 88,2 miljoonaa euroa). Henkilöstömenoissa on huomioitu työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset ja lomarahaleikkausten loppuminen.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot ovat noin 176,0 miljoonaa euroa (TA 2019: 166,3 miljoonaa euroa). Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän maksuosuusarvio vuodelle 2020 on 138,4 miljoonaa euroa (TA 2019: 130,0 miljoonaa euroa). Kainuun soten maksuosuuden arvioidaan pysyvän vuosina 2021 ja 2022 vuoden 2020 tasolla.

Toimintakate

Toimintakate on noin -250,3 miljoonaa euroa (TA 2019: -235,9 miljoonaa euroa).

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot ja – kulut ovat yhteensä noin 9,8 miljoonaa euroa (TA 2019: 5,3 miljoonaa euroa). Vuoden 2020 rahoitustuotot tulevat olemaan kaksinkertaiset aiempiin vuosiin verattuna. Loiste Oy:n osingoiksi on tulevalle vuodelle noin 11 miljoonaa euroa.

Vuosikate sekä poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate (sis. liikelaitokset) on 12,6 miljoonaa euroa (TA 2019: 13,2 miljoonaa euroa). Poistot ovat 15,9 miljoonaa euroa (2019: 15,3 miljoonaa euroa). Vuosikatteen arvioidaan parantuvan vuosina 2021 ja 2022 valtion toimenpiteiden johdosta. Vuosikate riittää tuolloin kattamaan poistot paremmin kuin vuonna 2020.

Tilikauden alijäämä

Vuoden 2020 talousarvio on alijäämäinen -2,8 miljoonaa euroa (TA 2019: -1,8 miljoonaa euroa). Peruskaupungin osalta alijäämä on -3,4 miljoonaa euroa.

Arvion mukaan suunnitelmakauden 2021–2022 loppuun menessä talous saadaan tasapainoon ja alijäämää ei enää synny.

Investoinnit

Nettoinvestoinnit vuodelle 2020 ovat yhteensä 28,8 miljoonaa euroa. Peruskaupungin osuus investoinneista on noin 21,7 miljoonaa euroa ja liikelaitosten osuus noin 7,1 miljoonaa euroa.

Vuonna 2020 jatkuu Kajaanin Lyseon peruskorjaus- ja laajennusosan korvaava uudisrakennushanke, jonka rakentamiskustannusarvio vuosille 2017–2020 on 20,5 miljoonaa euroa. Investointisuunnitelmaan on myös varattu määräraha 1,2 miljoonaa euroa vuodelle 2020 Pikku-Ketun päiväkodin peruskorjaukseen. Nettoinvestoinnit ovat 20,9 miljoonaa euroa vuonna 2021 ja 27,9 milj. euroa vuonna 2022.

Lainat

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) lainamäärä 31.12.2019 arvioidaan olevan 134,0 miljoonaa euroa, eli noin 3 600 euroa/asukas.

Vuoden 2020 talousarviossa lainamäärän on arvioitu kasvavan 9 miljoonaa euroa. Mikäli arvio toteutuu, on lainamäärä vuoden 2020 lopussa noin 143 miljoonaa euroa (rahoituslaitoksista otetut lainat). Lainamäärä on tällöin noin 3 880 euroa/asukas.

Suunnitelmavuosien osalta on saavutettava vähintään 18,0 miljoonan vuosikate ja investointien määrä on jäätävä vuosittain selvästi alle 20,0 miljoonan euron, jotta talous pysyy tasapainossa eikä velkamäärä kasva merkittävästi yli valtakunnan keskiarvon.

Lainanottoon liittyvä ratkaisuvälä

Kaupunginhallitus päättää kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen (pitkäaikaisten lainojen) ottamisesta. Talousarviolainan ottamiseen liittyvät rajat on esitetty talousarvion rahoituslaskelmassa.

Talousjohtajalla on oikeus ottaa tarvittaessa lyhytaikaista lainaa, jonka ottovaltuus vuonna 2020 on 30,0 miljoonaa euroa.

5.2 Kajaanin kaupungin tuloslaskelma 2020

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) tuloslaskelma 2020

TALOUS 1000 €	- Yhteensä	Kajaani peruskaupunki	Vimpelinlaakson kehittämissiikelaitys	Kajaanin Vesi liikelaitos	Kajaanin Mamselli -liikelaitos	Kajaanin Teatteri liikelaitos	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos
TOIMINTATUOTOT	66 129	37 613	4 201	7 523	11 580	1 862	3 351
Myyntituotot	29 938	9 807		7 511	11 352	4	1 264
Maksutuotot	3 966	3 642				283	41
Tuet ja avustukset	6 923	3 289		5	228	1 566	1 836
Muut toimintatuotot	25 302	20 875	4 201	7	0	9	210
Vuokratuotot	24 432	20 056	4 201	7		9	160
Muut toimintatuotot	870	819				0	51
Valmistus omaan käyttöön	892	892					
TOIMINTAKULUT	-317 330	-265 310	-2 547	-3 740	-11 542	-2 922	-31 269
Henkilöstökulut	89 659	62 471		1 257	5 480	2 228	18 222
Palkat ja palkkiot	70 389	48 565		976	4 416	1 799	14 634
Henkilöstösivukulut	19 269	13 906		281	1 065	429	3 588
josta Sote -kuntayhtymältä	1 172	1 172	0	0	0	0	0
Palvelujen ostot	176 009	165 160	968	1 368	2 593	241	5 679
josta Sote -kuntayhtymältä	138 400	138 400	0	0	0	0	0
Kainuun Liitto	1 240	1 240	0	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	15 453	8 451	1 580	1 011	2 580	44	1 787
Avustukset	12 808	12 770				3	35
Muut toimintakulut	23 401	16 458		104	888	406	5 545
Vuokrat	22 562	15 903		79	873	365	5 342
Muut toimintakulut	838	555		25	16	41	203
TOIMINTAKATE	-250 309	-226 805	1 653	3 783	38	-1 061	-27 918
Verotulot	143 714	143 714					
Valtionosuudet	109 483	79 660				993	28 830
Rahoitustuotot ja -kulut	9 752	11 000	-33	-1 200	-10	0	-5
Korkotuotot	38	38	0				
Muut rahoitustuotot	12 473	12 473				0	
Korkokulut	1 439	1 406	33				
Muut rahoituskulut	1 321	105	0	1 200	10	0	5
VUOSIKATE	12 639	7 569	1 621	2 583	28	-68	907
Poistot ja arvonalentumiset	15 938	11 000	1 970	1 876	28	1	1 063
TILIKAUDEN TULOS	-3 299	-3 431	-350	707	0	-68	-156
Tuloksenkäsittelyerät	544	0	382	0	0	0	163
Varausten ja rahastojen muutokset	544		382				163
Tilikauden yli-/ alijäämä	-2 754	-3 431	32	707	0	-68	6
TUNNUSLUVUT							
Toimintatuotot/Toimintakulut %	20,84 %						
Vuosikate / poistot %	79,30 %						
Vuosikate €/asukas	0						
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas							
Asukasluku vuoden lopussa	36 973						

5.3 Peruskaupungin tuloslaskelma 2018–2022

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
TOIMINTATUOTOT	41 499	37 178	38 505	38 505	38 313	38 240
Myyntituotot	10 830	10 262	9 807	9 807	9 745	9 735
Maksutuotot	3 686	3 640	3 642	3 642	3 645	3 646
Tuet ja avustukset	2 993	2 633	3 289	3 289	3 102	3 026
Muut toimintatuotot	22 997	20 623	20 875	20 875	20 921	20 931
Vuokratuotot	20 892	20 158	20 056	20 056	20 139	20 149
Muut toimintatuotot	2 105	486	819	819	782	782
Valmistus omaan käyttöön	992	803	892	892	900	902
TOIMINTAKULUT	-262 285	-267 333	-265 310	-265 310	-266 679	-267 326
Henkilöstökulut	57 962	59 711	62 471	62 471	62 745	62 703
Palkat ja palkkiot	44 366	45 842	48 565	48 565	48 985	48 952
Henkilöstösivukulut	13 597	13 869	13 906	13 906	13 760	13 751
josta Sote -kuntayhtymältä	1 082	1 127	1 172	1 172	1 172	1 172
Palvelujen ostot	166 098	167 868	165 160	165 160	166 222	166 884
josta Sote -kuntayhtymältä	137 810	130 000	138 400	138 400	138 400	138 400
Kainuun liitto	1 205	1 240	1 240	1 240	1 240	1 240
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	8 558	8 694	8 451	8 451	8 487	8 503
Avustukset	12 710	13 176	12 770	12 770	12 559	12 559
Muut toimintakulut	16 956	16 648	16 458	16 458	16 667	16 678
Vuokrat	16 380	16 143	15 903	15 903	16 080	16 090
Muut toimintakulut	576	1 741	555	555	587	588
TOIMINTAKATE	-220 787	-229 351	-226 805	-226 805	-227 466	-228 184
Verotulot	135 607	137 494	143 714	143 714	146 588	149 520
Valtionosuudet	74 539	74 105	79 660	79 660	80 007	81 207
Rahoitustuotot ja -kulut	5 535	24 100	11 000	11 000	11 000	11 000
Korkotuotot	4 873	4 925	38	38	38	38
Muut rahoitustuotot	3 524	20 562	12 473	12 473	12 473	12 473
Korkokulut	1 248	1 310	1 406	1 406	1 406	1 406
Muut rahoituskulut	1 614	77	105	105	105	105
VUOSIKATE	-5 105	6 348	7 569	7 569	10 129	13 543
Poistot ja arvonalentumiset	10 856	13 600	11 000	11 000	11 200	11 400
Satunnaiset tuotot		119 791				
Tilikauden tulos	-15 961	112 538	-3 431	-3 431	-1 071	2 143
Tuloksenkäsitteilyerät	597	0	0	0	0	0
Varausten ja rahastojen muutokset	597					
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 363	112 538	-3 431	-3 431	-1 071	2 143

5.4 Liikelaitosten tuloslaskelmayhdistelmä 2020

TALOUS 1000 €	Liikelaitokset	Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	Kajaanin Vesi liikelaitos	Kajaanin Mamselli-liikelaitos	Kajaanin Teatteri liikelaitos	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos
Liikevaihto	53 337	4 201	7 518	11 352	13	30 253
Maksutuotot	324				283	41
Tuet ja avustukset	4 627		5	228	2 559	1 836
Muut toimintatuotot	51					51
Valmisteverastojen muutos						
Valmistus omaan käyttöön						
Henkilöstökulut	27 188		1 257	5 480	2 228	18 222
Palvelujen ostot	10 849	968	1 368	2 593	241	5 679
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 002	1 580	1 011	2 580	44	1 787
Avustukset	38				3	35
Muut toimintakulut	6 943		104	888	406	5 545
Poistot ja arvonalentumiset	4 938	1 970	1 876	28	1	1 063
Liikelyli- /alijäämä	1 381	-317	1 907	10	-68	-151
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 248	-33	-1 200	-10	0	-5
Rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0
Liikelaitoksen korvaus peruspääomasta (k)	4		3	0	0	1
Satunnaiset tuotot ja kulut						
Varausten ja rahastojen muutokset	544	382				163
Tilikauden yli-/alijäämä	677	32	707	0	-68	6

Tunnusluvut

Toimintatulot % toimintakuluista = 100 x toimintatulot / (toimintakulut – valmistus omaan käyttöön)

Tunnusluku osoittaa maksurahoituksen osuuden toimintamenojen kattamisesta. Tunnuslukua voidaan tulkita siten, että maksurahoituksen osuuden kasvu vahvistaa kunnan tulorahoitusta. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että kunnan tulee kyetä rahoittamaan vuosikatteella keskimääräiset poistonalaisten tuotantovälineiden investoinnit.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista = 100 x vuosikate / keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno

Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno määräytyy talousarvion laadintavuotta edeltävän tilipäätösvouden, kuluvan talousarviovuoden ja laadittavan talousarvion ja suunnitelman poistonalaisten investointien omahankintameno keskimäärästä. Omahankintameno on investoinnin hankintameno ja siihen saadun rahoitusosuuden erotus.

Kun tunnusluvun arvo on 100 prosenttia tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulorahoituksen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa heikompi.

Vuosikate euroa/asukas = tuloslaskelman vuosikate / asukasmäärä

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnassa.

Taseen kertynyt yli-/alijäämä, kertynyt yli-/alijäämä/asukas

Kertyneeseen yli-/alijäämään tiivistyy kunnan koko tulohistoria. Jakamalla se asukasmäärällä saadaan vertailukelpoinen tunnusluku saman kokoluokan kuntien väliseen vertailuun. Pitkän aikavälin tulorahoituksen tavoitearvon tulisi olla vähintään 300–400 euroa/asukas.

5.5 Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset)

RAHOITUSOSA 1000 €	Yhteensä	Kajaanin kaupunki	Liikelaitokset
Toiminnan rahavirta	12 729	7 569	5 160
Vuosikate	12 730	7 569	5 161
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0
Investointien rahavirta	-28 817	-21 695	-7 122
Investointimenot	-28 817	-21 695	-7 122
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 088	-14 126	-1 962
Rahoituksen rahavirta	-15 584	-14 126	-1 458
Lainakannan muutokset	9 197	10 655	-1 458
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 455	25 455	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 258	-14 800	-1 458
Vaikutus maksuvalmiuteen	-7 091	-3 471	-3 620
TUNNUSLUVUT			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-72 587		
Lainanhoitokate	1		
Kassan riittävyys, pv	12		

5.6 Peruskaupungin rahoituslaskelma

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta	-6 805	6 348	7 569	11 482	16 006
Vuosikate	-5 105	6 348	7 569	11 482	16 006
Tulorahoituksen korjauserät	-1 700	119 791	0		
Investointien rahavirta	-14 482	-23 921	-21 695	-15 075	-20 632
Investointimenot	-17 285	-24 131	-21 695	-15 075	-20 632
Rahoitusosuudet investointimenoihin	961	210			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 842				
Toiminnan ja investointien rahavirta	-21 287	102 218	-14 126	-3 593	-4 626
Rahoituksen rahavirta	24 920	15 580	10 655	0	0
Antolainauksen muutokset	-1 146				
Antolainasaamisten lisäykset	-1 361				
Antolainasaamisten vähennykset	215				
Lainakannan muutokset	-33 875	15 580	10 655	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	24 000	31 280	25 455	17 100	16 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 494	-15 700	-14 800	-17 100	-16 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-43 381				
Muut maksuvalmiuden muutokset	59 941				
Vaikutus maksuvalmiuteen	3 633	117 798	-3 471	-3 593	-4 626
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-54 406	41 883	43 612	55 711	58 586
Lainanhoitokate	-0	0	1	1	1
Kassan riittävyys, pv	8	-7	22	30	30

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä = edellisen vuoden tilinpäätöksen toiminnan ja investointien rahavirta + arvioidut vuosittaiset rahavirrat

Tunnusluku kertoo, pystytäänkö investoinnit rahoittamaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Lainanhoitokate = (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lainanlyhennykset)

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten mak-suun. Lainanhoitokyky on hyvä, kun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun se on 1–2 ja heikko, kun arvo on alle yh-den.

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x rahavarat varainhoitovuoden lopussa / kassasta maksut varainhoitovuonna

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kas-sasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä voi-daan pitää 14–30 päivän kassan riittävyyttä.

6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Työ- ja virkaehtosopimukset

Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset takaavat tasa-arvoiset ja oikeudenmukaiset palvelussuhteen ehdot. Nykyinen Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES) on voimassa 1.2.2018–31.3.2020. Myös muut sopimusalat noudattavat samantyyppistä ajoitusta. Sopimuksen voimassaolo jatkuu 31.3.2020 jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä irtisanota viimeistään kuusi viikkoa ennen sopimuskauden päättymistä. Valtakunnallisilla virka- ja työehtosopimuksilla sovitaan mm. palkkojen, työaikojen perusteista. Sopimuksilla turvataan työrauhaa. Asiaa täydentävät paikalliset työ- ja virkaehtosopimukset ja valtakunnallisten sopimusten soveltamisohjeet.

Kunta-alan sopimuksia

- Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES
- Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES
- Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus TS
- Kunnallisen tuntipalkkaisten virka- ja työehtosopimus TTTS
- Kunnallinen näyttelijöiden työehtosopimus

Kajaani-sopimus

Kajaanin kaupungin työnantajan edustajat ja henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ovat kirjanneet henkilöstöjohtamisen yhteisen tahtotilan Kajaani-sopimukseen. Sopimusosapuolilla on ollut yhteinen näkemys ja sitoumus rakenteellisten muutosten toteuttamiseen.

Kajaanin kaupungin toiminta, talous ja henkilöstö mitoitetaan niin, että kaupungin strateginen näkökulma, palvelujen vaikuttavuus ja laatu, asiakastyytyväisyys, prosessien sujuvuus, taloudellisuus sekä henkilöstön tuloksellisuus ovat tasapainossa keskenään. Talousarvion tasolla tehtävien rakenteellisten muutosten henkilöstövaikutukset selvitetään erikseen.

Työyhteisöissä, työtavoissa, työn organisoinnissa ja organisaatiossa tapahtuu koko ajan muutoksia. Sitoutumisen kannalta on välttämätöntä, että asiat käsitellään yhteistoiminnallisesti. Työntekijöillä ja viranhaltijoilla on oikeus ja velvollisuus osallistua prosesseihin, joilla haetaan uusia tapoja ja menetelmiä sekä uudenlaista työn organisointia.

Henkilöstöohjelma

Uuden kaupunkistrategian mukainen henkilöstöohjelma on voimassa vuosille 2019–2022. Henkilöstöohjelman kantava teema on myönteinen työpäiväkokemus. Henkilöstöohjelma antaa perusteet toimialoille ja liikelaitoksille (sekä kaupungin omistamille osakeyhtiöille) rakentaa omat henkilöstöohjelmansa räätälöitynä juuri niille painotuksille, jotka kulloinkin ovat ajankohtaisia.

Kajaanin kaupungin ja liikelaitosten henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeet kartoitetaan syksyisin vuosisuunnittelun yhteydessä ja tarpeet käsitellään kootusti henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa. Toimialue- ja tulosyksikkökohtaiset toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita vastaavat osaamisen kehittämissuunnitelmat jalkautetaan kehityskeskustelun yhteydessä henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisiksi kehityssuunnitelmiksi.

Henkilöstösuunnittelu ja työntekijöiden rekrytointi

Henkilöstön määrän ja osaamisen tarvetta ennakoidaan järjestelmällisellä henkilöstösuunnittelulla. Henkilöstösuunnittelu kytkeytyy kiinteästi palvelutuotannon suunnitteluun. Henkilöstön eläköitymistä ja muuta poistumaa hyödynnetään säästökeinoina lähivuosinakin. Kun työntekijä jää eläkkeelle tai lähtee pois kaupungin palveluksesta, jokaisen auki tulevan paikan kohdalla harkitaan, voidaanko tehtävä jättää täyttämättä ja voidaanko työtehtävät hoitaa toisin. Uusien työntekijöiden/viranhaltijoiden palkkaamiseen on haettava lupa kirjallisesti toimialajohtajalta.

Kajaanin kaupungin hyvinvoiva, osaava ja oikein mitoitettu henkilöstö tuottaa kaupunkilaisille hyvinvointia ja alueen kilpailukykyisyyttä lisääviä asiakaslähtöisiä palveluita. Kajaanin kaupungin palveluohjelmassa määritellään, mitä palveluja kaupunki järjestää, miten ne järjestetään ja millaisella henkilöstömäärällä palvelut tuotetaan. Vuosittainen henkilöstösuunnitelma konkretisoituu talousarviossa.

Henkilöstösuunnittelussa ja työntekijöiden uudelleen sijoituksissa toimii henkilöstösuunnittelutyöryhmä, jonka tavoite on koordinoita henkilöstön uudelleen sijoittamista ja rekrytointia yli toimiala- ja liikelaitosrajojen. Varsinainen henkilöstösuunnittelu toteutetaan toimialoilla ja liikelaitoksissa. Henkilöstösuunnittelu-työryhmään kuuluu hallintojohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, henkilöstöjohtaja, kehityspäällikkö, henkilöstönkehittämispäällikkö, työhyvinvointipäällikkö ja henkilöstösihteeri.

Työyhteisön toimivuus on koko työyhteisön asia

Henkilöstövoimavarojen johtamisen tavoitteena on organisaation hyvä suorituskyky. Toimintaympäristö edellyttää uudistumiskykyisyyttä, vuorovaikutusta sekä ajanmukaisia työ- ja toimintatapoja. Työntekijöiltä ja viranhaltijoilta edellytetään kehitymis- ja muutoskykyä. Työyhteisön jokaisella jäsenellä tulee olla riittävän selkeä kuva ja ymmärrys työnkuvansa merkityksestä kaupungin toimintojen kokonaisuudelle.

Työntekijän työkykyä heikentäviin tekijöihin puututaan varhaisessa vaiheessa. Vastuu on jokaisella työyhteisöllä, työntekijällä itsellään ja työkavereilla, mutta erityinen huolehtimisvelvollisuus on työnantajalla eli esimiehillä. Tämä tarkoittaa sitä, että esimiesten täytyy tunnistaa työhyvinvointia ja työkykyä heikentävät tekijät riittävän ajoissa ja ottamaan ne puheeksi sekä toimimaan jämäkästi tilanteen korjaamiseksi. Asiassa hyödynnetään työsuojelun toimintaohjelmaa riskienhallintasuunnitelman mukaisesti. Työyhteisön toimivuutta seurataan joka toinen vuosi tehtävällä työyhteisön toimivuuskyselyllä.

Kajaanin maine työnantajana ja vaivattoman arjen kaupunkina on keskeinen tekijä rekrytoinneissa. Myönteinen työnantajakuva syntyy hyvistä teoista, houkuttelee ja sitoo osaavia työntekijöitä. Työnantajakuva on osa Kajaanin kaupungin kaupunkikuvaa.

Henkilöstöraportti

Henkilöstötietoihin ja sen tunnuslukuihin perustuvan strategian ja toimintalähtöisen arvioinnin tavoitteena on saada aikaan kokonaiskuva henkilöstön tilasta ja kehityksestä sekä tunnistaa vastuut ja parannettavat alueet. Tämä tapahtuu normaalin seurannan yhteydessä ja vuosittain tehtävässä henkilöstöraportissa sekä siitä tehtävissä johtopäätöksissä ja toimenpiteissä. Raportointi on tärkeä osa tiedolla johtamista.

Eläköityminen

Eläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2017. Alin vanhuuseläkeikä 63 vuotta säilyy vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneillä. Vanhuuseläkkeen alaikäraja nousee vuosittain vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneillä. Seuraavassa eläköityvien määrää kuvaavassa taulukko ei sisällä varhennetulle varhaiseläkkeelle eikä työkyvyttömyyseläkkeelle jääviä. Työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien osuus on noin 30 prosenttia kaikista eläkkeelle jäävistä.

Arvio eläköitymisen hyödyntämisestä 2019–2022

	Eläkkeelle jäävät	Ei täytetä	Säästö, %
Kaupunginhallitus ja keskushallinto	12	6	50,0
Varhaiskasvatus	27	1	3,7
Perusopetus	20	4	20,0
Kulttuurilaitokset	10	1	10,0
Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnat	9	1	11,1
Kunnallistekniikka ja liikunta	12	4	33,3
Tilakeskus	8	1	12,5
Kainuun pelastulaitos	2	0	0,0
Kajaanin kaupunginteatteri liikelaitos	7	0	0,0
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	17	3	17,6
Kajaanin Vesi -liikelaitos	4	1	25,0
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	37	7	18,9
Yhteensä:	165	29	17,6

Henkilöstöjohtamista koskevia kaupungin ohjeita

- Henkilöstöohjelma
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Pehdyttämislomake
- Työsuojelun toimintaohjelma
- Epäasiallisen kohtelun ehkäisy
- Aktiivisen tuen toimintamalli
- Päihdeohjelma
- Kehityskeskusteluohje
- Lähtökeskusteluohje

Henkilötyövuodet 2018–2022, htv2

Sis. vakinaiset, määräaikaiset, harjoittelijat ja oppisopimukset

	HR 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupunginhallitus ja keskushallinto	82,3	65,5	74,9	70,9	69,9
Sivistyslautakunta	1,9	3	3	3	3
Varhaiskasvatus	329	345	345	345	345
Perusopetus	378	379	407	407	407
Nuorisopalvelut	20	18	20	20	20
Kulttuurilaitokset	46	46	48	48	48
Kaukametsä	96	105	97	97	97
Ympäristötekniinen lautakunta	3,2	3	3	3	1
Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminta	31,1	33	33	33	32
Kunnallistekniikka- ja liikunta	69,9	77	76	75	75
Tilakeskus	47,1	52	52	52	51
Kainuun pelastuslaitos	70,7	66	67	67	67
Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos	59,3	47	47	47	47
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	240	235	164	162	160
Kajaanin Vesi -liikelaitos	20,2	21	20,7	19	18,8
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	280	310	322	319	318
Tukityöllistäminen	45,9	45	45	45	45
Yhteensä	1820,6	1850,5	1824,6	1812,9	1804,7

Taulukossa henkilötyövuodet on kohdistettu toimialoille työnjohdon mukaan. Kustannukset henkilöstökuiluista kohdennetaan toimialoille tehtävien mukaan. Mamsellin htv lasku selittyy osittain toiminnan siirrosta Kainuun soten vastuulle.

7 KÄYTTÖTALOUSOSA

7.1 Konsernihallinto

Perustehtävä

Keskusvaalilautakunta järjestää kunnallisvaalit ja valtiollisten vaalien ennakoöänestyksen, vaalipäivän äänestyksen ja alustavan vaalipäivän ääntenlaskennan. **Kaupunginvaltuusto** vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kaupungin päätösvaltaa. **Tarkastuslautakunta** valmistele valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. **Kaupunginhallitus** vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta ja johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Se vastaa toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta ja henkilöstöpolitiikasta sekä huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. **Vuolijoen aluelautakunta** kehittää Vuolijoen aluetta ja vaikuttaa kaupungin päätöksentekoon. Toimialueena on entisen Vuolijoen kunnan alue.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupunginjohtaja vastaa asioiden valmistelusta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. **Elinvoimapalvelut** vastaa yritys- ja työvoimapalveluista, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta sekä markkinoinnista ja viestinnästä. **Keskushallinto** vastaa kaupungin strategiaprosessista, taloushallinnosta, henkilöstöhallinnosta ja tietohallinnosta. Keskushallinto järjestää konserniohjauksen sekä ohjaa riskienhallintaa, varautumista ja hankintatoimea, kehittää kaupunkitason asiakaspalvelua ja edistää kuntalaisten osallisuutta. Keskushallinto vastaa joukkoliikenteen kehittämisestä, pysäköinnin valvonnasta sekä maataloushallinnosta ja järjestää keskitetyt hallinnon tukipalvelut. **Maahanmuuttajapalvelut** tuottaa vastaanottolain edellyttämät palvelut turvapaikanhakijoille turvapaikkaprosessin vaatiman ajan ja kotoutumislain mukaiset palvelut pakolaisperusteisesti kuntaan muuttaneille

Palvelujen nykytilan kuvaus

Palvelut tuotetaan itse, yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tai ostetaan ulkoa. Tilivuosien 2017–2020 tilintarkastusta hoitaa KMPG Julkishallinnon Palvelut Oy. Taloushallinto- ja palkanlaskentapalveluita ostetaan Sarastia Oy:ltä ja tietojärjestelmäpalveluita Kuntien Tiera Oy:ltä. Sisäinen tarkastus toteutetaan ostopalveluna. Elinvoimaohjelmaa toteutetaan verkostomaisesti yhteistyökumppanien ja kehittämisorganisaatioiden kanssa. Aluelautakunta vastaa valaistujen latujen ja kaukaloiden kunnossapidosta Vuolijoen alueella.

Toimintaympäristön muutokset

Kaupungin talouden sopeuttaminen haastaa kehittämään toimintoja, tekemään rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia ja uudistamaan prosesseja.

Irtautuminen Kainuun sotien tietohallinnon palveluista haastaa kehittämään kaupungin oman tietohallinnon palveluita kuntalaisten ja organisaation tarpeita vastaaviksi.

Osaavan työvoiman saatavuus on yritystoiminnan kasvun haaste ja haitta myös julkisille palveluille.

Työvoimapalveluiden ja työllisyyttä edistävien toimien kehittämiseksi tarvitaan kumppanuutta. Kunnan rooli ja vastuu työllisyyden edistämässä on viime vuosina kasvanut ja tulee edelleen kasvamaan. Työllisyyttä edistävät palvelut ovat liitoksissa vahvasti sosiaali- ja terveyspalveluihin ja näin ollen niiden toimivuus vaikuttaa merkittävästi myös työllisyyspalveluiden toimintaympäristöön. Nopeasti muuttuvaan työelämään ja erilaisiin tarpeisiin vastaaminen tapahtuu yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Maahanmuuttajapalveluiden asiakkaiksi tulevat työperäiset maahanmuuttajat ja ulkomaiset opiskelijat perheineen. Asiakkaina jatkavat edelleen sekä turvapaikanhakijat että kiintiöpakolaiset. Asiakasmäärien kehityksen ennustaminen on vaikeaa, valtakunnallinen ja jopa maailmanlaajuinen liikehdintä vaikuttaa toimintaympäristön muutoksiin.

Suunnittelukaudella mahdollisesti toteutuva sote-uudistus voi tuoda järjestettäväksi maakuntavaalit.

Luottamustoimielimet

Palvelulinjaus
Kaupunki järjestää itse myös vaalien ennakoäänestyksen, koska posti on siirtynyt kokonaan asiamiespostien käyttöön. Kuntavaalit 2021, ei säännönmukaisia vaaleja 2020 eikä 2022.
Kajaanin kaupungin lakisääteiseen tilintarkastukseen käytetään noin 65 päivää vuodessa. Lisäksi tehdään hankkeiden ja tytäryhteisöjen tilintarkastukset.
Kaupunginhallitus tiukentaa Kainuun soten omistajaohjausta ja vahvistaa Kajaani-konsernin omistajaohjausta.
Talouden sopeuttamissuunnitelma laaditaan vuosille 2020 - 2022. Vuotta 2020 koskevat toimenpiteet viedään käyttösuunnitelmaan ja tarvittaessa muutetaan talousarviota. Sopeuttamissuunnitelman toteuttamista arvioidaan osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksissä.
Haetaan työllisyshoidon kuntakokeiluun. Työllisyyspalveluita kehitetään kuntavetoisesti.
Sijoitusvarallisuutta hoidetaan kaupungin sijoitussuunnitelman ja sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti.
Vuolijoen aluelautakunta vakinaistetaan 1.1.2020 alkaen. Lautakunnan nykyisten jäsenten toimikausi jatkuu siihen saakka, että kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan uudet jäsenet. Aluesihteerin työpanosta vahvistetaan keskushallinnon ja elinvoimapalvelujen sisäisillä tehtäväjärjestelyillä
Kajaani tukee Oulun Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 hakua. Ohjausryhmän toiminta käynnistyy 2022, tapahtumat toteutetaan pääasiallisesti 2025 - 2026. Hankkeeseen varataan 15 000 - 20 000 euroa vuodessa vuosina 2022 - 2026.

Elinvoimapalvelut

Palvelulinjaus
Konsernihallintoon perustetaan elinvoimapalveluiden yksikkö vahvistamaan kaupungin elinvoimaisuutta. Yksikköön siirretään yleiset kaupunkitapahtumat ympäristötekniseltä toimialalta. Painatuskeskus siirtyy yksikön markkinointiin ja viestintään. Painatuskeskuksesta luovutaan vuoden 2021 alussa.
Koulutusorganisaatiot vastaavat rekrytointihaasteisiin tarpeita vastaavilla uusilla koulutusratkaisuilla. Vaikuttavaa rekrytointiyhteistyötä jatketaan. Parannetaan valmiutta kansainvälisen rekrytoinnin lisääntymiselle.
Yritysneuvontapilottia ja yrityspalvelusetelikoilua (50 000 euroa) jatketaan. Palvelujen vakinaistamisesta päätetään vuoden 2020 kokemusten perusteella.
Kajaanin kehittämisrahalla (50 000 euroa) tuetaan yritystoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä sekä uusia työmahdollisuuksia luovaa toimintaa. Kehittämisrahasta voidaan kohdentaa enintään 10 000 euroa kaupunkistrategian mukaisiin yhteiskehittämisen nopeisiin avauksiin.
Kohdennetaan Oulun yliopiston biojalostuksen lahjoitusprofessorin ja tutkimusryhmän tuki puupohjaisten massojen mittauksiin. Tuetaan CSC:n EuroHPC-suurteholakennan ympärille rakentuvaa osaamisympäristöä.
Kaupunkistrategian ja elinvoimaohjelman toimenpiteitä vetovoiman ja pitovoiman parantamiseksi toteutetaan yhteistyössä mm. ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan ja nuorkauppakamarin kanssa erityisenä kohderyhmänä nuoret aikuiset ja opiskelijat.
Tuetaan Kainuun Etu Oy:n innovaatiotoiminnan aktivoiminnin ja kehittämisen I4B-hanketta ja varataan siihen 46 000 euroa vuonna 2020.
Lisätään rekrytointimarkkinointia. Kajaanin yhteismarkkinointia jatketaan sopimus pohjaisesti. Visit Finlandin kansainväliseen markkinointiin yhteistyössä Vuokatin Matkailukeskuksen kanssa varataan 15 000 euroa.

Kuntayhtymät

Palvelulinjaus

Kuntayhtymien omistajaohjaukseen panostetaan ja omistajaohjausta kehitetään. Kainuun soten maksuosuuden kasvua leikataan, tavoitteena on pitää maksuosuudet vuoden 2018 tasolla.

Työllisyyden hoito

Palvelulinjaus

Kaupungin roolia työllisyydenhoidossa vahvistetaan. Kaupunki hakee yhdessä Kainuun muiden kuntien kanssa työ- ja elinkeinoministeriön valtakunnalliseen työllisyyden hoidon kuntakokeiluun, joka käynnistyy alkuvuodesta 2020.

Kehitetään työllistymistä edistävää monialaista palvelua pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.

Yhdistysten työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi jatketaan sopimusperusteista yhteistyötä. Kumppanuudessa painotetaan mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja matalan kynnyksen työllistämispalveluiden kehittämistä (mm. kuntouttava työtoiminta ja työkokeilu).

Kainuulaisille yrityksille ja kajaanilaisille yhdistyksille myönnetään työllistämisen kuntalisää mm. nuorten työllistämiseksi.

Kaupungille osoitetut veloitetyöllistetyt työllistetään. Muita työttömiä työllistetään noin 25 htv huomioimalla kaupungin maksettavaksi tuleva työmarkkinatuen kuntaosuus. Lisäksi kaupunki tarjoaa työttömille työkokeilupaiikkoja ja kuntouttavaa työtoimintaa huomioiden etenkin nuoret.

Ostetaan yksityiseltä sektorilta lääkäripalveluja työttömien työkyvyn arviointia varten. Työttömien palvelutarpeen sekä työ- ja toimintakyvyn arviointia tehdään yhteistyössä myös Kumppaniksi ry:n kanssa.

Kuntouttavan työtoiminnan volyymia ja vaikuttavuutta lisätään palkkaamalla toinen työhönvalmentaja.

Työhönvalmentajan/yrityskoordinaattorin palveluja tarjotaan kaupungin, yritysten ja yhdistysten palkkatukitoissa oleville sekä muille työttömille.

Opiskelijoiden kesätöiden saamista tuetaan. Pilotoidaan ammattikorkeakoulun opiskelijoille myönnettävää kesätyöpaikkatukea.

Nuorisopalvelut vastaa jatkossa nuorten kesätyösetelin organisoinnista.

Keskushallinto

Palvelulinjaus

Tietohallinnon uudelleenorganisointi ja palvelutuotannon muutosprojekti käynnistetään. Tavoitteena on irrottautua Kainuun soten palveluista vuoden 2021 alussa.

Asiakaspalvelua keskitetään ja otetaan käyttöön uusia puhepalvelu- ja digitalisointiratkaisuja.

Työterveyshuollon mahdollinen palveluntuottajan muutos toteutetaan.

Valmistaudutaan uuden tiedonhallintalain vaatimuksiin ja laaditaan tietotilinpäätös, joka kuvaa organisaation tiedonhallinnan kehittämistä.

Päätösten ennakkovaikutusten arviointi otetaan käyttöön 2021.

Sijoitusvarallisuutta hoidetaan kaupungin sijoitussuunnitelman ja sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti.

Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmät kilpailutetaan 2020 - 2021 ja otetaan käyttöön 2022.

Maahanmuuttajapalvelut

Palvelulinjaus

Lisätään vuosittain otettavien kiintiöpakolaisten määrää, mikäli valtakunnallista kiintiötä kasvatetaan.

Perustetaan maahanmuuttajafoorumi lisäämään maahanmuuttajien osallisuutta.
Kehitetään TOP-asiakkaiden (työperäiset, opiskelijat ja perhesidonaiset maahanmuuttajat) asettautumispalveluita.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa kaupunginjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Asukkaat, yritykset ja yhteisöt osallistuvat kaupungin kehittämiseen	Osallistamiskohteiden määrä	Kaupungin asukkaat osallistuvat joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelman laadintaan ja Kajaani In-fon kehittämiseen.
Asiointimahdollisuudet kohti 24/7	Sähköisten asiointipalvelujen määrä	Käyttöön otettuja uusia palveluja vähintään 5.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Resurssiviisautta tukeva hankintaohjelma	Sosiaaliset kriteerit ja työllistämismallin sisältävien hankintojen määrä	Sosiaaliset kriteerit ja työllistämismallin sisältäviä hankintoja vähintään 3.
--	---	--

Tulevaisuus nuorissa

Nuorille mahdollisuuksia työkokeiluun sekä kuntouttavaan työtoimintaan	Kaupungilla työkokeilussa ja kuntouttavassa työtoiminnassa olevien nuorten määrä	Työkokeilussa on 45 ja kuntouttavassa työtoiminnassa 25 nuorta vuoden aikana.
Kuntalisän käytön lisääntyminen	Kuntalisällä työllistettyjen nuorten määrä	Vähintään 20 nuorta vuoden aikana.

Osaajista elinvoimaa

KAMKiin Kainuun ulkopuolelta hakeutumiselle tuki vetovoimatekijöillä ja markkinoinnilla	KAMKiin Kainuun ulkopuolelta hakeneiden osuus	80 %
KAMK:sta valmistuneiden alueelle työllistymiselle tuki pitovoimatekijöillä, harjoittelulla, päättötöillä ja kesätyöpaikoilla	KAMK:sta valmistuneiden työllistyminen Kainuuseen	Valmistuneista työllistyy Kainuuseen yli 60 %
Kaupunkiorganisaatio avoimena kehitysalustana ja aktiivisena yhteiskehittäjänä	Kehitysalusta- ja yhteiskehittämisen pilotit ja nopeat avaukset, lkm	Yhteiskehittämisen avauksia ja pilotteja toteutetaan vähintään 5 kpl.
Vetovoiman ja pitovoiman parantaminen nuorten aikuisten ikäluokan keskuudessa	Nuorten aikuisten Kajaani - hankkeen toimenpiteet yhteistyössä Nuorkauppakamarin, KAMK:n, KAO:n, Kaukametsän opiston kanssa	Kajaani vetovoimaiseksi nuorille aikuisille -hanke

Riskienhallinta

20 – 29 Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.

10 – 16 Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.

4 – 9 Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.

1 – 3 Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Kehitysprojektien epäonnistuminen	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Verotulot eivät toteudu ennakoidusti	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Sijoitustoimintaan liittyvät riskit	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Kainuun soten maksuosuuden suunniteltua suurempi kasvu	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 5 20
Toiminnalliset riskit	Henkilöstön saatavuus	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Yhteistyösopimusten toimivuus	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4
Toiminnalliset riskit	Osaamisvaje	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 4 4
Toiminnalliset riskit	Tietojärjestelmien toimintahäiriöt	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	Tapaturmat	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Vahinkoriskit	Pitkäaikaiset poissaolot	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Hankintojen ja ostotoiminnan poikkeamat	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde

Toimenpiteet

Päätöksentekoprosessi	Päätöksentekoprosessin ja delegoinnin toimivuus
Henkilöstöasiat	Kehityskeskustelujen ja työpaikkakokousten toimivuus Työyhteisön toimivuuskyselyn 2019 toimenpiteiden laatiminen ja seuranta
Taloussuunnittelu	Talousarvion seuranta ja taloustietojen oikeellisuus
Kirjanpito ja maksuliikenne	Laskujen ja tositteiden käsittelyn laadun varmistaminen Yhteistoiminnan varmistaminen palveluntuottajien kanssa Varainhoitajien toiminnan seuranta ja valvonta
Talousraportointi	Tilivelvollisten seurantavastuu kirjanpidon tapahtumista toimialoittain
Omaisuuksien hallinnointi	Vakuutusten ajantasaisuuden varmistaminen Hankintaohjeiden noudattaminen
Tietohallinto ja tietoturva	Toteutetaan sisäisen tarkastuksen raportissa vuodelle 2020 esitetyt toimenpiteet.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Avustusten jakamisen koordinointi Takausten ja vakuuksien vakuusarvon säilyminen
Sopimushallinta	Otetaan CaseM-järjestelmän sopimushallintaosio aktiiviseen käyttöön, päivitetään ohjeet ja koulutetaan henkilöstöä.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden ja projektien ohjeistuksen uusiminen ja niiden toimivuus. Projektien ja hankkeiden hallinnan järjestelmän (Thinking Portfolio) käyttöönotto.

Henkilöstö

Konsernihallinto	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupunginhallitus	3	2,5	2,5	2,5	2,5
Työllisyyden hoito	2	2	2	2	2
Keskushallinto	63,5	45	55,4	50,4	49,4
Maahanmuuttajapalvelut	13,8	16	15	16	16
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	82,3	65,5	74,9	70,9	69,9

Konsernihallinto –toimiala

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	4 196	2 913	3 173	3 173	3 164	3 164
Maksutuotot	13	1	1	1	1	1
Tuet ja avustukset	1 615	1 435	1 619	1 619	1 619	1 619
Vuokratuotot	118	86	86	86	86	86
Muut toimintatuotot	1 753	151	150	150	150	150
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	7 695	4 586	5 029	5 029	5 020	5 020
Valmistus omaan käyttöön	1	0	75	75	70	70
Palkat ja palkkiot	4 428	4 197	4 778	4 778	4 784	4 773
Henkilöstösivukulut	2 363	2 449	2 604	2 604	2 606	2 607
Henkilöstökulut	6 791	6 646	7 382	7 382	7 390	7 380
Palvelujen ostot	146 361	148 053	145 608	145 608	145 611	145 606
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	259	157	146	146	147	148
Avustukset	6 267	6 480	5 997	5 997	5 997	5 997
Vuokrat	749	631	713	713	709	711
Muut toimintakulut	236	1 394	203	203	211	212
Muut toimintakulut	985	2 024	915	915	920	923
TOIMINTAKULUT	-160 663	-163 360	-160 049	-160 049	-160 066	-160 054
TOIMINTAKATE	-152 967	-158 774	-154 945	-154 945	-154 976	-154 964

Luottamustoimielimet

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	6	80	0			
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	65	0				
Vuokratuotot	4	0				
Muut toimintatuotot	1	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	76	80	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	148	240	141	141	145	131
Henkilöstösivukulut	59	174	6	6	6	6
Henkilöstökulut	206	414	147	147	151	137
Palvelujen ostot	135	149	154	154	155	148
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7	1	1	1	1	1
Avustukset	102	168	168	168	168	168
Vuokrat	83	70	84	84	85	86
Muut toimintakulut	45	1 231	30	30	30	30
Muut toimintakulut	128	1 301	114	114	115	116
TOIMINTAKULUT	-578	-2 032	-583	-583	-590	-570
TOIMINTAKATE	-502	-1 952	-583	-583	-590	-570

Kaupunginjohtaja

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	0	0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot	115	86	86	86	86	86
Muut toimintatuotot	3	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	117	86	86	86	86	86
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	164	165	171	171	171	171
Henkilöstösivukulut	132	34	201	201	201	201
Henkilöstökulut	296	199	373	373	372	372
Palvelujen ostot	141	186	183	183	183	183
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	8	15	15	15	15	16
Avustukset	1 448	1 271	1 271	1 271	1 271	1 271
Vuokrat	58	19	20	20	20	20
Muut toimintakulut	9	4	4	4	4	4
Muut toimintakulut	66	23	24	24	24	24
TOIMINTAKULUT	-1 959	-1 694	-1 866	-1 866	-1 865	-1 866
TOIMINTAKATE	-1 842	-1 608	-1 779	-1 779	-1 779	-1 780

Kaupunkikehitys- ja elinkeinopalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot		0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	68	67	122	122	122	123
Henkilöstösivukulut	269	241	261	261	261	261
Henkilöstökulut	336	308	383	383	383	384
Palvelujen ostot	739	729	790	790	791	791
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		0				
Avustukset	318	585	460	460	460	460
Vuokrat	3	3	3	3	3	3
Muut toimintakulut	2	3	3	3	7	7
Muut toimintakulut	5	7	7	7	10	10
TOIMINTAKULUT	-1 398	-1 628	-1 640	-1 640	-1 644	-1 645
TOIMINTAKATE	-1 398	-1 628	-1 640	-1 640	-1 644	-1 645

Kuntayhtymät

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot		0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmistevarastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot		0				
Henkilöstösivukulut	1 082	1 127	1 172	1 172	1 172	1 172
Henkilöstökulut	1 082	1 127	1 172	1 172	1 172	1 172
Palvelujen ostot	139 015	142 440	139 640	139 640	139 640	139 640
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		0				
Avustukset		0				
Vuokrat		0				
Muut toimintakulut		0				
Muut toimintakulut		0				
TOIMINTAKULUT	-140 096	-143 567	-140 812	-140 812	-140 812	-140 812
TOIMINTAKATE	-140 096	-143 567	-140 812	-140 812	-140 812	-140 812

Työllisyyden hoito

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	1	0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	640	620	633	633	633	633
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmistevarastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	641	620	633	633	633	633
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	1 228	1 224	1 285	1 285	1 286	1 287
Henkilöstösivukulut	259	264	265	265	266	267
Henkilöstökulut	1 487	1 488	1 549	1 549	1 552	1 554
Palvelujen ostot	86	50	49	49	49	50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14	1	3	3	3	3
Avustukset	3 908	4 002	3 674	3 674	3 674	3 674
Vuokrat	11	5	5	5		
Muut toimintakulut	2	0			5	5
Muut toimintakulut	13	5	5	5	5	5
TOIMINTAKULUT	-5 507	-5 545	-5 280	-5 280	-5 283	-5 286
TOIMINTAKATE	-4 866	-4 925	-4 647	-4 647	-4 650	-4 653

Hallinnon tukipalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	360	332	482	482	482	482
Maksutuotot	1	1	1	1	1	1
Tuet ja avustukset	346	364	426	426	426	426
Vuokratuotot	0	0				
Muut toimintatuotot	18	13	12	12	12	12
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	725	710	921	921	921	921
Valmistus omaan käyttöön	1	0	75	75	70	70
Palkat ja palkkiot	1 854	1 764	2 268	2 268	2 268	2 268
Henkilöstösivukulut	455	424	510	510	510	510
Henkilöstökulut	2 309	2 188	2 778	2 778	2 778	2 778
Palvelujen ostot	2 663	2 194	2 414	2 414	2 414	2 414
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	165	88	71	71	71	71
Avustukset	7	1	0	0		
Vuokrat	78	80	83	83	83	83
Muut toimintakulut	21	4	14	14	14	14
Muut toimintakulut	99	84	97	97	97	97
TOIMINTAKULUT	-5 242	-4 555	-5 360	-5 360	-5 360	-5 360
TOIMINTAKATE	-4 516	-3 845	-4 364	-4 364	-4 369	-4 369

7.2 Sivistystoimiala

Perustehtävä

Sivistystoimiala vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalvelujen, kansalais- ja musiikkiopisto-opetuksen sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä. Toimiala tukee kajaanilaisten tasapainoista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä elinikäistä oppimista ja luovaa itsensä toteuttamista.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Varhaiskasvatus järjestetään pääosin omana toimintana päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Yksityisiä palvelun järjestäjiä tuetaan palvelusetelillä. Varhaiskasvatus järjestää perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyössä perusopetuksen tulosalueen, eri yhdistysten ja seurakunnan kanssa. Iltapäivätoiminta on lakisääteistä. Päiväkodeista 18 on kunnallisia ja 13 yksityisiä. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on noin 30 prosenttia. Syyskuussa 2019 päiväkodeissa oli 2 067 ja perhepäivähoidossa 64 lasta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa oli 439 lasta.

Perusopetuksessa on 13 koulua 17 kiinteistössä. Oppilaita on 3 717, joista erityisluokilla 288. Perusopetuksessa toimii myös joustavan perusopetuksen ja aikuisten perusopetuksen ryhmät. Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavassa opetuksessa on kaksi ryhmää. Yleisopetuksen ryhmäkoko on keskimäärin 19 oppilasta. Oppilaiden tuen tarve on kasvava. Tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä on kasvanut paljon. Uusia pienluokkia on perustettu kahden vuoden aikana kahdeksan.

Nuorisopalvelut toimii kuudessa toimipisteessä. Lisäksi yhtenä toimipisteenä on liikennepuisto, jonka toiminnasta vastaa yhteispuolisopimuksella Kajaanin Spartak ry.

Taidemuseo järjestää neljä näyttelyä vuodessa. Taidemuseo toimii Linnankadulla entisissä poliisitalon tiloissa, taidevarastotilat ovat Vienankadulla. **Kainuun Museo**lla on perusnäyttely ja vaihtuvat näyttelyt Asemakadun kiinteistössä, jossa ovat myös kokoelmien säilytystilat pienille kohteille. Kaksi muuta kokoelmatilaa sijaitsee Vienankadulla ja Otanmäessä. Kainuun Museo toimii maakuntamuseona vuoden 2019 loppuun asti, minkä jälkeen nimike muuttuu, mutta alueelliset tehtävät säilyvät. **Kirjasto** toimii pääkirjaston lisäksi Lehtikankaan, Lohtajan ja Otanmäen lähikirjastoissa. Kirjastoauto palvelee kuntalaisia haja-asutusalueella sekä taajamien kouluissa ja päiväkodeissa. Kirjastoissa on vuosittain noin 280 000 fyysistä asiakaskäyntiä ja noin 150 000 verkkokäyntiä.

Kulttuuri- ja kongressipalvelut vastaa yleisten kulttuuritilaisuuksien sekä kokous- ja kongressitilaisuuksien järjestämisestä Kaukametsässä. Ateriapalveluista vastaa Kajaanin Mamselli -liikelaitos ja naulakkopalvelut tuottaa kolmas sektori. Kaukametsän tilaisuuksia on vuosittain noin 400 ja kävijöitä noin 60 000. Omana tuotantona järjestetään valtakunnalliset tapahtumat Kajaanin Runoviikko ja Kajaani Tanssii -festivaali sekä kulttuuritapahtumat ja koululais- ja päiväkotikonsertit. Omana tuotantona järjestettäviä tilaisuuksia on vuosittain noin 120, joista Kajaanin Runoviikon osuus on 60.

Kainuun musiikkiopisto on yksi maamme suurimpia musiikkioppilaitoksia. Opetuksen piirissä eri oppiaineissa opiskelee vuosittain noin 1000 oppilasta. Laajaan oppiainevalikoimaan (noin 30 eri oppiainetta) kuuluu varhaisiän opetus (musiikkileikkikoulu, soitinkaruselli, lastentanssi ja kanteleensoiton valmennusryhmät), musiikin ja tanssin perus- ja syventävät opinnot, sekä musiikin perusteet, yhteismusisointi ja kuoro toiminta. Opetustunteja on noin 24 150 lukuvuodessa. Kulttuurilaitoksena musiikkiopisto järjestää toiminta-alueellaan vuosittain yli 100 esiintymistapahtumaa. Musiikkiopistolla on kiinteä valtionosuustuntimäärä 24 034 vuosituntia.

Toimintaympäristön muutokset

Lainsäädäntö muuttaa varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitusta 1:8:sta 1:7:ään ja lasten subjektiivinen päivähoito-oikeus palautetaan 1.8.2020 alkaen.

Joitakin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluja rahoitetaan erillisillä hankkeilla: varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmat 2020 - 2022, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä koulupäivän yhteydessä tapahtuva harrastaminen 2021 alkaen ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistäminen koulupäivän yhteydessä 2020. Valtion talousarvioesityksessä on varattu rahoitusta A1-kielen opetuksen varhentamiseen, subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden toteuttamiseen ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen pienentämiseen.

Sivistyslautakunta

Palvelulinjaus

Laaditaan sivistystoimialan palvelurakenteita, -verkostoa sekä palveluja määrittävä ja kustannustasoa laskeva talouden sopeuttamisohjelma vuosille 2020-2022 osana laajempaa kaupungin kokonaissästöohjelmaa. Sopeuttamisohjelman vuotta 2020 koskevat päätökset tehdään valtuuston linjauksen mukaisesti kevään 2020 aikana ja suunnitelmavuosien toimenpiteet kunkin vuoden talousarvion laadinnan yhteydessä.

Varhaiskasvatus

Palvelulinjaus

Tuetaan vanhemmuutta ja kasvatetaan lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Kehitetään digitalisaatiota ja parannetaan päiväkotien langattomia verkkoyhteyksiä.

Perusopetus

Palvelulinjaus

Jatketaan yrittäjyyskasvatuksen edistämistä osallistumalla YES-keskustoimintaan ja Yrityskylä-toimintaan.

Oppilaiden tukemisen muotoja kehitetään ja monipuolistetaan vastaamaan kasvaneeseen tarpeeseen. Perinteisten tukimuotojen rinnalle kehitetään varhaisen tukemisen keinoja.

Koulurakennusten käyttöastetta nostetaan mm. tilojen yhteiskäyttöä tehostamalla yhdessä kansalaisopiston ja musiikkiopiston kanssa

Kulttuurilaitokset

Palvelulinjaus

Kansalaisopisto ja musiikkiopisto tekevät yhteistyötä tilojen käytössä perusopetuksen kanssa. Perusopetuksen opetustiloja hyödynnetään opistojen iltaopetuksessa ja kuntalaisille järjestettävässä harrastustoiminnassa.

Kulttuuripalvelujen saatavuutta sekä saavutettavuutta parannetaan toteuttamalla kulttuuriohjelmaa.

Kaupungin julkisten tilojen taidekokoelman teoksia sijoitetaan lisää kouluihin ja päiväkoteihin.

Kirjasto keskittyy tukemaan lasten, nuorten ja aikuisten monilukutaidon kehittymistä.

Nuorisopalvelut-tulosyksikkö siirretään kulttuurin tulosalueelle 1.1.2020. Perusopetuksen ja nuorisopalvelujen yhteistyökäytäntöjä selkeytetään nuorten hyvän kasvuympäristön vahvistamiseksi.

Kansalaisopiston opetuksen sisältöjä kehitetään kaupunkistrategian sekä asiakkaiden esittämien tarpeiden ja kysynnän mukaisesti.

Teatteri siirretään kulttuurin tulosalueelle tulosyksiköksi 1.1.2021.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa sivistysjohtaja Mikko Saari

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Asiakastyytyväisyyskyselyt tehdään säännöllisesti ja tulokset julkistetaan varhaiskasvatuksen asiakasperheille ja niiden perusteella varhaiskasvatusta kehitetään jatkuvasti.	Asiakastyytyväisyyden tulos keväällä 2020	Uudistettujen varhaiskasvatuksen laatuindikaattoreiden (Karvi) mukaiseen monitahoarviointiin saadaan hyvä osallistumisaste.
Asiakastiedon säännöllinen kerääminen ja tiedon hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä	Kansallisten arviointien tulokset	Kansallisten arviointien tulokset vähintään valtakunnan/vertailukuntien keskitasolla.
Asiakastiedon säännöllinen kerääminen ja tiedon hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä	Jokaisella tulosalueella on käytössä säännölliset asiakastyytyväisyyskyselyt.	Perusopetuksessa kerätään vuosittain asiakaspalaute.
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen	Tarjotaan kuntalaisille ja järjestöille ilmaisia tiloja pääkirjastolla.	Tilojen käyttö suunnitellaan investointeina siten, että käyttöön otto tapahtuu 2021.
Digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä	Verkkokoilmoittautumisen ja -maksamisen käytön laajuus	Verkkokoilmoittautumisen ja verkkomaksamisen lisääminen palvelukokemuksen parantamiseksi
Kulttuuripalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Kulttuurilaitosten kävijämäärät	Kasvaneet vuodesta 2018
Kulttuuripalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Kulttuuripalvelujen asiakastyytyväisyys (asteikko 1–4)	>3
Kulttuuripalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	KAIKU-korttitoiminta ja museoiden pääsymaksuttomuus, käyttäjämäärät	Käyttäjämäärä kasvaa

Resurssiivisautta luontokaupungissa

Tilojen käytön tehostaminen	Käytössä olevat tilaneliöt	Tilaneliöiden tiivistäminen ja/tai tilojen yhteiskäyttö eri toimijoiden kanssa
Kestävän kehityksen ja ekologisuuden edistäminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen pilottikoulut osallistuvat Vihreä lippu-hankkeeseen.	On muodostettu paikallinen toimintamalli ja määritetty pilottikoulu ja -päiväkodit

Tulevaisuus nuorissa

Lasten ja nuorten harrastuneisuuden ja osallisuuden edistäminen	Harrastaa vähintään kerran viikossa (kouluterveyskysely)	4.–5.-luokkalaiset 79,3 % 8.–9.-luokkalaiset 87,3 %
Lasten ja nuorten harrastuneisuuden ja osallisuuden edistäminen	Kokee olevansa tärkeä osa lähityöyhteisöä (kouluterveyskysely)	4.–5.-luokkalaiset 87,5 % 8.–9.-luokkalaiset 85,9 %
Lapsiperheiden arjen ja vanhemmuuden	Korjaavien palvelujen käytön määrä	Korjaavien palvelujen käyttö on vähenty-

tukeminen perheohjaajien, Varpummentorin sekä NEPSY- ja OTE-työparien toiminnalla		nyt.
Lasten ja nuorten tapahtumien järjestäminen yhteistyössä eri toimijoiden ja nuorten kesken	Kokee, että alueella järjestetään kiinnostavaa toimintaa (kouluterveyskysely)	8.–9. luokkalaiset 24,9 % Lukion 1.–2. luokat 23,9 % Ammatillinen oppilaitos 28,3 %

Osaajista elinvoimaa

Resurssien mukainen henkilöstön täydennyskoulutus. Koulutukset toteutetaan Kajaanissa ja paikallisia koulutustoimijoita hyödyntäen	Koulutuksiin osallistumisaste	Koulutuspäivien määrä edellisvuosien tasoa eli noin 700 koulutuspäivää
Lasten ja nuorten yritteliäisyyden ja yrittäjämäisen asenteen kasvun tukeminen	Opintojen merkityksen vähentyminen (kouluterveyskysely)	≤ 15,8 %
Lasten ja nuorten yritteliäisyyden ja yrittäjämäisen asenteen kasvun tukeminen	Ei opintosuunnitelmia peruskoulun jälkeen (kouluterveyskysely)	≤ 9,3 %

Riskienhallinta

	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Kelpoisten opettajien ja lastentarhanopettajien saatavuus heikenee edelleen.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 2 8
Strategiset riskit	Suunnitellut tavoitteet eivät ole riittävän vaikuttavia. Yksiköt eivät sitoudu kaupunkistrategiaan ja sopeuttamisohjelmaan ja niiden edellyttämään palvelujen ja palvelukulttuurin muutokseen / sopeuttamiseen. Toimitaan jatkossakin samalla tavalla ja samoissa tiloissa kuin tähän saakka on totuttu toimimaan.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Toiminnalliset riskit	Erityisen tuen ja perheiden tuen tarve kasvaa. Varhaiskasvatuksen avustajamäärää on vähennetty -5 htv:tä vuoden 2020 talousarvioon taloudellisista syistä. Riskinä on, että lapset eivät saa tarvittavaa tukea ajoissa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Toiminnalliset riskit	Emme tee riittävästi ja vaikuttavasti yhteistyötä Kainuun soten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa kuntalaisten ja erityisesti lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Toiminnalliset riskit	Erityisen tuen ryhmien ja tarvittavien yksilöavustajien henkilöstömenot kasvavat budjetoitua suuremmiksi.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12

Toiminnalliset riskit	Henkilöstön hyvinvointi heikkenee, sairastavuus ja poissaolot kasvavat.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Vahinkoriskit	Kiinteistöjen kunto heikkenee vesivaurioiden tai sisäilmaongelmien vuoksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	Museoiden kokoelmavarastot tuhoutuvat veden tai tulipalon vuoksi.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Vahinkoriskit	Vanhentuneet rakenteet aiheuttavat konkreettisen vahinkoriskin mm. Kaukametsän salin valojen, siirrettävien näyttämön sivupanelien ja äänentoiston ripustusten sekä vanhentuneen sähkötekniikan vuoksi.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Rahoitusriskit	Budjettiin arvioidut tulot eivät toteudu suunnitellusti. Maan uuden hallituksen tavoitteena on varata hankerahoitusta varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan 125 miljoonaa euroa ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan 180 miljoonaa euroa vuosille 2020-2022. Lisäksi APIP-toiminnan sekä koulupäivän yhteydessä tapahtuvaan harrastamiseen varataan 14,5 miljoonaa euroa vuodesta 2021 hankerahaa, ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämiseen koulupäivän yhteydessä 5 miljoonaa euroa vuodelle 2020.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Valtion hankerahoilla ensi alkuun tuetun toiminnan rahoittaminen päättyy eikä aloitettua toimintaa pystytä lopettamaan. Uuden muodostuneen palvelun jatkamiseen joudutaan käyttämään kaupungin omaa rahaa tiukkenevassa taloudessa.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Rahoitusriskit	Valtio palauttaa varhaiskasvatuksen suhdeluvun 1:7 sekä subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Näihin luvattua täyttää valtionosuusrahoitusta ei huomioida sivistystoimialan raamissa. Talousarviossa 2020 ko. palvelun järjestämisen muutosta ei ole huomioitu euro-määräisenä menojen kasvuna.	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 4 20

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Sivistystoimialan ja tulosalueiden johtoryhmät toimivat säännöllisesti. Vuoropuhelu johdon kesken sekä henkilöstön suuntaan on sujuvaa ja ongelmiin tartutaan välittömästi, kun niitä havaitaan.
Henkilöstöasiat	Esimiehet tuntevat vastuunsa henkilöstöasioiden sujuvassa ja rakentavassa ohjaamisessa. Asioihin puututaan riittävän varhain. Vuorovaikutus on toisia arvostavaa ja tätä edellytetään jokaiselta organisaatiossa. Esimiehiä ja henkilöstöä ohjeistetaan yhteisten sääntöjen noudattamiseen ja kaupunki järjestää säännöllisesti koulutusmahdollisuuksia henkilöstöasioiden hoitamiseen.
Taloussuunnittelu	Sivistystoimialan johtoryhmä ja tulosalueiden johtajat arvioivat säännöllisesti toiminnan ja talouden toteutumista. Esimiehet ovat velvollisia ilmoittamaan välittömästi toiminnassa tai taloudessa havaitsemistaan puutteista tai virheistä.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Määritetyt sijaisuudet ovat selkeät ja toimivat. Raportointi on ohjeistettua. Hankkeiden toteutumista kirjataan hankekortille ja toimitaan hankekortin ohjeistusten mukaisesti.
Talousraportointi	Talouden ja toiminnan toteutumasta raportoidaan kerran kuukaudessa lautakunnalle, sekä hallitukselle ja valtuustolle osavuosisraporttien yhteydessä.

Omaisuuuden hallinnointi	Yksiköissä oleva kaupungin omaisuus on kirjattu ylös ja mahdolliset siirrot/vuokraamiset tapahtuvat kirjallisesti. Omaisuuuden poistossa noudatetaan hallintosäännön ohjeistuksia ja lautakunta päättää isommista omaisuutta koskevista ratkaisuista.
Tietohallinto ja tietoturva	Tehdään tiivistä yhteistyötä tietohallinnon ja KamIT:n kanssa. Ohjeistetaan yksiköiden johtoa sekä henkilöstöä tarpeen vaatiessa. Järjestetään tarvittaessa koulutusta. Tietoturvan suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon sisäisen tarkastuksen raportti.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Sivistyslautakunta myöntää nuorisovastuuja. Talousarvion yhteydessä on määritetty erilliset määrärahat mm. ennaltaehkäisevien toimintamallien toteuttamiseksi. Sivistystoimialalla ei myönnetä takauksia tai vakuuksia. Lautakunnan talousarvioon on varattu 6 000 euroa, jolla voidaan tukea kaupunkistrategian 3. kasvuteeman palvelujen/tapahtumien toteuttamista. Sivistysjohtaja arvioi ko. rahan käytön vuosittain.
Sopimushallinta	Sopimushallintaa tehdään tulosalueilla keskitetysti. Talouden controllereille toimitetaan kaikki toimialaa koskevat sopimukset, jolloin heillä on yleiskuva toimialaa koskevista sopimuksista. Sopimusten laadinnassa noudatetaan hallintosäännön ohjeistuksia. Erilaiset yhteistyösopimukset päättää lautakunta.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden hallinnointia voidaan ostaa ulkopuolelta, kuten AIKOPasta. Sivistystoimelle on muodostettu hankekortit, jotka sisältävät hankkeeseen liittyvien ostojen ja muiden menojen kirjaamisen tarkat ohjeet sekä hankkeen säännöllisen raportoinnin ohjeet. Hankkeissa käytetään hankekorttia.

Henkilöstö

Sivistystoimiala	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Sivistyslautakunta	2	3	3	3	3
Varhaiskasvatus	329	345	345	345	345
Perusopetus	378	379	407	407	407
Nuorisopalvelut	20	18	20	20	20
Kulttuurilaitokset	46	46	48	48	48
Kaukametsä	96	105	97	97	97
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	871	896	920	920	920

Sivistystoimiala

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	1 037	791	819	819	770	770
Maksutuotot	2 252	2 141	2 209	2 209	2 209	2 209
Tuet ja avustukset	1 298	1 101	1 452	1 452	1 311	1 311
Vuokratuotot	197	170	188	188	188	188
Muut toimintatuotot	78	90	455	455	420	420
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	4 861	4 293	5 123	5 123	4 898	4 898
Valmistus omaan käyttöön	0	0				
Palkat ja palkkiot	30 452	31 883	33 535	33 535	33 846	33 846
Henkilöstösivukulut	8 173	8 357	8 188	8 188	8 015	8 015
Henkilöstökulut	38 625	40 240	41 724	41 724	41 861	41 861
Palvelujen ostot	12 019	11 266	11 977	11 977	12 030	12 030
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 753	1 714	1 461	1 461	1 475	1 475
Avustukset	5 839	6 084	6 201	6 201	5 988	5 988
Vuokrat	9 278	9 331	10 001	10 001	10 159	10 159
Muut toimintakulut	129	143	143	143	142	142
Muut toimintakulut	9 407	9 474	10 143	10 143	10 301	10 301
TOIMINTAKULUT	-67 642	-68 778	-71 505	-71 505	-71 654	-71 654
TOIMINTAKATE	-62 780	-64 485	-66 382	-66 382	-66 756	-66 756

Sivistyslautakunta

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	0	26	0			
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot	0	0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	0	26	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	119	161	164	164	164	164
Henkilöstösivukulut	26	35	31	31	31	31
Henkilöstökulut	144	196	195	195	195	195
Palvelujen ostot	31	38	37	37	37	37
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3	2	2	2	2	2
Avustukset	14	70	46	46	46	46
Vuokrat	5	6	6	6	6	6
Muut toimintakulut	2	20	15	15	15	15
Muut toimintakulut	6	26	21	21	21	21
TOIMINTAKULUT	-199	-333	-301	-301	-301	-301
TOIMINTAKATE	-199	-307	-301	-301	-301	-301

Varhaiskasvatus

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	90	52	57	57	57	57
Maksutuotot	1 587	1 492	1 529	1 529	1 529	1 529
Tuet ja avustukset	114	90	158	158	150	150
Vuokratuotot	7	7	7	7	7	7
Muut toimintatuotot	1	0	107	107	100	100
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 799	1 641	1 858	1 858	1 843	1 843
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	10 181	10 723	11 259	11 259	11 408	11 408
Henkilöstösivukulut	3 028	3 043	3 083	3 083	2 934	2 934
Henkilöstökulut	13 209	13 765	14 342	14 342	14 342	14 342
Palvelujen ostot	4 527	4 163	4 508	4 508	4 507	4 507
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	355	436	282	282	282	282
Avustukset	5 777	5 966	5 921	5 921	5 921	5 921
Vuokrat	2 006	2 138	2 214	2 214	2 215	2 215
Muut toimintakulut	51	25	25	25	24	24
Muut toimintakulut	2 057	2 163	2 239	2 239	2 239	2 239
TOIMINTAKULUT	-25 925	-26 493	-27 291	-27 291	-27 291	-27 291
TOIMINTAKATE	-24 127	-24 853	-25 434	-25 434	-25 448	-25 448

Perusopetus ja nuorisopalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	779	576	633	633	585	585
Maksutuotot	6	6	6	6	5	5
Tuet ja avustukset	1 016	864	1 083	1 083	950	950
Vuokratuotot	72	57	62	62	62	62
Muut toimintatuotot	21	20	278	278	250	250
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 895	1 522	2 062	2 062	1 852	1 852
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	16 494	17 255	18 308	18 308	18 450	18 450
Henkilöstösivukulut	3 989	4 195	4 005	4 005	4 000	4 000
Henkilöstökulut	20 483	21 450	22 313	22 313	22 450	22 450
Palvelujen ostot	6 396	6 090	6 416	6 416	6 470	6 470
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 020	935	847	847	861	861
Avustukset	20	23	233	233	20	20
Vuokrat	5 631	5 503	6 106	6 106	6 263	6 263
Muut toimintakulut	33	39	37	37	37	37
Muut toimintakulut	5 664	5 542	6 143	6 143	6 300	6 300
TOIMINTAKULUT	-33 582	-34 040	-35 952	-35 952	-36 101	-36 101
TOIMINTAKATE	-31 687	-32 518	-33 889	-33 889	-34 249	-34 249

Kulttuuripalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	167	137	129	129	129	129
Maksutuotot	659	644	675	675	675	675
Tuet ja avustukset	168	147	211	211	211	211
Vuokratuotot	117	107	119	119	119	119
Muut toimintatuotot	56	70	70	70	70	70
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 167	1 105	1 203	1 203	1 203	1 203
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	3 658	3 744	3 804	3 804	3 824	3 824
Henkilöstösivukulut	1 130	1 085	1 070	1 070	1 050	1 050
Henkilöstökulut	4 789	4 829	4 874	4 874	4 874	4 874
Palvelujen ostot	1 064	975	1 016	1 016	1 016	1 016
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	374	340	330	330	330	330
Avustukset	28	25	1	1	1	1
Vuokrat	1 636	1 684	1 674	1 674	1 674	1 674
Muut toimintakulut	43	59	66	66	66	66
Muut toimintakulut	1 680	1 743	1 740	1 740	1 740	1 740
TOIMINTAKULUT	-7 935	-7 912	-7 961	-7 961	-7 961	-7 961
TOIMINTAKATE	-6 768	-6 807	-6 758	-6 758	-6 758	-6 758

7.3 Ympäristötekkinen toimiala

Perustehtävät

Ympäristötekkinen toimiala vastaa yhdyskuntasuunnittelulla ja viranomaistoiminnalla osaltaan kaupungin kehittämisestä kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Luo olosuhteita kansalaisten omatoimisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liikuntatiloja, -paikkoja ja palveluita järjestämällä. Huolehtii katujen ja muiden yleisten alueiden sekä rakennusten ja muun yhteisen omaisuuden ylläpidosta. Vastaa omaisuuden taloudellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisestä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Viranomaistehtävät hoidetaan omana työnä. Muut palvelut tuotetaan omana työnä, yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa sekä hankkimalla palveluita kilpailuttamalla.

Toimintaympäristön muutokset

Kaupungin talouden sopeuttamisohjelma voi tuoda muutoksia palvelutuotantoon tulevien vuosien osalta. Valtuuston hyväksymää sopeuttamisohjelmaa lähdetään toteuttamaan tarvittaessa kesken talousarviokauden. Toimintojen kehittämistä, rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia sekä prosessien uudistamista on suunniteltava ja tarvittaessa rohkeasti toteutettava.

Ympäristötekkinen lautakunta

Palvelulinjaus
Tehdään tiivistä yhteistyötä sivistystoimialan ja kansalaissektorin kanssa tavoitteena kaupunkilaisten hyvinvointi ja terveys.
Valmiussuunnitelman ensimmäinen versio hyväksytään. Jatkuvuuden hallinta varmistetaan katselmoimalla ja hyväksymällä valmiussuunnitelma vuosittain.
Energiankulutuksen vuosittainen raportointi aloitetaan. Energianhallintaa tehostetaan.
Osallistutaan KAHINA -hankkeeseen. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa Kajaanin kaupunki on hiilineutraali kunta.
Talousarvion investointiosan talonrakennushankkeiden ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointiohjelma perustuu siihen, että julkisen omaisuuden korjausvelka ei kasva.
Uudis- ja korjausrakentamisessa mahdollistetaan ja edistetään puurakentamista.
Harkinnanvaraisia yksityisten teiden kunnossapitoavustuksia ja peruskorjausavustuksia maksetaan.
Palautejärjestelmän seuranta ja raportointia tehostetaan. Palautejärjestelmää kehitetään pääasialliseksi palautekanavaksi yhdessä keskushallinnon kanssa.
Toimintaa tehostetaan ja kustannusten seuranta ja työhyvinvointia parannetaan mm. tietojärjestelmien kehittämisen ja raportoinnin avulla.

Liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto

Palvelulinjaus
Kehitetään kaupungin liikunta- ja kulttuuripolitiikkaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kulttuuri ja taide ymmärretään yhtenä tärkeänä hyvinvoinnin taustatekijänä.
Tuetaan kuntalaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä erilaisin toimenpitein mm. urheiluseuroille, kulttuuritoimijoille ja tapahtumajärjestäjille myönnettävillä avustuksilla ja palkinnoilla sekä eri ikäryhmille suunnatuilla tukimuodoilla.
Seurataan ja arvioidaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (HYTETU) edistymistä ja tehdään liikuntaan, kulttuuriin ja hyvinvointityöhön liittyviä aloitteita.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnat

Palvelulinjaus
Tikkapuro-Heinimäki-Pärsänsuon yleiskaavoitusta jatketaan. Hevossuo-Teerisuon kaavoitukseen varaudutaan. Paltaniemen ja Tervakaarre-Hövelönlahden yleiskaavoitusta viedään eteenpäin.
Asemakaavoituksessa aloitetaan Sammonkaaren kaavoitus, Välikadun koillispuolen hankeasemakaava ja Lehtikankaan koulun pientalokaava. Tarvittaessa laaditaan teatterin, palolaitoksen ja Lehtikankaan päiväkodin asemakaavat.
Rakennusvalvonnan sähköisten dokumenttien myynti käynnistetään.
Aloitetaan kiinteistötoimitustuotannon ja arkiston sähköistäminen.
Jatketaan Locus Cloud -paikkatietoalustan käyttöönottoa ja sen kehittämistä 3D-mallinnuksen hyödyntämiseen.
Jatketaan selvitystä rakennusten kiinteistöveron kattavuudesta.
Sammonkaari-nimen saanut Älykäs elinkaarikortteli -hanketta jatketaan.
Päivitetään yhteistyössä Kajaanin Veden ja muiden vesihuoltolaitosten kanssa vesihuollon kehittämissuunnitelma, jossa linjataan vesihuollon yleisen kehittämisen suuntaviivat vuosille 2020–2022.
Vuoto- ja hulevesien pääsyä jätevesiviemäriin rajoitetaan yhteistyössä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen kanssa. Toimenpiteet toteutetaan vuosittain tärkeysjärjestyksessä ja ne jatkuvat toistaiseksi.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Palvelulinjaus
Kaupungin omistaman katu-, puisto- ja muun julkisen käyttöomaisuuden korjausvelka pidetään hallinnassa peruskorjausinvestoinneilla, joiden suuruusluokka on noin 3 miljoonaa euroa.
Uusia asuntokatuja tai -alueita ei rakenneta vuonna 2020. Keskitytään vanhojen katujen peruskorjaamiseen, asuntokatujen päällystämiseen ja muuhun kaupunkiympäristön laadun parantamiseen.
Kehitetään kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja tiiviissä yhteistyössä sivistystoimialan, ammattiopiston, ammattikorkeakoulun ja Kainuun soten sekä urheiluseurojen, järjestöjen, yhteisöjen, liikunta-alan yritysten ja tapahtumajärjestäjien kanssa.
Toteutetaan kaupungin liikuntapoliittista ohjelmaa ja sen mukaista liikuntapaikkarakentamisen suunnitelmaa.
Liikuntapuiston pesäpalloteknurmi uusitaan. Samalla varaudutaan putkituksilla tekojähän tulevaisuudessa.
Ollaan aktiivisesti mukana luomassa hyviä puitteita kaupungissa järjestettävälle tapahtumille.
Ulkovalaistuksen energiatehokkuutta parannetaan LED-valaisimien vaihdoilla.
Puistojen ja viheralueiden hoitoon panostetaan viihtyisyyden lisäämiseksi.
Vimpelinlammen ja Kaupunginlammen kunnostusmahdollisuuksien selvittämistä jatketaan.
Vähennetään päästöjä toiminnassa ja kalustohankinnoissa.
Toripaikkojen ja tilojen sähköisen varauspalvelun käyttöä lisätään.
Luontoliikuntaan panostetaan kehittämällä alueen reitistöjä.
Retkeily- ja ulkoilualueita kehitetään helpommin saavutettaviksi ja käyttäjäystävällisemmiksi.

Tilakeskus

Palvelulinjaus
Kaupungin omistama rakennuskanta sopeutetaan palvelutarpeen tasolle. Lakisääteisten palvelujen tuottamiseen tarvittavat tilat pidetään hyvässä kunnossa. Toimitilojen kokonaismäärää vähennetään noin yhdellä prosentilla vuosittain.
Rakennusten rakennemuutosohjelman ylläpitoa ja toteutusta jatketaan, ja käydään tarvittavat neuvottelut sidosryhmien kanssa.
Palvelutuotannossa välttämättä tarvittava rakennuskanta pidetään kunnossa. Korjausvelan hallitsemiseksi peruskorjauksiin investoidaan vähintään 5,0 miljoonaa euroa vuosittain. Uudisrakennushankkeet rahoitetaan erikseen.
Kaupungin tilaohjelmaa toteutetaan ja kehitetään edelleen. Keskeisimmät asiat ovat rakennusten korjausvelka ja -tarve, viiden vuoden investointisuunnitelma sekä rakennusten salkutus. Rakennusten arvo-, investointitarve- ja korjausvelkaselvitystä päivitetään joka toinen vuosi.
Tilakeskus hoitaa Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen (Vilake) noin 64 000 m ² :n valtiolta luovutuksena tulleen rakennuskannan rakennuttamis- ja asiantuntijatehtävät, kiinteistönhoidon ja kunnossapidon.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Yleiset alueet, kadut ja puistot hyvässä kunnossa ympäri vuoden	Kuntatekniikan palvelukysely	Keskiarvo 2,75 - 3,25 tai hyvä (asteikko 1 - 5)

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen energiankulutuksen hallinnan avulla	Rakennusten ja rakennuksissa toimivien prosessien yhteenlaskettu energian kulutus	Sähköenergian kulutus on 1 - 2 % pienempi vuoden 2019 tasoon verrattuna
---	---	---

Tulevaisuus nuorissa

Liikuntapaikat tarjoavat nuorille harrastusmahdollisuuksia ja kohtaamispaikkoja.	Vuosittainen palvelukysely valittuihin liikuntapaikkoihin ja -alueisiin	Keskiarvo 2,75 - 3,25 (asteikko 1 - 5)
--	---	--

Osaajista elinvoimaa

Oppilaitosyhteistyön avulla tarjotaan Kajaanissa opiskeleville harjoittelumahdollisuuksia ja lopputyöpaikkoja	Harjoittelupaikkojen, näyttötutkintojen ja lopputöiden lukumäärä	Toimiala pystyy tarjoamaan mahdollisuuksia useammalle kuin yhdelle eri koulutuslalle
---	--	--

Riskienhallinta

	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Väestömäärän ja -rakenteen ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita palvelurakenteissa.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

Rahoitusriskit	Verotulojen äkilliset ennalta arvaamattomat muutokset voivat aiheuttaa palvelutason laskua.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Toiminnalliset riskit	Korjausvelka pidetään hallinnassa riittävillä peruskorjausinvestoinneilla, jotka perustuvat pitkän tähtäimen suunnitelmiin. Mikäli suunnitelmia ei seurata eikä toteuteta tai ne eivät ole ajan tasalla, voi seurata äkillisiä, esimerkiksi rakennuksiin kohdistuvia toiminnallisia ongelmia, jotka voivat estää päivittäisen käytön ja toiminnan.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät äkilliset luonnonilmiöt, kuten rankkasateet ja myrskyt.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät huolto- ja kunnossapitopalvelutason aleneminen tai laiminlyönnit.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Tietojen keräämisen ja analysoinnin suunnittelu aloitetaan päätöksenteon tueksi.
Henkilöstöasiat	Esimiestyön kehittämiseen panostetaan koulutuksen avulla. Kehityskeskustelut pidetään vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Työsuojeluorganisaatio järjestää sisäiset työsuojelutarkastukset säännöllisesti.
Taloussuunnittelu	Toimialan sisäisten talousprosessien kehittämistä jatketaan yhdessä taloushallinnon kanssa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Jatketaan laskujen kierron seuranta ja huolehditaan sijaisjärjestelyistä.
Taloustrapointi	Toteuman aktiivista seuranta jatketaan ja työkustannusten kohdentamiseen kiinnitetään huomiota aiheuttamisperiaatteen mukaan.
Omaisuuksien hallinnointi	Korjausvelkalaskelmat pidetään ajan tasalla. Korjausvelan hallinta ja palvelutarpeet ohjaavat investointien suunnittelua.
Tietohallinto ja tietoturva	Osallistutaan aktiivisesti tietohallinnon projekteihin yhteisen hyödyn ja omien tarpeiden vuoksi.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Toimialan sisältä jaettavat avustukset kootaan toimielinten kustannuspaikoille.
Sopimushallinta	Määritetään vastuuhenkilöt sopimusten sopimusaikaista seuranta varten.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Pyritään lisäämään rahoitusta kehittämistyöhön ulkopuolisten hankkeiden avulla.

Henkilöstö

Ympäristötekniinen toimiala	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Ympäristötekniinen lautakunta	3,2	3	2	2	1
Maankäyttö, suunnittelu ja viranomaistoiminnat	31,1	33	33	33	32
Kunnallistekniikka ja liikunta	69,9	77	76	75	75
Tilakeskus	47,1	52	52	52	51
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	151,3	165	163	162	159

Ympäristötekkinen toimiala

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	2 017	2 519	1 790	1 790	1 799	1 801
Maksutuotot	1 212	1 398	1 332	1 332	1 335	1 336
Tuet ja avustukset	72	97	171	171	172	96
Vuokratuotot	20 542	19 901	19 781	19 781	19 865	19 875
Muut toimintatuotot	227	245	214	214	212	212
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	24 071	24 159	23 289	23 289	23 383	23 320
Valmistus omaan käyttöön	991	803	817	817	830	832
Palkat ja palkkiot	5 712	5 976	6 144	6 144	6 210	6 177
Henkilöstösivukulut	2 068	2 039	2 048	2 048	2 046	2 033
Henkilöstökulut	7 780	8 014	8 192	8 192	8 256	8 210
Palvelujen ostot	6 680	7 478	6 409	6 409	6 495	6 405
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 995	6 345	6 371	6 371	6 385	6 396
Avustukset	598	608	569	569	570	570
Vuokrat	5 530	5 246	4 236	4 236	4 257	4 262
Muut toimintakulut	209	195	205	205	212	212
Muut toimintakulut	5 739	5 441	4 441	4 441	4 468	4 474
TOIMINTAKULUT	-26 792	-27 886	-25 983	-25 983	-26 174	-26 054
TOIMINTAKATE	-1 730	-2 923	-1 877	-1 877	-1 961	-1 902

Ympäristötekkinen hallinto

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	33	0	0			
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		77	77	77	77	
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	33	77	77	77	77	0
Valmistus omaan käyttöön	60	0				
Palkat ja palkkiot	189	221	211	211	220	175
Henkilöstösivukulut	63	75	71	71	74	57
Henkilöstökulut	253	296	282	282	294	232
Palvelujen ostot	278	176	207	207	250	175
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	18	11	11	11	12	13
Avustukset	511	485	569	569	570	570
Vuokrat	68	18	21	21	22	22
Muut toimintakulut	6	17	17	17	18	18
Muut toimintakulut	74	35	38	38	39	40
TOIMINTAKULUT	-1 133	-1 004	-1 107	-1 107	-1 165	-1 030
KATE	-1 040	-927	-1 030	-1 030	-1 088	-1 030

Maankäyttö-, suunnittelu ja viranomaistoiminnot

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	487	391	392	392	395	395
Maksutuotot	278	349	350	350	350	351
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot	2 581	2 545	2 620	2 620	2 620	2 620
Muut toimintatuotot	170	163	142	142	142	142
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	3 516	3 448	3 503	3 503	3 507	3 508
Valmistus omaan käyttöön	143	80	80	80	85	85
Palkat ja palkkiot	1 357	1 492	1 623	1 623	1 630	1 635
Henkilöstösivukulut	412	427	448	448	448	450
Henkilöstökulut	1 769	1 919	2 072	2 072	2 078	2 085
Palvelujen ostot	602	686	619	619	625	627
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	36	41	35	35	36	38
Avustukset		0				
Vuokrat	159	171	164	164	165	165
Muut toimintakulut	44	9	7	7	7	7
Muut toimintakulut	203	180	171	171	172	172
TOIMINTAKULUT	-2 610	-2 826	-2 897	-2 897	-2 911	-2 922
TOIMINTAKATE	1 049	701	685	685	681	672

Kunnallistekniikka ja liikunta

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	562	1 336	684	684	684	684
Maksutuotot	935	1 049	983	983	985	985
Tuet ja avustukset	72	15	94	94	95	96
Vuokratuotot	1 241	683	1 243	1 243	1 245	1 245
Muut toimintatuotot	55	67	69	69	70	70
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	2 864	3 149	3 072	3 072	3 079	3 080
Valmistus omaan käyttöön	491	495	495	495	500	500
Palkat ja palkkiot	2 500	2 540	2 522	2 522	2 560	2 565
Henkilöstösivukulut	985	1 001	990	990	986	987
Henkilöstökulut	3 485	3 541	3 512	3 512	3 546	3 552
Palvelujen ostot	3 034	3 313	3 544	3 544	3 568	3 550
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 227	1 296	1 188	1 188	1 210	1 215
Avustukset	87	123	0			
Vuokrat	3 444	3 395	3 670	3 670	3 675	3 675
Muut toimintakulut	57	89	90	90	92	92
Muut toimintakulut	3 501	3 484	3 761	3 761	3 767	3 767
TOIMINTAKULUT	-11 334	-11 757	-12 005	-12 005	-12 091	-12 084
TOIMINTAKATE	-7 979	-8 113	-8 438	-8 438	-8 512	-8 504

Tilakeskus

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	935	793	715	715	720	722
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	0	5				
Vuokratuotot	16 720	16 673	15 918	15 918	16 000	16 010
Muut toimintatuotot	3	15	4	4		
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	17 658	17 486	16 637	16 637	16 720	16 732
Valmistus omaan käyttöön	297	228	242	242	245	247
Palkat ja palkkiot	1 666	1 722	1 788	1 788	1 800	1 802
Henkilöstösivukulut	608	536	539	539	538	539
Henkilöstökulut	2 274	2 258	2 327	2 327	2 338	2 341
Palvelujen ostot	2 766	3 302	2 038	2 038	2 052	2 053
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 714	4 997	5 138	5 138	5 127	5 130
Avustukset		0				
Vuokrat	1 859	1 661	380	380	395	400
Muut toimintakulut	102	81	91	91	95	95
Muut toimintakulut	1 961	1 741	471	471	490	495
TOIMINTAKULUT	-11 715	-12 299	-9 973	-9 973	-10 007	-10 019
TOIMINTAKATE	6 240	5 415	6 906	6 906	6 958	6 960

7.4 Kainuun Pelastuslaitos -toimiala

Perustehtävät

Onnettomuusriskien hallinta, ihmisten turvallisuuden parantaminen sekä onnettomuuksien vähentäminen Kainuussa.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan lähipalveluina kaikissa Kainuun kunnissa. Palvelut perustuvat alueen riskeihin ja ne tuotetaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen mukaisesti

Toimintaympäristön muutokset

Kainuun negatiivinen väestökehitys, väestön keskittyminen taajamiin, osaavan pelastushenkilöstön saatavuus, julkisen talouden heikkenemisen sekä palvelujen saatavuuden turvaaminen.

Pelastustoiminta

Palvelulinjaus
Osallistutaan pelastustoimen uudistuksen kansallisiin jatkohankkeisiin eri työryhmien kautta.
Pelastuslaitokselle nimetään valmiuspäällikkö, jonka tehtävänä on toimiala varautumisen kehittäminen ja toimiminen Kainuun valmiusfoorumin sihteerinä.
Palveluverkoston rakenne pyritään pitämään maakunnan kattava ja selvitetään eri yhteistyömahdollisuuksia eri yhteistyöviranomaisten kanssa.
Sopimushenkilöstön määrää pyritään kasvattamaan ja yhteistyötä eri alueiden kanssa tiivistämään uusimalla yhteistyösopimuksia.

Riskienhallinta -tulosalue

Palvelulinjaus
Riskienhallinnan tulosalue osallistuu pelastustoimen kansallisiin jatkohankkeisiin eri työryhmien kautta.
Jatketaan edellisen vuoden tavoin valvonnan ja turvallisuusviestinnän riskiperusteista kohdentamista.
Käytämme hyödyksi valtakunnallisia onnettomuustilastoja ja palontutkinnan tuloksia valvonnan ja turvallisuusviestinnän kohdentamisessa.
Kehitetään asumisen turvallisuutta ja tapaturmien ehkäisyä.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa pelastusjohtaja

Hyvää elämää älykkäissä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Pelastustoimen palveluiden kehittäminen Kainuun maakunnassa uuden palvelutasopäätöksen mukaisesti vuosina 2020-2023.	Valtakunnallisten pelastustoimen tulostavoitteiden saavuttaminen pelastustoiminnassa, riskienhallinnassa ja varautumisessa.	Nykyisen palveluverkoston ylläpito, valvontasuunnitelman toteuttaminen ja alueellisen varautumistoiminnan käynnistäminen.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Toimintatapojen ja -tilojen tehokas käyttö.	Työskentelytapojen kuvaus omavalvontasuunnitelma ja toimitilojen tehokas käyttö.	Omavalvontasuunnitelman käyttöönotto.
---	--	---------------------------------------

Tulevaisuus nuorissa

Turvallisuustietoiset lapset ja nuoret.	Annetaan laadukasta turvallisuuskoulutusta Kainuulaisille lapsille ja nuorille läpi leikkaavin teemoin kuten nou hätä kampanja, päivä paloasemalla tapahtumat ja eri ryhmien tutustumiskäynnit.	Kummikoulutoiminnan vakiinnuttaminen päiväkodeille ja kouluille.
---	---	--

Osaajista elinvoimaa

Osaava henkilöstö ja vetovoimainen työyhteisö.	Kaikki Kainuun paloasemat ovat haluttuja työpaikkoja, joissa työskentelee ammattitaitoinen ja palveluhalukas henkilöstö.	Rekrytointien onnistuminen.
--	--	-----------------------------

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Tulosalueiden ja tulosyksiköiden toiminnan ja vastuiden jatkokehittäminen.
Henkilöstöasiat	Uudistuneen organisaation käyttöönotto ja toiminnan vakiinnuttaminen. Henkilöstön tehtäväkuvien ja vastuiden läpikäynti.
Taloussuunnittelu	Jatkuva talouden seuranta hyvässä yhteistyössä kaupungin taloushallinnon henkilöstön kanssa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Toimenpiteet tehdään suunnitellusti sisäisen prosessin kautta. Pienhankintaohjeen vaativat päivittämistä.
Talousraportointi	Toiminnan, talouden ja uuden palvelutasopäätöksen tasapaino.
Omaisuuksien hallinnointi	Tulevan palvelutasopäätöksen mukainen kaluston priorisointi ja tulevien investointien rahoitus mukaanlukien rakennushankkeet.
Tietohallinto ja tietoturva	Tilaluokitusten käyttöönotto ja tietoturvaluokituksen vahvistaminen sekä turvallisuusselvityksien päivittäminen.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Kainuun järvipelastajat ja VPK -sopimusten päivittäminen.
Sopimushallinta	Päivitetään pelastustoimen naapurialueiden yhteistyösopimukset.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Faster- kehittämissuunnitelman jatkotoimet vuoden 2020 osalta. Toisena kehittämissuunnitelmana on suurtehopumppuhanke, johon haetaan ulkopuolista rahoitusta. Kolmantena hankkeena on arktisen pelastusjoukkueen toiminnan vahvistaminen.

Henkilöstö

Kainuun Pelastuslaitos	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	70,7	66	67	67	67

Kainuun pelastuslaitos -toimiala

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	LTK 2020	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	3 580	4 039	4 025	4 025	4 012	4 000
Maksutuotot	210	100	100	100	100	100
Tuet ja avustukset	9	0	47	47		
Vuokratuotot	35	0				
Muut toimintatuotot	47	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	3 880	4 139	4 173	4 173	4 112	4 100
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	3 760	3 964	4 108	4 108	4 145	4 157
Henkilöstösivukulut	990	1 066	1 065	1 065	1 093	1 096
Henkilöstökulut	4 750	5 030	5 173	5 173	5 238	5 253
Palvelujen ostot	866	984	1 072	1 072	1 079	1 079
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	552	476	473	473	480	485
Avustukset		0				
Vuokrat	823	935	953	953	956	958
Muut toimintakulut	2	2	2	2	20	20
Muut toimintakulut	825	937	956	956	976	978
TOIMINTAKULUT	-6 993	-7 428	-7 673	-7 673	-7 773	-7 795
TOIMINTAKATE	-3 113	-3 289	-3 500	-3 500	-3 661	-3 695

8 INVESTOINTIOSA

8.1 Perustelut

Maa- ja vesialueet

Hankitaan asemakaava-alueen ulkopuolelta erityismaata lähinnä suojelua ja virkistystä varten sekä asemakaavoitetulla alueella maata siten, että kaupunki rakenne tiivistyy ja valmiin kunnallistekniikan käyttöaste kasvaa. Myydään valmiita tontteja rakentajille ja nykyisille tontin vuokraajille. Myydään sellaista muuta maaomaisuutta, jota ei tarvita kaupungin perustehtävän toteuttamiseen. Kun kaupunkirakenne tiivistyy, saavutetaan pitkäaikaisia kestävän kehityksen mukaisia säästöjä. Kun myydään vuokrattuja tontteja, vuokratulot käyttötaloudessa pienenevät.

Talonrakennus

Talorakennusinvestointien painopiste on edelleen koulujen ja päiväkotien peruskorjauksissa. Kajaanin lyseon peruskorjaus valmistuu syyslukukaudelle 2020. Pikku-ketun päiväkodin peruskorjaus käynnistyy keväällä ja saatetaan valmiiksi vuoden 2020 loppuun mennessä. Nakertajan koulun sekä Kuluntalahden koulun vaiheittain tehdyt peruskorjaukset jatketaan loppuun 2021-2023 ja näiden suunnittelu tehdään vuoden 2020 aikana.

Peruskorjauksien lisäksi pyritään pienemmillä kohdennetuilla kiinteistöjen osakorjauksilla varmistamaan turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö sekä korjausvelan hallinta.

Teatterin tilojen kunnostamiseen varaudutaan suunnittelukaudella yhteensä 4,4 miljoonalla eurolla. Suunnittelukauden jälkeen vuonna 2023 hankkeen kustannukset ovat n. 2,3 miljoonaa euroa. Em. erien lisäksi teatterin tekniikkaan varataan määrärahaa yhteensä 3,0 miljoonaa euroa.

Pääterveysasema ja siihen liittyvien kiinteistöjen peruskorjaussuunnittelu on käynnistetty ja hankkeen ensimmäisen vaiheen rakennustyöt pyritään käynnistämään suunnitelmakaudella. Suunnitelmakaudella tilakeskus tarkentaa investointien pitkän tähtäimen suunnitelmaa, joka toimii pohjana aina tulevan suunnitelmakauden investointiesityksille.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet -investointiosan painopiste on katujen peruskorjauksessa. Tällä pyritään pitämään katuihin kohdistuvaa korjausvelkaa hallinnassa. Katusaneeraukset tehdään yhteistyössä Kajaanin Vesi-liikelaitoksen kanssa, mikäli kohteen vesihuolto vaatii korjausta. Asuntokatujen uudisrakentamista jatketaan tonttitarjonnan turvaamiseksi.

Irtain omaisuus

Sivistystoimiala

Uusitaan päiväkotien ja koulujen kalustoa. Suurin yksittäinen investointi vuodelle 2020 on Kajaanin lyseon kalustaminen, 1,5 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuonna 2022 varataan teatterin näyttämötekniikan uusi-
miseen 1,0 miljoonaa euroa. Suunnittelukauden jälkeen, vuonna 2023 kohteelle tullaan varaamaan 2,0 miljoonaa euroa.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue

Paikkatietoyksikköön hankitaan mittauskalustoa vanhenevan tekniikan tilalle.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Katu- ja puistoyksikköön hankitaan mm. uusi ruohonleikkuri. Liikuntayksikköön varataan määräraha myöhemmin nimettäviä kohteita varten.

Tilakeskus

Hankitaan ulkoalueiden hoitokalustoa.

Kainuun Pelastuslaitos

Hankitaan vuosittain uutta kalustoa sekä Kajaanin että muiden kuntien alueella sijaitseville paloasemille.

8.2 Kajaanin kaupungin investointisuunnitelma 2019 – 2022, liikelaitosten yhteen- veto

Investointiosan sitovuustaso on määritelty kohdassa 4.2 Talousarvion- ja suunnitelman sitovuus

Hankeryhmä/hanke	TA 2019	LTK 2020	TA KH 2020	TS 2021	TS 2022
MAA- JA VESIALUEET					
Tulot	10				
Menot	-200	-100	-100	-100	-100
Nettomenot	-190	-100	-100	-100	-100
Talonrakennus > 1 000 €, sitovuustaso hankekohtainen					-8 000
Peruskorjaus ja uudisrakentaminen					
Sissilinna, peruskorjaus (yht. 3,1 milj.€)		0	-400	-2 000	-700
Teatteritalo, peruskorjaus (yht. 3,6 milj.€)		0	-100	-200	-1 000
Kätönlahden koulu erillinen liikuntasali	-800				
Kajaanin Lyseon peruskorjaus	-11 000	-9 000	-9 000		
Harjoitusjäähalli	-1 380				
<i>valtiosuus harjoitusjäähalliin</i>	150				
Vanhan jäähallin peruskorjaus	-1 620				
Pikku-Ketun päiväkotij, peruskorjaus		-1 240	-1 240		
Nettomenot	-14 650	-10 240	-10 740	-2 200	-9 700
Talonrakennus, peruskorj. < 1 000 t€, sitovuustaso hankeryhmä				-3 330	-2 450
<i>Kainuun SoTe-kuntayhtymä</i>	-40				
<i>Vuosille 2019-2021 ei osoiteta hankkeita</i>					
<i>Hankkeet käynnistetään mahdollisen hankesuunnittelun perusteella</i>					
<i>Peruskoulut, lukio</i>					
Kajaanin lukio	-710	-100	-100		
Lohtajan koulu	0	-200	-250		
Nakertajan koulu	-200	-400	0		
Kuluntalahden koulu	-210				
Kätönlahden koulu	-110	-50	-50		
Lehtikankaan monitoimitalon keittiö	0				
Väinölän koulu		-30	-30		
Kalevan koulu		-30	-30		
<i>Varhaiskasvatus</i>					
Päiväkotij Karuselli	-490				
Montessori päiväkotij	-20				
Pääkirjasto, hissij saneeraus	-30				
<i>Kulttuurilaitokset</i>					
<i>Ympäristötekijinen toimiala</i>					
Kaupungintalo	-250	-200	-200		
Vimpelin urheilukeskus	-260				
Vesiliikuntakeskus		-200	-200		
Kajaanihalli		-200	-200		
Pelastuslaitoksen kaluston varistorakennus		-200	-200		
Lämmönvaihtimij uusiminen		-150	-150		
Nettomenot, sitovuustaso hankeryhmittäin	-2 320	-1 660	-1 410	-3 330	-2 450

Hankeryhmä/hanke	TA 2019	LTK 2020	TA KH 2020	TS 2021	TS 2022
MUUT RAKENNUSHANKKEET					
Investointihankkeiden suunnittelu	-150	-200	-100	-200	-200
Pihatyöt ja pintavesitekniikka	-100	-150	-150	-150	-150
Sisäilma- ja vesikattokorjaukset	-330	-300	-250	-300	-300
Kiinteistöjen sähkölaitteet ja energiatalous	-130	-100	-100	-130	-130
Käyttötarkoituksen muutokset	-120	-220	-120	-220	-220
Keittiölaitteiden uusiminen	-150	-130	-130	-150	-150
Rakennusautomaatio	-50	-50	-50	-50	-50
Nettomenot, sitovuustaso hankeryhmittäin	-1 030	-1 150	-900	-1 200	-1 200
TULOT					
Valtionavut					
Myynnit					
RAKENNUKSET YHTEENSÄ					
Tulot	150	0	0	0	0
Menot	-18 150	-13 050	-13 050	-6 730	-13 350
Nettomenot	-18 000	-13 050	-13 050	-6 730	-13 350
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					
Suunnittelu ja tutkimus -myyntituotot	-100	-100	-100	-100	-100
Urheilu- ja ulkoilualueet, satamat -valtionavut	50				
Kunnallistekniikan rakentaminen, kooste					
Uudisrakentaminen				-750	-750
Korjausvelkakohteet				-2 000	-2 000
Urheilu- ja ulkoilualueet				-500	-500
Kaupunkikeskusta ja muut kehittämiskohteet				-1 650	-1 650
Muut kohteet					
Kunnallistekniikan rakentaminen, kohteittain					
Asfaltoinnit	-300	-200	-200		
Kangasmaasto: Männiköntie, Verkatie, Kretonkatu	-650				
Vuoreslahdentien kev.liik. Väylä	0	-135	-135		
Peruskorjaukset					
Varsitie, Varsipolku	-350				
Puomitie	-120				
Lehtokuja, Kuusitie	-320	-70	-70		
Lehtikankaantie	-200				
Maahisentie	-30				
Karjalankatu		-320	-320		
Maastontie		-120	-120		
Lukkarinpolku	-40				
Kuurnantie	-50				
Sotkamontie-Vienankatu	-200				
Matkakeskus	-600				
Kauppakatu		-750	-750		
Koivukoskenkatu, hulevesiviemäri		-200	-200		
Liikuntapuiston pesäpallokenttä		-220	-220		
Liikuntapuiston tekojää putkitus		-350	-350		
Vimpelin urheilukenttä	-200				
Liikenneturvallisuushankkeet	-30				
Pienet katumuutostyöt	-70	-70	-70		
Pienet puistomuutostyöt	-100	-50	-50		
Pienet urheilualuemuutokset		-50	-50		
Hulevesijärjestelyt	-200	-100	-100		
Kevyen liikenteen verkon kehittäminen	-150	-150	-150		

Hankeryhmä/hanke	TA 2019	LTK 2020	TA KH 2020	TS 2021	TS 2022
<i>Liikennevalot</i>	-75	-70	-70		
<i>Katuvalaistuksen uusiminen</i>	-250	-250	-250		
<i>Leikkipuistot</i>	-80	-80	-80		
<i>Muut hankkeet</i>	-30				
<i>Mertapolku</i>		-150	-150		
<i>Kaivokuja, Pitkostie, Puomitie, Varsitie</i>		-130	-130		
<i>Yrjöntie</i>		-160	-160		
<i>Lenkkitie</i>		-200	-200		
<i>Viittatie</i>		-280	-280		
<i>Käenpolku, Sirkunpolku</i>		-200	-200		
<i>Latotie, Suovantie, Häkkitie</i>		-160	-160		
<i>Ilmarintie</i>		-100	-100		
<i>Limpunsaaren nuotiopaikka</i>		-100	-100		
<i>Jokilaakson valaistus</i>		-100	-100		
<i>Kaupunkilammen ja Vimpelinlammen vesistön kunnostus</i>		-50	-50		
	-4 045	-4 815	-4 815		
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET YHTEENSÄ					
<i>Tulot</i>	50	0	0	0	0
<i>Menot</i>	-4 145	-4 915	-4 915	-5 000	-5 000
Nettomenot, sitovuustaso hankeryhmittäin	-4 095	-4 915	-4 915	-5 000	-5 000
IRTAIN OMAISUUS					
<i>Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaist.</i>	-25	-25	-25	-25	-25
<i>Kunnallistekniikka ja liikunta</i>	-500	-215	-215	-950	-470
<i>Tilakeskus</i>	-15	-15	-15	-15	-15
Irtain omaisuus yhteensä	-540	-255	-255	-990	-510
YMPÄRISTÖTEKNINEN TOIMIALA YHT.					
<i>Tulot</i>	210	0	0	0	0
<i>Menot</i>	-23 035	-18 320	-18 320	-12 820	-18 960
Nettomenot, sitovuustaso toimialakohtainen	-22 825	-18 320	-18 320	-12 820	-18 960
IRTAIN OMAISUUS					
<i>Konsernihallinto</i>		-1 000	-1 000	-1 500	0
KONSERNIHALLINTO YHT.		-1 000	-1 000	-1 500	0
IRTAIN OMAISUUS					
<i>Sivistystoimiala</i>					
<i>Varhaiskasvatus</i>	-90	-340	-340	-90	-90
<i>Perusopetus</i>	-227	-1 590	-1 590	-175	-90
<i>- josta Lyseon kalustaminen, sitovuustaso</i>		-1 500	-1 500		
<i>Nuorisopalvelut</i>	-25				
<i>Kulttuurilaitokset</i>	-184	-20	-20	-65	-67
<i>Teatteritekniikka (yht. 3 milj. €)</i>					-1 000
SIVISTYSTOIMIALA YHT., sitovuustaso toimialakohtainen	-526	-1 950	-1 950	-330	-1 247
IRTAIN OMAISUUS					
<i>Kainuun pelastuslaitos -toimiala</i>	-400	-425	-425	-425	-425
KAINUUN PELASTUSLAITOS -TOIMIALA YHT. sitovuustaso toimialakohtainen	-400	-425	-425	-425	-425
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
<i>Tulot</i>	210	0	0		
<i>Menot</i>	-23 961	-21 695	-21 695	-15 075	-20 632
Nettomenot	-23 751	-21 695	-21 695	-15 075	-20 632

Hankeryhmä/hanke	TA 2019	LTK 2020	TA KH 2020	TS 2021	TS 2022
Kajaanin Teatteri	0	0	0	0	0
Kajaanin Vesi	-3 175	-3 030	-3 030	-3 170	-3 000
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	-2 050	-1 380	-1 380	-2 750	-2 450
Mamselli	0	-100	-100	0	0
Koulutusliikelaitos	-925	-2 612	-2 612	-700	-700
Liikelaitokset yhteensä	-6 150	-7 122	-7 122	-6 620	-6 150

KAIKKI YHTEENSÄ	TA 2019	LTK 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<i>Tulot</i>	210	0	0	0	0
<i>Menot</i>	-30 111	-28 817	-28 817	-21 695	-26 782
Nettomenot	-29 901	-28 817	-28 817	-21 695	-26 782

9 LIKELAITOKSET

9.1 Kajaanin Kaupunginteatteri -liikelaitos

Kajaanin kaupunginteatteri - alueteatteri -liikelaitos Perustehtävät

Kajaanin kaupunginteatteri–alueteatteri -liikelaitos tuottaa laadukkaita teatteriesityksiä ja kulttuuritapahtumia kajaanilaisille ja kainuulaisille. Esitysten kautta teatteri parantaa kajaanilaisten elämänlaatua ja henkistä hyvinvointia, lisää yhteisöllisyyden tunnetta sekä vahvistaa alueellista identiteettiä. Teatteri tukee myös kaupungin matkailulinkeinoja, toimii vetovoimatekijänä koulutettujen osaajien saamiseksi Kajaaniin sekä rakentaa Kajaanin imagoa kulttuurikaupunkina.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Teatteri tuottaa vuonna 2020 yhteensä 6 ensi-iltaa, joista kolme on teatteritalon näyttämölle ja kolme kiertueita varten. Kiertueelle vietävät näytelmät harjoitellaan harjoitustilassa (Timperintien liikuntasali) ja esitetään Kajaanissa kukin näytelmä siinä tilassa, mikä rahallisesti ja ajallisesti on mahdollista. Kiertue-esityksiä on 80 - 120, mikä on kolmannes teatterin kaikista esityksistä. Kiertueita viedään pääasiassa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle.

Teatteri tekee yleisötyötä ja teatterikasvatusta. Toiminta tavoittaa arviolta 400 tapahtuman kautta 15 000 ihmistä. Esimerkkejä tästä työstä: draamatyöpajat, kirjalliset tehtäväpaketit, keskustelut, teatterin esittelykierrokset, henkilökunnan edustajien tapaamiset, eri kohderyhmille suunnatut ja heidän toiveiden mukaan räätälöidyt työpajat ja toiminnalliset seminaarit sekä esityksiin ja/tai niiden tekoprosessiin sisältyvät osallistavat yleisötyömuodot.

Toimintaympäristön muutokset

Teatterin tekemän yleisötutkimuksen perusteella internetin käytön lisääntymisestä huolimatta lippujen ostamisessa henkilökohtainen kontakti koetaan tärkeäksi, lippuja ostetaan eniten henkilökohtaisesti Kajaani Infosta ja teatterin lippukassasta. Yleisötutkimuksen perusteella suosituimmiksi tyyllilajeiksi nousivat komedia, tositapahtumiin perustuvat aiheet, musikaalit sekä kotimainen näytelmä. Haasteena on saada vanhat katsojat pysymään ja houkuttella uutta yleisöä, varsinkin nuoria, teatteriin. Tämän johdosta alueteatterin painopisteenä pidetään lasten ja nuorten teatteria, ja samalla tarjonnassa otetaan huomioon ikääntyvän yleisön tarpeet. Verkostoitumista muiden teattereiden kanssa jatketaan valtakunnallisen näkyvyyden ja henkilökunnan osaamisen tukemiseksi.

Palvelulinjaus
Kajaanin kaupunginteatteri on identiteetiltään vahvasti alueteatteri, joka takaa tasa-arvoisen ja monipuolisen teatteripalvelujen saavutettavuuden kaikille kohderyhmille Kajaanin kaupungissa ja alueteatterin kautta koko alueen asukkaille.
Ohjelmistosuunnittelussa otetaan huomioon erilaiset yleisöryhmät. Alueteatterin ohjelmistossa huomioidaan erityisesti lapset ja nuoret, mutta tarjotaan esityksiä myös aikuisille, ikääntyville ja erityisryhmille. Teatteritalossa pääpaino on aikuiskatsojissa, kaupunkilaisissa, yrityksissä ja matkailijoissa.
Kuuden ensi-illan lisäksi omilla kevytrakenteisilla esityksillä pyritään varmistamaan lipputulotavoitteen saavuttaminen. Omien tulojen ja katsojien määrää lisätään myös laajentamalla esitysten yleisöpohjaa ja tekemällä yleisötyötä eri väestöryhmien kanssa.
Toimitilakysymyksen ratkaisemiseksi tehdään toteutussuunnitelma, missä tiloissa teatteri toimii suunnitelmavuosien loppupuolella.
Markkinoinnissa lisätään näkyvyyttä uusien katsojien tavoittamiseksi mm. vahvistamalla uusien medioiden käytön osaamista ja yhteismarkkinointia kaupungin muiden yksiköiden kanssa.
Teatterin tekemisessä tärkeimmässä roolissa ovat ihmiset. Työntekijöitä ohjataan aktiivisesti täydentämään osaamistaan. Henkilöstölle järjestetään räätälöityä koulutusta. Työhyvinvoinnista huolehtiminen vaikuttaa suoraan tulokselliseen toimintaan. Tavoitteena on, että kaikissa teatterin ammattiryhmissä toimivat koulutetut työntekijät.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko
Kaupungin toiminta-avustus	1 241 000 euroa vuonna 2020
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	> 0 euroa

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Monipuolinen ohjelmisto kaikille kohderyhmille	Kohderyhmien lukumäärä	Kohderyhminä lapset, nuoret, aikuiset, vanhukset, erityisryhmät
Teatteri lisää kuntalaisten henkistä hyvinvointia	Kävijämäärä	26 000 - 30 000
Teatteri lisää kuntalaisten henkistä hyvinvointia	Yleisötyöhön osallistuneiden määrä	10 000
Teatteri lisää kuntalaisten hyvinvointia	Kaikukortti- ja Teatterireseptikävijöiden määrä	Yhteensä 500
Esteetön teatteri	Olosuhteet kunnossa	Terveellinen sisäilma

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Tulevaisuus nuorissa

Lasten ja nuorten osallistaminen	Yleisötyö osana lasten ja nuorten näytelmiä, % kaikista lasten ja nuorten näytelmistä	100 %
Yhteistyö Kainuun lasten- ja nuorten kulttuurikeskus Kulturan, KAO:n ja Kajaanin seurakunnan kanssa	Yhteistyöprojektien määrä	Vuoden 2019 taso

Osaajista elinvoimaa

Valtakunnallisesti arvostettu teatteri lisää kaupungin positiivista imagoa.	Tiedotusvälineiden huomion määrä	2 - 3 juttua kuukaudessa
Teatteri toimii vetovoimatekijänä koulutettujen osaajien saamiseksi Kajaaniin	Teatterin vetovoimaisuus (yleisötutkimuksen tulos)	Vetovoimaisuus on kasvanut vuodesta 2018
Yhteistyö matkailuyritysten kanssa	Matkailukonseptien määrä	Hotelli- ja tapahtumapaketit

Riskienhallinta

 - 	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
 - 	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
 - 	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
 - 	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Toiminnalliset riskit	Teatteritilojen puute ja olemassaolevien tilojen huono kunto	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15
Rahoitusriskit	Rahoituksen riittävyys	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Strategiset riskit	Henkilöstön riittävyys ja jaksaminen talouden niukkuuden vuoksi ja kuormittuminen puutteellisten toimitilojen vuoksi	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Vahinkoriskit	Henkilöstön terveys ja työhyvinvointi, työtilojen, työvälineiden ja asiakastilojen toimivuus	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Säännölliset kokouskäytännöt, teatterin sisäisen vastuunjaon täsmentäminen
Henkilöstöasiat	Sairauspoissaolojen seuranta, työhyvinvoinnin jatkuva ulkopuolinen ja sisäinen tuki
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden noudattaminen. Talousarvion toteutumista seurataan ja mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan ensisijaisesti esitystoiminta turvaten.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpidon sisäistä valvontaa hoitaa hallintopäällikkö-tuottaja ja Sarastia. Maksuliikenteen valvonnan hoitaa Sarastia.
Talousraportointi	Talousraportointi teatterinjohtajalle, johtokunnalle ja kaupunginhallitukselle
Omaisuuksien hallinnointi	Teatteri toimii vuokralla ja omistaa käytössä olevan irtaimiston. Teatterin käyttöpäällikkö on teatterin puolelta kaupungin yhteyshenkilö ja teatterin omistaman irtaimiston päävalvoja.
Tietohallinto ja tietoturva	Tietosuojaselosteiden ajan tasalla pitäminen. Nimetyt vastuuhenkilöt hallintopäällikkö-tuottaja ja markkinointipäällikkö.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Teatteriin ja alueteatteriin tulevien ryhmien kuljetustukikäytäntö
Sopimushallinta	Sopimukset tehdään CaseM-työkalulla.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Yhteistuotantojen ja projektien hallinnoinnin vastaavana toimii hallintopäällikkö-tuottaja.

Henkilöstö

Kajaanin Kaupunginteatteri	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	48	47	47	47	47

Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	19	14	13 300	13	13
Maksutuotot	312	283	282 500	283	283
Tuet ja avustukset	2 542	2 701	2 559 000	2 559	2 559
Muut toimintatuotot	24	0			
Valmisteverastojen muutos					
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut	2 242	2 273	2 228 137	2 228	2 228
Palvelujen ostot	290	234	241 100	229	229
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	72	70	44 350	44	44
Avustukset	6	5	3 000	3	3
Muut toimintakulut	362	413	405 785	410	410
Poistot ja arvonalentumiset	3	2	565	1	1
Liikeyli- /alijäämä	-78	0	-68 137	-60	-60
Rahoitustuotot ja -kulut	-1	0	-300	0	0
Rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Liikelaitoksen korvaus peruspääomasta	0	0	300	0	0
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Varausten ja rahastojen muutokset					
Tilikauden yli-/alijäämä	-78	0	-68 437	-60	-60

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot yhteensä	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet invstointeihin	200	0	0	0	0
Irtain omaisuus	-200	0	0	0	0

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta	-88	2	-67	-59	-59
Liikeyli- /alijäämä	-78	0	-68	-60	-60
Poistot ja arvonalentumiset	3	2	1	1	1
Rahoitustuotot ja -kulut	-1	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-13	0			
Investointien rahavirta	6	0	0	0	0
Investointimenot	-200	0	0	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	200	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. Luovutustulot	6				
Toiminnan ja investointien rahavirta	-82	2	-67	-59	-59
Rahoituksen rahavirta	76	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	76				
Vaikutus maksuvalmiuteen	-6	2	-68	-60	-60

9.2 Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos kouluttaa opiskelijat ammattiin ja jatko-opintoihin. Ammatillisen koulutuksen tulosalue vastaa tutkintotavoitteisista ammatillisista perustutkinto-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksista, työelämälle tarjottavista koulutus- ja asiantuntijapalveluista, oppisopimuskoulutuksesta, ammatilliseen koulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä omien palvelujensa kehittämisestä. Lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukiokoulutuksesta, etä- ja aikuislukiopalveluista ja palvelujensa kehittämisestä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Koulutusliikelaitos vastaa toisen asteen koulutuksen järjestämisestä. Liikelaitoksen ammatillinen koulutus toimii liiketoimintaperiaatteella ja tulosvastuullisesti. Lukiokoulutus toimii tulosvastuullisesti. Liikelaitos kilpailee menestyksellisesti sekä kustannustehokkaasti Kainuussa ja Koillismaalla, ja on valtakunnallisesti kilpailukykyinen koulutuspalveluiden järjestäjä.

Toimintaympäristön muutokset

Toisen asteen koulutus uudistuu ja muuttuu yhteiskunnan jatkuvan muutoksen mukana

Lukiolaki ja -asetus on tullut voimaan 1.8.2019. Jatkossakin lukio on lähtökohtaisesti kolmivuotinen eikä muutoksia tule oppiainejakkoon. Uudistuksen myötä siirrytään kurseista opintopisteisiin. Lukiouudistuksen tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä mahdollisuuksia kehittää kansainvälisyyttä tukevaa osaamista ja sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Tavoitteisiin pyritään joustavammilla opintopoluilla, ohjauksen ja tuen lisäämisellä, oppiainerajat ylittävillä opinnoilla sekä työelämä- ja korkeakoulu yhteistyöllä.

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet uudistetaan vuosien 2019–2020 aikana ja niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otetaan käyttöön syksyllä 2021 alkavassa lukiokoulutuksessa. Kajaanin lukiokoulutuksessa jatketaan kehitystä digitalisaation vaatimassa toimintaympäristössä, johon kuuluu esimerkiksi sähköisten yo-kirjoitusten eteenpäin vieminen ja kehittäminen. Lisäksi seuraamme tiiviisti lukiokoulutuksen kehitystä muualla Suomessa.

Ammatillisen koulutuksen reformissa uudistui koko ammatillinen koulutus. Lait on yhdistetty uudeksi sekä nuoria että aikuisia koskevaksi lainsäädännöksi. Lisäksi on uudistettu koulutuksen rahoitus, ohjaus, tutkintorakenne, koulutuksen toteuttamismuodot sekä järjestäjä rakenne. Reformin tavoitteena on, että ammatillinen koulutus pystyy vastaamaan nykyistä nopeammin työelämän muutoksiin ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Sekä nuorille että jo työelämässä oleville aikuisille rakennetaan yksilöllisiä opintopolkuja. Työpaikoilla tapahtuvaa oppimista lisätään, käyttöön on otettu koulutussopimusmalli ja oppisopimuskoulutusta pyritään lisäämään. Uudella rahoitusmallilla kannustetaan vähentämään koulutuksen keskeyttämistä ja parantamaan koulutuksen vaikuttavuutta.

Vuoden 2018 alusta lähtien ammatillisessa koulutuksessa on ollut yksi yhtenäinen rahoitusjärjestelmä. Rahoitus jaetaan laskennalliseen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen sekä strategiarahoitukseen. Siirtymäkauden jälkeen vuoden 2022 alusta laskennallisesta rahoituksesta 50 prosenttia on opiskelijavuosien mukaan maksettavaa perusrahoitusta ja 35 prosenttia tutkinnoista ja tutkinnon osista maksettavaa suoritusrahoitusta. 15 prosentin vaikuttavuusrahoitus maksetaan opiskelijoiden työllistymisen, jatko-opintoihin siirtymisen ja opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella. Rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon koulutuksen järjestämiseen liittyvät kustannuserot, kuten tutkinto- tai alakohtaiset kustannuserot, erityisen tuen järjestäminen ja työvoimakoulutus.

Palvelulinjaus
Visio: Koulutusliikelaitos–kasvun ja innostuksen veturi
Palvelulupauksemme on, että kaikki opiskelijamme työllistyvät ja menestyvät elämässä.
Arvolupauksemme asiakkaillemme: Innostus, rohkeus, avoimuus; valintasi joustavuus; arvostaen ohjaamme, tulevan polkusi turvaamme; ahkeran tekijän takaamme; yhdessä huomisen rakennamme.
Päämäärämme: tunnemme asiakkaamme ja tarjoamme aktiivisesti ratkaisuja osaamistarpeisiin asiakasta arvostaen, henkilöstömme on sitoutunut huolehtimaan kysyntää vastaavasta osaamisensa ajantasaisuudesta, esimiestyömme on vastuullista, avointa ja

uudistavaa, olemme globaali toimija, vahva taloutemme aktivoi kehittämistä ja kasvua, hyödynnämme käyttäjälähtöistä teknologiaa.
Positiivinen mielikuva viihtyisästä ja sujuvien palvelujen Kajaanista sisältyy visioomme Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksesta kasvun ja innostuksen veturina. Arvolupauksemme, jonka tulee läpäistä kaikki toimintamme, sisältää jo itsessään positiivisen mielikuvan ja vahvistaa vetovoimaisuuttamme.
Palvelulupauksessamme kiteytyy olemassaolomme oikeutus ja tehtävämme varmistaa osaltamme osaavan työvoiman saatavuus ja sitä kautta auttaa yritysten kasvua. Sitä tukee oman osaamisen ylläpitoon sitoutunut henkilöstömme.
Taloutemme on vahva ja sijoitamme asiakaslähtöisten palvelujen järjestämiseen ja palvelujen tuotannon kehittämiseen.
Koulutuksen saavutettavuutta parannamme esimiesten uudistumista tukevalla työtavalla pyrkien olemaan osa globaalia toimintaympäristöä. Käytämme sekä ulkoisen että sisäisen asiakkaan näkökulmasta nykyaikaisinta, käyttöön soveltuvinta ja käytettävyydeltään parasta teknologiaa, tarvittaessa asiakkaan omia laitteita.

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko
Tilikauden ylijäämä	>0

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
------------------------	---------	--------------

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	KAOn yhteishaun 1. sijaiset hakijat	Yli 520
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	KAOn jatkuvan haun hakijamäärä vuodessa	Yli 1 800
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	Kajaanin lukion hakijamäärä	Yli 180
Koulutusliikelaitos on aktiivisesti mukana aluekehittämisessä.	Alueellisten ESR-hankkeiden määrä Kainuun maakunnassa	6 ESR-hanketta
Koulutusliikelaitos hyödyntää käyttäjälähtöistä teknologiaa.	Amis-opiskelijakyselyn kohta 6. Opetustilat, välineet, työpaikat, digitaaliset ja muut oppimisympäristöt edistävät oppimistani.	> 4,2

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	Olemme kestävän kehityksen sertifioitu koulutusliikelaitos (OKKA-säätiö). Kaikkien yksiköiden sertifiointi ja niiden päivittäminen.	Vuosittainen itsearviointi ja lukiolle on saatu OKKA-sertifikaatti
Koulutusliikelaitos käyttää tiloja tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.	Tilojen määrä, m ²	Tilojen määrä pienenee yli 10 % vuodesta 2019

Tulevaisuus nuorissa

Opiskelijamme viihtyvät ammattiopistossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Amis-opiskelijakyselyn päättökysely, kohta 31. Suositteletko oppilaitosta? (1–10)	> 8,5
Opiskelijamme viihtyvät lukiossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukion opiskelijakysely: Voin suositella Kajaanin lukiota muille.	> 4,2

Opiskelijamme viihtyvät ammattiopistos- sa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opintojen keskeyttäminen KAOssa (Koski- palvelusta katsotaan eronneeksi)	< 9 %
Opiskelijamme viihtyvät lukiossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opintojen keskeyttäminen lukiossa.	≤ 2,0 %
Oppimisympäristöt edistävät oppimista, terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Opiskeluilmapiiri on turvallinen ja oppi- mista edistävä.	Yksiköiden toiminta on aktiivista ja liik- kumista edistävää.	Kaikki yksiköt ovat mukana liikkuva opis- kelu-ohjelmassa.

Osaajista elinvoimaa

Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta	Suoritettujen tutkintojen lukumäärä	> 2019
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta	Yhteistyöyritysten määrä	> 2019
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyt- tyä tai jatkavat opintojaan.	Amis-päättökysely: Oma arviosi tulevasta tilanteestasi koulutuksen jälkeen. Vasta- uksena: Töissä tai jatko-opinnoissa	> 87 %
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyt- tyä tai jatkavat opintojaan.	Lukion opiskelijoiden sijoittuminen töihin tai jatko-opintoihin	> 90 %

Riskienhallinta

	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Henkilöstöriskit (eläköityminen ja osaajien saatavuus)	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Strategiset riskit	Osaaminen yksittäisten ihmisten varassa	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Strategiset riskit	Uusi opettajuus (opettaja pedagogina ja ohjaajana, toiminta siirtyy enemmän työpaikoille, jaettu asiantuntijuus/yhteistyön lisääntymi- nen)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Strategiset riskit	Uusi strategia ja sen toimeenpano	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Henkilöstön ja esimiesten jaksaminen	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

Rahoitusriskit	<p>Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijämääräkehitys (opiskelijavuosien kehitys) • Opiskelijoiden suoritukset (tutkinnot ja tutkinnon osat) • Vaikuttavuus (opiskelijoiden työllistyminen, opiskelijapalaute ja työelämäpalaute) • Rahoitusmallin sisäistäminen 	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3</p> <p>9</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Ammatillisen koulutuksen reformin haltuunotto (henkilökohtaistaminen ja yksilölliset opintopolut, työelämäyhteistyön lisääminen, tutkintorakenne/laaja-alaisuus)</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3</p> <p>9</p>
Toiminnalliset riskit	<p>KAOn ja lukion vetovoimaisuus väestön vähentyessä toiminta-alueella</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2</p> <p>6</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Toimitilat ja niiden käyttöaste</p>	<p>Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2</p> <p>4</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Asuntoloiden tilanne (opiskelija-asuntolainvestointitarpeita tulevaisuudessa)</p>	<p>Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4</p> <p>16</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Monipuoliset pedagogiset oppimisen toteutustavat (digitaaliset ratkaisut, lähiopetus, monimuoto-opetus, työelämässä oppiminen jne.)</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3</p> <p>9</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Uusi organisaatio ja johtamisjärjestelmä vastaamaan tämän hetken ja tulevaisuuden haasteita</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3</p> <p>9</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Prosessien selkeyttäminen, vastuiden määrittäminen ja dokumentointi</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3</p> <p>9</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Tietohallinnon uudelleen organisointi</p>	<p>Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 4</p> <p>20</p>
Vahinkoriskit	<p>Työturvallisuus (vastuiden selkiyttäminen ja prosessien tukeminen)</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2</p> <p>6</p>
Vahinkoriskit	<p>Yleinen oppilaitosturvallisuus (opiskeluympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden lisääminen)</p>	<p>Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3</p> <p>12</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Hanketoiminnan rooli ja tarkoituksenmukaisuus</p>	<p>Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2</p> <p>4</p>

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Päivitetään delegointipäätös ja johtamisen periaatteet organisaation uudistuksessa 2020.
Henkilöstöasiat	Noudatetaan voimassaolevia työehtosopimuksia ja Kajaanin kaupungin ohjeistuksia. Henkilöstön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelut.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden noudattaminen Vuosittaiset tuloskeskustelut tulosyksiköiden kanssa
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Ostolaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti. Huolehditaan sijaisjärjestelyistä ja opastuksesta. Kassojen tarkistukset
Talousraportointi	Kuukausittaisen taloustilanteen käsittely esimieskokouksissa ja johtokunnassa
Omaisuiden hallinnointi	Koulutusliikelaitoksen hankinnoissa noudatetaan kilpailutettuja hankintasopimuksia.
Tietohallinto ja tietoturva	Toimitaan KamIT:n kanssa yhteistyössä tehtyjen tietoturvaan liittyvien ohjeiden mukaan.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Koulutusliikelaitos ei myönnä vakuuksia eikä takauksia. Liikelaitoksen johtaja myöntää avustukset henkilökuntakerholle ja Urheiluakatemialle.
Sopimushallinta	Delegointipäätös määrittelee sopimusten tekijät ja sopimusten hallinnoinnista vastaa hallintosihteeri.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden avulla kehitetään toimintaa strategian mukaisesti ja niitä koordinoidaan koulutusliikelaitoksen kehittämis- ja kv-tiimissä.

Henkilöstö

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	280	310	322	319	318

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	30 372	29 001	30 253	30 300	30 000
Maksutuotot	104	55	41	40	40
Tuet ja avustukset	1 118	1 942	1 836	1 800	1 800
Muut toimintatuotot	189	74	51	45	45
Henkilöstökulut	16 912	17 499	18 222	18 185	18 000
Palvelujen ostot	4 930	5 158	5 679	5 635	5 550
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 502	1 841	1 787	1 724	1 700
Avustukset	46	25	35	35	35
Muut toimintakulut	5 647	5 601	5 545	5 600	5 594
Poistot ja arvonalentumiset	630	688	1 063	1 300	1 300
Liikeyli- /alijäämä	1 182	259	-151	-294	-294
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	-9	-5	-6	-6
Rahoitustuotot	4	0	0	0	0
Liikelaitoksen korvaus peruspääomasta	0	2	1	1	1
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Varausten ja rahastojen muutokset	397		163	300	300
Tilikauden yli-/alijäämä	1 575	250	6	0	0

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot yhteensä	-772	-925	-2 612	-700	-700
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-772	-925	-2 612	-700	-700
Tieto 1 / tietokeskus					
Seppälän kampus			-370		
Liiketalous			-51		
Sähkö-, turva- ja metalliala			-110		
Auto- ja rakennusala			-190		
Vuorikadun kampus, uudisrakennus			-1 437		
Vuorikadun kampus, peruskorjausosa			-355		
Kajaanin Lukio			-99		

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta	1 747	938	907	1 000	1 000
Liikeyli- /alijäämä	1 183	259	-151	-294	-294
Poistot ja arvonalentumiset	630	688	1 063	1 300	1 300
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	-9	-5	-6	-6
Tulorahoituksen korjauserät	-62	0			
Investointien rahavirta	-710	-925	-2 612	-700	-700
Investointimenot	-875	-925	-2 612	-700	-700
Rahoitusosuudet	103				
Pysyvien vastaavien hyöd. Luovutustulot	62				
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 037	13	-1 705	300	300
Rahoituksen rahavirta	-1 038	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 038				
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1	13	-1 705	300	300

9.3 Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin Mamselli -liikelaitos tuottaa laadukkaita ja kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapitopalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Mamselli vastaa asiakkaiden ateria- ja puhtaanapito-palveluiden tuottamisesta myös poikkeusoloissa. Kajaanin Mamsellin visio on ”Yhdessä, rohkeasti ja resurssiviisaasti innovoiden”.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Kajaanin Mamselli tuottaa ateria- ja puhtaanapito palveluja yhteistoiminta- ja palvelusopimusten mukaisesti Kajaanin kaupungille ja muille asiakasryhmille. Kajaanin Mamselli -liikelaitos tuottaa palvelunsa yrittäjämallin mukaisesti ja toimii liiketoimintaperiaatteella tulovastuullisesti.

Toimintaympäristön muutokset

Keskeisimmät Mamsellissa tunnistetut muutosvoimat, jotka vaikuttavat lähitulevaisuudessa Mamsellin toimintaan, ovat asiakkaiden ympäristötietoisuuden lisääntyminen, työvoiman saatavuuden vaikeutuminen sekä opetusmenetelmien muuttuminen. Ympäristötietoisuuden lisääntymiseen Mamselli pyrkii vastaamaan parantamalla materiaali- ja energiatehokkuutta, vahvistamalla henkilöstön ympäristötietoisuutta sekä jatkamalla toiminnan näkyväksi tekemistä. Ammattitaitoisten työntekijöiden saatavuuden turvaamiseksi Mamselli pyrkii tarjoamaan aktiivisesti työssäoppimis- ja harjoittelupaikkoja sekä kouluttaa työntekijöitä oppisopimus-koulutuksella. Mamsellin henkilöstösuunnittelua ohjaa strategialähtöinen osaamisen kehittämissuunnitelma. Opetusmenetelmien muuttuminen näkyy oppilaitoksissa paikan päällä tapahtuvan opetuksen vähentymisenä, mikä tuo haasteita ruokatuotannon suunnittelulle ja hävikin hallinnalle. Ruokatuotannon suunnittelun haasteisiin pyritään vastaamaan tiivistämällä yhteistyötä oppilaitosten ja asiakkaiden kanssa sekä kehittämällä tuotevalikoimaa ja tuotantotapoja.

Palvelulinjaus

Kajaanin Mamselli tuottaa laadukkaita ja kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapito palveluita kestävän kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa.

Keskittyminen ydintoimintaan

Mamsellissa on aktiivisessa käytössä laadunhallinnan toimintamallit ja työkalut.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Mahdollisimman nopeasti saatu asiakaspalaute auttaa kehittämään tuotteita ja palveluita entistä asiakaslähtöisemmiksi.	Uusien reaaliaikaisten palautekanavien käyttöönotto	Päivittäispalautetta seurataan aluekohtaisilla laitteilla. Saatu palaute ohjaa toiminnan kehittämistä.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Tarjoiluhävikin vähentäminen	Sallittava tarjoiluhävikin määrä	< 10 %
Lautashävikin vähentäminen	Sallittava lautashävikin määrä	< 8 %

Tulevaisuus nuorissa

Ruokailusuositusten mukainen ateriointi edistää ammattiin valmistuvien nuorten terveyttä ja hyvinvointia	Kouluaterioilla salaattia syövien opiskelijoiden osuus	45 %
Mamselli haluaa olla haluttu työssäoppimis-, harjoittelu- ja työpaikka	Harjoittelu-/työssäoppimispaikkojen määrä	70 harjoittelijaa/työssäoppijaa

Osaajista elinvoimaa

Mamsellisissa on oikeanlaista osaamista, oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa	Strategialähtöinen osaamisen kehittämissuunnitelman toteutuminen	Tavoitteet toteutuneet 60 %
--	--	-----------------------------

20 - 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 - 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 - 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 - 3	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Talous ei ole tasapainossa. Tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu ei vastaa kustannuksia, menoerien hallinta on puutteellista ja kustannuserät suhteessa liikevaihtoon kasvavat.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Toiminnalliset riskit	Ei saada riittävästi ammattitaitoisia työntekijöitä. Työntekijöiden vaihtuvuus on suurta.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Sairauspoissaolot vaikeuttavat palvelun tuottamista asiakkaalle. Työntekijät uupuvat lisääntyneen työkuorman vuoksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Vahinkoriskit	Keittiön kriittisten tuotantolaitteiden rikkoutuminen	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 2 8

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Vahinkoriskit	Asiakkaalle tai henkilökunnalle aiheutuu henkilöturvallisuutta vaarantava vahinko	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 2 8

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Mamsellissa on selkeät vastuumäärittelyt
Henkilöstöasiat	Mamsellissa toimitaan voimassa olevien lakien ja asetusten, virka- ja työehtosopimusten sekä henkilöstöasioita koskevien konsernimääräysten, päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Mamsellissa on strategialähtöisen osaamisen kehittämissuunnitelma kolmelle vuodelle. Mamsellissa on ajantasaiset perehdyttämishjeet. Mamsellissa on Tyhy-suunnitelma ja sen toteutumista seurataan.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden noudattaminen Strategiset tavoitteet ohjaavat toimintaa. Talousprosessien kehittämistä jatketaan yhdessä konsernihallinnon talouspalveluiden kanssa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Ostolaskut ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti. Kassojen tarkistukset
Talousraportointi	Taloustilanne käsitellään Mamsellin johtoryhmässä ja talousraportti lähetetään kuukausittain johtokunnan jäsenille. Tuloskeskustelut asiakkaiden kanssa
Omaisuuksien hallinnointi	Mamsellin hankintojen ohjaus ja johtaminen on vastuutettu.
Tietohallinto ja tietoturva	Mamsellissa on ajantasaiset toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet. Mamsellin henkilöstöä koulutetaan kaupungin tietosuojaohjeista.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Mamselli ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.
Sopimushallinta	Mamsellissa on määritelty sopimusvastuut.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Mamsellissa ei ole omaa hanketoimintaa.

Henkilöstö

Kajaanin Mamselli	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	240	235	164	162	160

Kajaanin Mamselli -liikelaitos

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	17 148	16 815	11 352	11 465	11 580
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	267	251	228	231	233
Muut toimintatuotot	5	4			
Valmisteverastojen muutos					
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut	8 300	8 498	5 480	5 535	5 591
Palvelujen ostot	3 333	3 014	2 593	2 619	2 649
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 247	4 282	2 580	2 606	2 632
Avustukset					
Muut toimintakulut	1 203	1 200	888	897	906
Poistot ja arvonalentumiset	17	13	28	28	25
Liikeyli- /alijäämä	321	63	10	11	11
Rahoitustuotot ja -kulut	-62	-63	-10	-11	-11
Rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Liikelaitoksen korvaus peruspääomasta (k	0	1	0		
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Varausten ja rahastojen muutokset					
Tilikauden yli-/alijäämä	259	0	0	0	0

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot yhteensä	0	0	-100	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	-100	0	0
Irtain omaisuus	0	0	-100	0	0

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta	276	13	28	28	25
Liikeyli- /alijäämä	321	63	10	11	11
Poistot ja arvonalentumiset	17	13	28	28	25
Rahoitustuotot ja -kulut	-62	-63	-10	-11	-11
Tulorahoituksen korjauserät	0	0			
Investointien rahavirta	0	0	-100	0	0
Investointimenot	0	0	-100	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	276	13	-72	28	25
Rahoituksen rahavirta	-276	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-276				
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	13	-72	28	25

9.4 Kajaanin Vesi -liikelaitos

Perustehtävät

Kajaanin Vesi -liikelaitos vastaa toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisesta vesihuoltolaitostoiminnasta taloudellisesti ja kilpailukykyisesti yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Huolehtii toiminta-alueellaan asutuksen ja siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajan toimintojen veden hankinnasta, käsittelystä ja jakelusta sekä jäteveden viemäroinnistä ja käsittelystä kaikissa olosuhteissa. Huolehtii tarvitsemiensa laitosten laitteiden ja johtojen suunnittelusta, rakentamisesta, huollosta ja ylläpidosta sekä toimintansa kehittamisestä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Perustehtävät hoidetaan omajohtoisena työnä, jossa käytetään merkittävästi alihankintaa ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Lietejätehuolto hoidetaan ostopalveluna. Oma henkilöstö on mitoitettu siten, että varallaolo voidaan järjestää omalla henkilöstöllä, kausityötä ja erityistehtäviä hoidetaan ostopalveluin. Rakennuttamisesta pääosin vastataan itse tai yhteistyössä ympäristöteknisen toimialan kanssa, muuten investoinnit ostetaan pääosin ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Toimintaympäristön muutokset

Vesihuollon maksuja ja hintoja koskeva ohjeistus on muuttunut entistä selkeämmin myös alueellisesti aiheuttamisperiaatetta toteuttavaksi. Veden ominaiskulutus ja Kajaanin Veden kokonaisuus vähenee, mikä pienentää käyttömaksutuloja. Ikääntyvän vesihuoltoverkoston ja prosessilaitteiden korjausvelan hallinta ylläpitää merkittävää saneeraustarvetta. Kajaanin Veden hallinnon ja kaupungin keskushallinnon tehtävien rajapinnat selkiytetään ja Kajaanin Veden resurssit sopeutetaan tehtäviä vastaaviksi.

Palvelulinjaus
Saneerausinvestointeja korjausvelan hallitsemiseksi toteutetaan keskimäärin valtuustokausittain päivitettävän korjausvelkaselvityksen mukaisella määrällä.
Liittymis-, laskutus- ja mittarointiprosesseja sujuvoitetaan ja suoraviivaistetaan sekä itsepalveluominaisuuksia kehitetään digitaalisuutta hyödyntämällä ja järjestelmiä uusimalla.
Talous- (ja jäteveden) tuotannon ja jakelun ohjauksen kehittäminen/tehostaminen mitattua tietoa hyödyntäen.
Keskitytään perustehtävään ja toimintavarmuuteen. Muita tehtäviä otetaan vastattavaksi harkiten, mikäli niistä saatava kate on vähintään ydintehtävien tasolla ja resursseja tai kapasiteettia on niihin käytettävissä.
Aloitetaan jätevedenpuhdistamon uusinnan valmistelu siten, että Peuraniemen jätevedenpuhdistamon teknisen käyttöiän täytyessä ensi vuosikymmenen lopussa käytössä on korvaava jätevedenpuhdistamo.
Vuoto- ja hulevesien pääsyä jätevesiviemäriin vähennetään yhteistyössä ympäristöteknisen toimialan kanssa.
Taksamallia uudistetaan Vesilaitosyhdistyksen ohjeen mukaisesti niin, että alueellista ja asiakasryhmittäistä aiheuttamisperiaatetta toteutetaan nykyistä selkeämmin. Laskutettavan talous- ja jätevesimäärän väheneminen sekä hulevesien ohjaaminen pois jätevesiviemäristä otetaan huomioon uudistuksessa.
Osallistutaan ympäristöteknisen toimialan johtamaan vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitykseen.

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Tuottovaatimus	1 200 000 euroa, joka koostuu peruspääoman korosta ja tulotuksesta
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	> 700 000 euroa (ei sitova)

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Asiakastyytyväisyys	Kuntatekniikan palvelukyselyn vesihuollon osuuden keskiarvo parillisina vuosina, 0 - 5	4,35
Vesihuollon toimitusvarmuus	Vedenjakelun suunnittelemattomat käyttökatkokset, tuntia/asukas/vuosi	0,14
Sähköisen palvelun lisääminen	Vesimittarien etäluku	20 % vesimittareista etäluennassa

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Energiatehokkuus	Jätevedenpumppaamoiden energiatehokkuus optimoitu, % pumppaamoista	60 %
Ympäristöystävällinen viemärointi ja jätevedenpuhdistus	Jätevedenpuhdistamon kuukausinäytteistä lupaehtojen mukaisia, %	90 %

Tulevaisuus nuorissa

Harjoittelupaikkojen tarjoaminen tuleville osaajille	Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja, htv/vuosi	0,8
--	--	-----

Riskienhallinta

	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Vesiosuuskuntien liittämisen tai kunta-/vesilaitosfuusioiden vaikutukset vastuiden lisääntymiseen, tehokkuuden (m ³ /km) heikkeneemiseen ja edelleen resurssitarpeisiin ja asiakashinnoitteluun	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Strategiset riskit	Toimintakyvyn/palvelutason heikkeneminen puutteellisen omaisuudenhallinnan (korjausvelan kasvun) vuoksi	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Strategiset riskit	Tulopohjaan nähden liian laaja toiminta-alue ja/tai palvelurepertuaari tai -taso	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4
Rahoitusriskit	Tulojen vähentyminen laskutettavan talous- ja/tai jäteveden määrän vähentyessä	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Suurten korvausinvestointien (jätevedenpuhdistamo) rahoitus ja vaikutus asiakashinnoitteluun	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

Toiminnalliset riskit	Vesihuollon häiriötilanne sähkö- tai tietoliikennejärjestelmien keskeytyksen, verkosto tai laitteistorikkojen, poikkeuksellisten säiliöiden tai laatuhäiriöiden vuoksi	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Vahinkoriskit	Korvausvastuu vastuuvakuutuksen piiriin kuulumattomasta vesihuollon virheestä aiheutuneesta vahingosta	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Vahinkoriskit	Korvausvastuu ympäristöluopaehdot ylittävistä päästöistä (esim. jätevedenpuhdistamon toimintahäiriö)	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Vahinkoriskit	Työntekijöiden henkilövahinkoriskit	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Vastuut selkeästi määritelty (hallintosääntö & Kajaanin Veden toimintasääntö)
Henkilöstöasiat	Kaupungin henkilöstöohjelma ja sen seuranta käytössä Kehityskeskustelut pidetään vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Työyhteisötaitojen merkitystä työyhteisön toimintaan korostetaan.
Taloussuunnittelu	Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Tehtäväkokonaisuuksien ja tehtävänjaon tarkentaminen Kajaanin Veden ja taloushallinnon välillä asiakastietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen
Talousraportointi	Talousraportointi johtokunnan jäsenille kuukausittain, käsittely johtoryhmässä ja johtokunnassa
Omaisuuksien hallinnointi	Korjausvelan määrän lisääntyminen pyritään estämään ajantasaisien korjausvelkalaskelmien ja riittävien sekä oikein kohdennettujen saneerausinvestointien avulla.
Tietohallinto ja tietoturva	Tietosuojaselosteet ajan tasalla Tietohallinto- ja tietoturvaosaamisresurssien turvaaminen tietohallintoa hyödyntäen tai muilla keinoin sekä tarpeiden aktiivinen esille tuominen tietohallinnolle
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Kajaanin Vesi ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.
Sopimushallinta	Sopimusvastuut määritetty
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Ei omaa hanketoimintaa

Henkilöstö

Kajaanin Vesi	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	20,2	21	20,7	19,0	18,8

Kajaanin Vesi -liikelaitos

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	7 183	7 397	7 518	7 685	7 855
Liiketoiminnan muut tuotot	22		5	5	5
Muut tuet ja avustukset	14				
Materiaalit ja palvelut	-2 237	-2 176	-2 379	-2 283	-2 329
Henkilöstökulut	-1 211	-1 257	-1 257	-1 235	-1 248
Poistot ja arvonalentumiset	-1 784	-1 891	-1 876	-1 949	-2 047
Liiketoiminnan muut kulut	-94	-91	-104	-106	-108
Liikelylijäämä	1 893	1 982	1 907	2 117	2 128
Rahoituskulut	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Rahoitustuotot	12				
Tilikauden yli-/alijäämä	705	782	707	917	928

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot yhteensä	-2 311	-3 055	-3 030	-3 170	-3 000
Rahoitusosuudet	0	0	0		
Nettoinvestoinnit	-2 311	-3 055	-3 030	-3 170	-3 000
Rakennukset	0	0	0		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-2 310	-2 855	-2 730	-2 970	-2 800
Rahoitusosuudet		0	0		
Suunnittelu					
Rakentaminen	-1 760	-2 065	-1 950	-2 420	-2 195
Rahoitusosuudet	246				
Hulevesi- omaisuuden luovutus kaup.					
Vedenottamot ja pohjavesialueet	-6	0	-10	0	0
Vedenkäsittelylaitokset, vesisäiliöt ja paineenkorotusasema	-414	-320	-140	0	0
Jätevedenpumppaamot ja -puhdistamot	-375	-470	-630	-550	-605
Koneet ja kalusto	-1	-100	-200	-200	-200
Aineettomat oikeudet		-100	-100		

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta	2 488	2 673	2 583	2 866	2 975
Liikelyli- /alijäämä	1 894	1 982	1 907	2 117	2 128
Poistot ja arvonalentumiset	1 784	1 891	1 876	1 949	2 047
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 190	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Investointien rahavirta	-2 310	-3 055	-3 030	-3 170	-3 000
Investointimenot	-2 557	-3 055	-3 030	-3 170	-3 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	247	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	178	-382	-447	-304	-25
Rahoituksen rahavirta	161	150	125	125	125
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Liittymismaksut	161	150	125	125	125
Vaikutus maksuvalmiuteen	339	-232	-322	-179	100

9.5 Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos

Perustehtävät

Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos (Vilake) ylläpitää, peruskorjaa, kehittää ja tarpeen mukaan vähentää hallinnassaan olevia valtiolta luovutuksena siirtyneitä Vimpelinlaakson ja Seppälän oppilaitoskiinteistöjä, jotka ovat pääosin toisen- ja korkea-asteen koulutuksen käytössä. Tarvittaessa liikelaitos rakentaa uusia korvaavia tiloja. Kiinteistöjen luovutusehtojen mukaan ne on säilytettävä opetustoimen valtionosuutta saavan toiminnan käytössä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Liikelaitoksella ei ole palkattua henkilöstöä, vaan se hankkii kaikki hallinto-, talous-, kiinteistönhoito-, kunnossapito-, rakennuttamis- yms. palvelut pääasiassa kaupungin tilakeskukselta ja keskitetyiltä tukipalveluilta sekä osin ostopalveluina. Vilake kilpailuttaa investointien suunnittelun, rakentamisen kaikki urakat ja osan ylläpito- ja kunnossapitopalveluista.

Liikelaitoksen talousarvio laaditaan siten, että kaikki rakennukset ovat omina tulosityksikköinä, jolloin käyttäjille kohdistetaan todelliset rakennuskohtaiset ylläpito- ja pääomavuokrat. Investoinnit toteutetaan pääomavuokrien poistoilla, vieraalla pääomalla tai rahoitusosuuksilla.

Isot kehittämis- ja rakentamishankkeet on tällä erää toteutettu, jatkossa keskitytään tarpeellisiin perus- ja muutokorjauksiin. Investointitaso alenee rakennusten kulumista vastaavalle tasolle tai sen alle. Pari isompaa usean miljoonan euron rakentamishanketta toteutetaan vuoteen 2025 mennessä. Seppälän alueen peruskorjaustarvetta, tulevaa tilojen käyttöä ja tarvetta sekä Oppi-alueen asuntolatoiminnan tarvetta selvitetään.

Toimintaympäristön muutokset

Erittäin matala markkinakorkotaso jatkunee edelleen, tarpeellisia investointeja on kannattanut tai kannattaa tehdä ja rahoituskulut pysyvät maltillisena.

Vimpelinlaakson ja Seppälän opetustoiminnan muutokset, tilajärjestelyt ja tilojen käytön tehostaminen vaikuttavat Vilakkeen toimintaan. Osa tiloista jää lyhytaikaisesti tai pysyvästi tyhjiin eikä kaupungin palvelutuotanto tarvitse niitä. Rakennusten rakennemuutosohjelman mukaisesti tavoitteena on kaupungin rakennusomaisuuden vähentäminen.

Palvelulinjaus
Toteutetaan investointiosan hankkeet. Vuonna 2020 ei ole isoja investointihankkeita vaan pienehköjä osakorjauksia ja tulevien hankkeiden suunnittelua. Suurimpina investointikohteina ovat keittiö-ravintola Foxin peruskorjaus ja Oppi 3 -asuntolan korjaussuunnittelu.
Kaupungin tilaohjelman toteuttaminen ja kehittäminen jatkuu. Keskeisimmät asiat ovat rakennusten korjausvelka ja -tarve, viiden vuoden investointisuunnitelma sekä rakennusten salkutus. Rakennusten arvo-, kunto-, investointitarve- ja korjausvelkaselvitystä päivitetään joka toinen vuosi.
Kaupungin rakennusten rakennemuutosohjelman mukaisesti tyhjäksi tai vajaakäytölle jääneiden tai jäävien tilojen määrää vähennetään.
Kaupungin tilakeskus hoitaa edelleen Vilakkeen noin 64 000 m ² :n rakennusomaisuuden rakennuttamis- ja asiantuntijatehtävät, kiinteistönhoidon ja kunnossapidon sekä kaupungin tilaohjelman ja rakennusten rakennemuutosohjelman valmistelun ja toteuttamisen.
Energian seurannassa ja käytön tehostamisessa tavoitteena on energiansäästötyöhön panostaminen ja 1–2 prosentin säästö vuotuisiin energiakustannuksiin.

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Tuottovaatimus: peruspääoman korko	Tilikauden ylijäämä > 0

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja energiankulutuksen hallinta.	Rakennusten yhteenlaskettu energian kulutus	Energian kulutus on 1–2 % pienempi vuoden 2019 tasoon verrattuna.

Tulevaisuus nuorissa

Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristö on tiivis.	Tilojen käytön tehokkuus	Tyhjiä tiloja < 1 000 m ² , tilojen vuokrausaste > 97 %
Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristön on viihtyisiä.	Tilojen kunto	Peruskorjaamattomia tiloja < 5 800 m ² / < 9 % tiloista
Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristö on viihtyisiä.	Tilojen kuntoluokka keskim.	Yli 75 %

Riskienhallinta

 – 	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
 – 	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
 – 	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
 – 	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Jos peruskorjausinvestoinnit ovat pienemmät kuin rakennusten peruskorjaustarpeeseen johtava kuluminen, korjausvelka kasvaa, rakennusten kunto heikkenee ja mm. sisäilmaongelmia voi ilmaantua. Rakennusten kuluminen on tällä hetkellä noin 2,1 milj. euroa/vuodessa ja korjausvelka noin 3,4 milj. euroa. Omaisuuteen kohdistetut toimenpiteet ovat olleet oikeita ja riittäviä.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3
Rahoitusriskit	Markkinakorkojen ja korkokustannusten nousu. Pyritään lainojen lyhyisiin takaisinmaksuaikoihin ja tarvittaessa tehdään markkinakorkojen nousuennusteiden mukaiset suojaustoimenpiteet.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2
Toiminnalliset riskit	Lähivuosina voi tulla vuokratappioita tyhjiä tiloista ja mahdollisia rakennusten purkukuluja.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3
Vahinkoriskit	Rankkasateet, vuotovahingot, tulipalot tms. aiheuttavat tulvia ja kiinteistövahinkoja. Kovat pakkaset lisäävät energiakustannuksia ja muut sään ääri-ilmiot aiheuttavat vahinkoja tai ylimääräisiä kustannuksia. Kaikki rakennukset on vakuutettu omaisuusriskivakuutuksella ja kaupungilla on vastuuvakuutus mm. henkilövahinkojen varalta.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Selkeät vastuu- ja sijaismäärittelyt noudattaen kaupungin keskeistä ohjeistusta kuten hallintosääntö ja konserniohje
Henkilöstöasiat	Liikelaitoksella ei ole omaa henkilöstöä.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden ja tavoitteiden noudattaminen Investointiosan toteuttaminen
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Osto- ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti.
Talousraportointi	Taloustilanne käsitellään aina johtokunnan kokouksissa. Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain ja mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan. Kaupungin osavuosisraportointi tehdään ohjeistuksen mukaisesti.
Omaisuuksien hallinnointi	Käyttöomaisuus, poistot/investoinnit ja varaukset oikein sekä ajan tasalla Tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen myynti tai purku
Tietohallinto ja tietoturva	Toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet on laadittu.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Ei kuulu liikelaitoksen toimintaan
Sopimushallinta	Sopimusvastuut on määritetty ja sopimukset ajan tasalla. Sopimukset viedään CaseM-asianhallintajärjestelmään.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Ei ole omaa hanketoimintaa.

Vimpelinlaakson kehittämissiikelaitys

TALOUS 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	4 077	4 138	4 201	4 221	4 305
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	1				
Valmisteverastojen muutos					
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	926	1 010	968	1 030	1 051
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 379	1 518	1 580	1 548	1 574
Avustukset					
Muut toimintakulut	0				
Poistot ja arvonalentumiset	1 862	1 919	1 970	1 958	1 997
Liikelyli- /alijäämä	-89	-309	-317	-315	-317
Rahoitustuotot ja -kulut	-48	-71	-33	-71	-71
Rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Liikelaitoksen korvaus peruspääomasta (k)	2	1		0	0
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Varausten ja rahastojen muutokset	382	388	382	388	388
Tilikauden yli-/alijäämä	245	8	32	1	0

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2018	TA 2018	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot yhteensä	-878	-2 050	-1 380	-2 750	-2 450
Rahoittusosuudet	0	0	0		
Nettoinvestoinnit	-878	-2 050	-1 380	-2 750	-2 450
Tieto 1 / tietokeskus					
Tieto 1 / muut tilat		-50	-80		
Tieto 1 yhteensä		-50	-80		
Tieto 2			-100		
Tieto 2 / Fox	-2	-700	-700		
Tieto 2 / Metallihalli					
Tieto 2/entinen Kisälli		-170			
Tieto 2 yhteensä	-2	-870	-800		
Tieto 3 / ent. hallintorakennus		-40			
Tieto 3 yhteensä		-40			
Tieto 4 / rakennushalli	-243	-300			
Tieto 4 yhteensä	-243	-300			
AMMATTIKORKEAKOULU					
Taito 1	-1	-160			
Taito 2	-52	-150			
Taito-rakennukset yhteensä	-53	-310			
KAINUUN AMMATTIOPISTO					
Oppi 3 / asuntola	-9	-100	-250	-2 550	-2 100
Oppi 4 / päärakennus		-100			
Oppi 5 / autoala					
Oppi 6 / sähköala	-91				
Oppi 7 / metallialan tilat					
Oppi / Oppi rakennusten inframuutokset	-295				
Oppi-rakennukset yhteensä	-395	-200	-250	-2 550	-2 100
Seppälän oppilaitoksen rakennukset	-66	-180	-150	-100	-250
Seppälän rakennukset, rahoitusosuus					
Sisäilma- ja vesikattokorjaukset ja muut ennalta-arvaamattomat korjaus/muutostyöt	-119	-100	-100	-100	-100

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta	1 725	1 539	1 621	1 695	1 687
Liikeyli- /alijäämä	-89	-309	-317	-312	-320
Poistot ja arvonalentumiset	1 862	1 919	1 970	2 040	2 040
Rahoitustuotot ja -kulut	-48	-71	-33	-33	-33
Investointien rahavirta	-878	-2 050	-1 380	-2 750	-2 450
Investointimenot	-878	-2 050	-1 380	-2 750	-2 450
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Toiminnan ja investointien rahavirta	847	-511	241	-1 055	-763
Rahoituksen rahavirta	796	2 511	-677	800	750
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys					
Lainakannan muutokset	796	511	-1 459	800	750
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		1 672		2 500	2 450
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-932	-1 161	-1 458	-1 700	-1 700
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 728				
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Rahavarat 31.12.	0	2 000	782	527	514
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 643	2 000	-436	-255	-13

10 TYTÄRYHTIÖT

10.1 Kajaanin Teknologiakeskus Oy

Toiminta-ajatus

Kajaanin kaupungin omistama Kajaanin Teknologiakeskus Oy pääsääntöisesti vuokraa, rakennuttaa, kunnostaa ja tarvittaessa myy tiloja yritystoiminnalle.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Teknologiakeskus toimii terveen yhtiön tavoin. Se maksaa vuositasolla kiinteistöveroä 190 000 euroa. Lisäksi yhtiö maksaa lainojen takausprovisiot kaupungille ja tuloksestaan lakisääteiset verot.

Teknologiakeskus omistaa tiloja 35 482 m². Tilojen käyttöaste on noin 95 prosenttia. Vajaalla käytöllä on mm. yksi suurempi hallitila, jonka muuttamista pienempiin moduuleihin harkitaan.

Teknologiakeskus luovuttaa saneeratut Lehtikankaan hammashoitolan tilat Kainuun sotien käyttöön tammikuussa 2020.

Toimintaympäristön muutokset

Teknologiakeskuksen liikevaihto syntyy pääasiassa vuokratuloista. Vuokraustilanne vaihtelee koko ajan. Pidemmälle vuokrausasteen ennustaminen on vaikeaa. Budjetti on laadittu oletuksella, että vuokrausaste säilyy viimeaikaisella tasolla.

Palvelulinjaus
Kajaanin Teknologiakeskus Oy kehittää toimintaansa siten, että asiakasyritykset saavat hinta/laatu-suhteessa hyvää palvelua.
Vuonna 2020 parannetaan yhteiskäyttötilojen, mm. neuvottelu- ja kokoustilojen tasoa. Linnankatu 6:een tulee uusi neuvottelutila.
Tulevalla kaudella tehdään rakennusten piha-alueiden korjaus- ja muutostöitä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Vuokrattavien tilojen käyttöaste	Vähintään 95 %
Liikevaihto	3,4 milj. euroa
Tulostavoite	45 000 euroa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Sähköautojen latauspisteet		Teemme varauksia sähköautojen latauspisteille toimistojen parkkialueille.
----------------------------	--	---

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
------------------------	---------	--------------

Tulevaisuus nuorissa

Kesätöitä nuorille		Tulemme tarjoamaan nuorille muutamaa kesätyöpaikkaa tulevalla kaudella.
--------------------	--	---

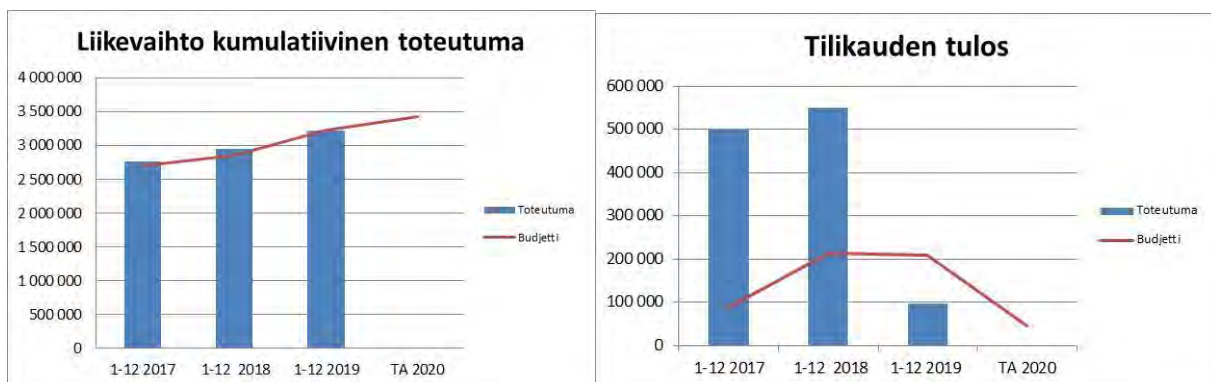
Osaajista elinvoimaa

Harjoittelupaikat ja opinnäytetyöt		<p>Pyrimme tarjoamaan opiskelijoille näyttötyö mahdollisuuksia (KAO).</p> <p>Toimintaamme tukeviin opinnäytetöihin toteutusympäristöä ja tukea sen tekemiseen (Kamk) .</p>
------------------------------------	--	--

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit		
Rahoitusriskit		
Toiminnalliset riskit	Toimitiloja vuokraavien yritysten liiketoiminnan kehittyminen on monesti sidonnainen kotimaassa ja ulkomailla tapahtuviin talouden suhdanteiden kehityksiin. Talouskasvun heikentyessä osa yrityksistä karsii toimitilojen menoista ja jotkut lopettavat kokonaan toimintansa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit		

Henkilöstö

Kajaanin Teknologiakeskus Oy	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	3	3	3	3	3

10.2 Loiste Oy

Toiminta-ajatus

Loiste-konserni myy ja toimittaa asiakkailleen energiaa ja niihin liittyviä palveluita. Asiakaslupauksemme ja missiomme on ”Enemmän kuin energiaa” ja visiomme ”Tarjoamme asiakkaillemme parempaa arkea”.

Toimintamme kannalta merkittävimpiä menestystekijöitä ovat asiakkaiden tyytyväisyys toimintaamme ja hyvä liiketoiminnan kannattavuus.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Palvelumme tuotetaan ostopalveluina sekä omana työnä. Palvelumme järjestetään kustannus- ja resurssitehokkaasti tavoitteena aina haluttu lopputulos. Huomioon otetaan mm. yhtiön strategia, asiakkaiden tarpeet, markkinatilanne ja lainsäädännön muutokset.

Toimintaympäristön muutokset

Sähkön markkinahintatason vaihtelu on ollut kuluvana vuonna suurta. Tuulivoimatuotannon lisäys ja kulutuksen painottuminen yhä enemmän tietyille tunneille aiheuttaa tukkusähkön hinnan merkittävää vaihtelua vuorokauden sisällä, jolloin on syntynyt yhä enemmän palveluita sähkön kulutuksen ohjaamiseen. Ilmastonmuutos ja siitä johtuva uusiutuvan energian tuotannon lisääminen ovat energiatoimialaa ohjaavia tekijöitä. Asiakkaiden energian käyttöä tehostaa ilmalämpöpumput, lisääntyvä automaatio ja hajautettu sähkön pientuotanto (mm. aurinkopaneelit).

Sähköverkkoinvestointien painottuminen maakaapeliin ja säävarman sähköverkon rakentaminen maaseudulle ovat Suomessa toimivien jakeluverkonhaltijoiden toimenpidelistalla seuraavat kymmenen vuotta.

- Loiste -konserni jatkaa sähkön toimitusvarmuuden kehittämistä. Uudistamme ja kehitämme sähköverkkojamme pitääksemme ne luotettavina ja toimintavarmoina.
- Tarjoamme asiakkaillemme sähkön- ja lämmönmyynnin ohella energiaa säästäviä ja tuottavia tuotteita ja palveluita, kuten mm. sähkön ja lämmön kulutuksen ohjauksratkaisuja, aurinkopaneeli- ja sähköautonlatausjärjestelmiä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Osingonmaksu Kajaanille vähintään edellisvuosien korkotuottojen tasolla	11,0 milj. €
Yhtiön arvon jatkuva parantaminen	

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tuloskortit

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Toimiva kaupunki-infrastruktuuri		Yhteistyö kaupungin ja sen liikelaitosten kanssa kaupunki-infrastruktuurin kehittämisessä

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Sähköautojen latauspisteet		Sähköautojen määrään suhteutettu riittävän latausverkoston kehittäminen
----------------------------	--	---

Tulevaisuus nuorissa

Yhteistyö Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa		Tunnistaa yhteistyöalueet. Yhteistyö tunnistetuilla osa-alueilla toimii ja opiskelevat nuoret saavat hyvän kuvan Loisteesta.
---	--	--

Osaajista elinvoimaa

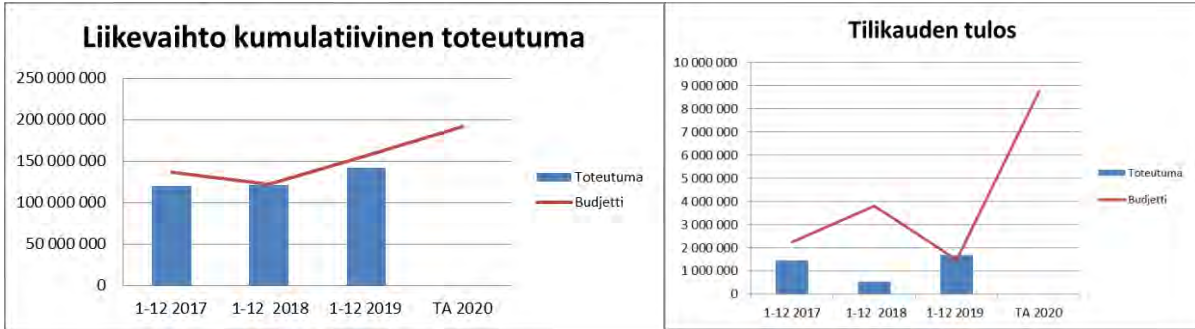
Osaavaa henkilöstöä saadaan Loisteeseen		Loisteen osaamisen kehittäminen ja rekrytointi toimii.
---	--	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Konsernin tuloksen kannalta olennaisimmat tekijät ovat sähkön tukkumarkkinahinta, säätilan aiheuttamat häiriöt sähköverkkotoiminnalle, sähköverkkotoiminnan valvontamallin kehittyminen sekä vallitseva korkotaso. Kaukolämmön kilpailukyvyyn suhteellinen heikentyminen ja liikevaihdon lasku muiden lämmitysmuotojen kehittyessä.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Rahoituksellisesti konsernin toimintaan sisältyy korko- sekä likviditeettiriski. Lyhyellä aikavälillä hintapiikit fyysisen sähkön tukkumarkkinoilla voivat aiheuttaa rahantarpeen voimakasta kasvua.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Toiminnalliset riskit	Tuotetun ja myydyn energian hintariski on rajattu johdannais sopimuksilla. Rahoitusriskiä hallitaan korkojohdannaisilla ja rahoitussopimuksilla. Johdannaisien käyttöä ohjataan konsernin riskienhallintapolitiikalla. Sähkön jakeluun liittyy vastuuriiskejä, joita on pienennetty vakuutuksilla. Myös energian tuottamiseen ja siirtämiseen liittyvää omaisuus- ja keskeytysriskiä on pienennetty vakuutuksin.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Vahinkoriskit	Lumi- ja jääkuormat sekä myrskyt aiheuttavat suurimmat riskit sähköverkkotoiminnalle. Niiden aiheuttamista suurhäiriöistä voi aiheutua viankorjauskustannuksia sekä sähkömarkkinalain mukaisia vakiokorvauksia. Suurhäiriöt aiheuttavat verkostolle lisäksi ylimääräistä rasiitusta ja vähentävät sen jäljellä olevaa taloudellista pitoaika. Verkoston säävarmoilla rakenteilla sekä ennakoivalla kunnossapidolla pyritään vähentämään vikoja ja pienentämään verkosta aiheutuva turvallisuusriskiä. Lämmöntuotantolaitoksissa tai kaukolämpöverkossa voi olla vaurioita, joista seuraa tuotannon ja lämmönjakelun keskeytyksiä sekä mahdollisesti vahinkoja ja vahingonkorvauksia ulkopuolisille.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

Henkilöstö

Loiste Oy	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	57	61	61	61	61

10.3 Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus

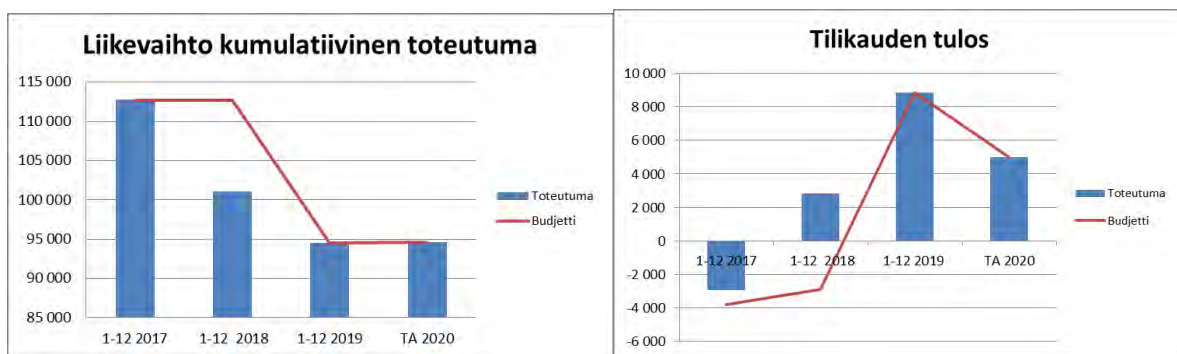
Toiminta-ajatus

Ylläpitää palvelukeskuskiinteistöä Kajaanin Lohtajan kaupunginosassa.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari hoitaa isännöinin ja huollon. Yhtiössä on tällä hetkellä kolme osakkeenomistajaa, kaksi rakennusta sekä viisi huoneistoa. Yhtiö on tällä hetkellä velaton. Yhtiö on ostanut vuonna 2018 ns. ravintolatilaa osakkeet itselleen. Ravintolatala on laitettu myyntiin kiinteistövälittäjän kautta toukokuussa 2019. Tyhjillä olevan grillikioskitilan osalta tehdään selvitystä saadaanko niiden tilojen osakkeet ostettua yhtiön haltuun.

Toimintaympäristön muutokset

10.4 Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

Toiminta-ajatus

Pitää yllä kohtuuhintaisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Kajaanissa asuville ja opiskelijoille.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Toimintaympäristön muutokset

Palvelulinjaus
Kiinteistöihin tehdään osakorjauksia tulorahoituksella.
Suuria perusorjauksia ei tehdä kiinteistökantaan.
Lainakantaa vähennetään velkakirjaehtojen mukaisella määrällä.
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari osallistuu Kajaanin kaupungin Sammonkaari –hankkeeseen.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Asuntojen käyttöaste	Tavoite yli 90 % käyttöaste laskettuna vuokratuloista
Vuokrasaatavat	Alle 2,3 % laskettuna vuokratuotoista

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Pidetään huolta kiinteistöistä ja niissä olevissa asunnoista	Kiinteistön ylläpitoa jatketaan osakorjauksilla ja ne tehdään tulorahoituksella.	Tehdään kiinteistöihin talousarvion mukaisesti korjauksia.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Asuntojen energian käytön minimointi vaikuttamalla asukkaiden asenteisiin energiankäytön suhteen.	Panostetaan tiedottamiseen	Osallistutaan valatakunnalliseen Energiainsäästöviikkoon (41/2020). Tehdään energiansäästöön liittyviä korjauksia kiinteistöihin.
---	----------------------------	---

Osaajista elinvoimaa

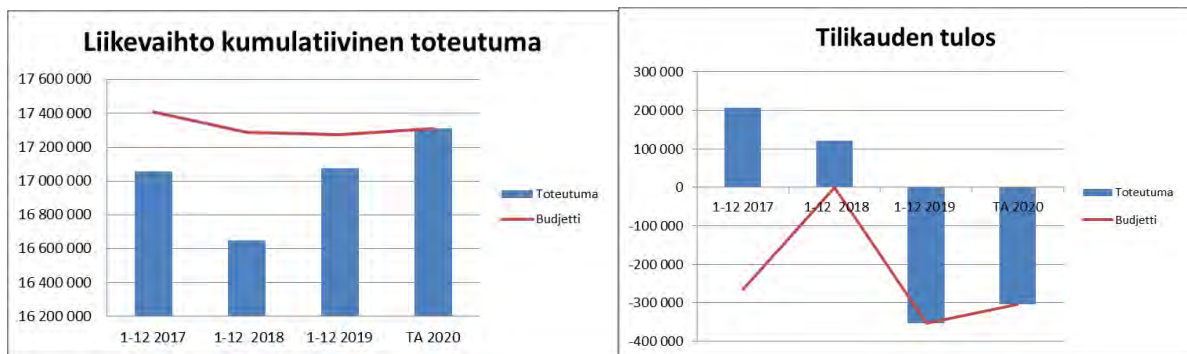
Kansainväliset opiskelijat	Yhteistyö KAMK:n kanssa.	Käydään vuoropuhelua kvopiskelijoiden asumiseen liittyvissä asioissa KAMK:n kanssa
----------------------------	--------------------------	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Työ- ja koulutuspaikkojen määrä sekä asukasmäärän kehitys Kajaanissa vaikuttavat yhtiön käyttöasteeseen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 <div style="background-color: yellow; display: inline-block; padding: 2px 5px;">9</div>

Henkilöstö

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	25	25	25	25	25

10.5 Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Toiminta-ajatus

Suomen älykkäin korkeakoulu. Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) on kansallisesti houkutteleva ja kiinnostava työ- ja opiskelu-paikka sekä yhteistyökumppani. Edistämme Pohjois- ja Itä-Suomen osaamisen, osaajien ja elinkeinoelämän kehittymistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Tutkintoon johtavat suomen- ja englanninkieliset koulutukset, jatko- ja täydennyskoulutus (AIKOPA), aluekehitys sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta.

Toimintaympäristön muutokset

Ammattikorkeakoulujen rahoitus muuttui 1.1.2014 alkaen 100 prosenttisesti tuloksiin perustuvaksi. Korkeakoulujen vuotuinen valtion perusrahoitus määräytyy oman tuloksellisuuden kehittymisen suhteessa valtakunnan tuloksellisuuden kehittymisen keskiarvoon. Rahoitusmalli uudistui vuoden 2017 alussa mittarisuhteiden muutosten myötä. Varainkeruu tuli AMKeille mahdolliseksi kesälä 2017. EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvoosimaksut tulivat lakiuudistuksen myötä käyttöön lukuvuonna 2017 - 2018.

Vuoteen 2030 ulottuvan valtakunnallisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision toivotaan tuovan pitkäjänteisyyttä rakenteiden ja toiminnan kehittämiseen. Korkeakoulutus- ja tutkimusverkosto nähdään Suomessa edelleen tehottomana ja sirpaleisena. Väestö ikääntyy ja ikäluokat pienenevät. Kyky panostaa SOTEen, turvallisuuteen ja kasvuun edellyttää resurssien uudelleen kohdentamista. Kainuu on uusien haasteiden edessä työvoiman oikean kohdistuvuuden ja riittävyyden osalta ja huoltosuhte on maan heikoin.

Maaailma globalisoituu. Julkinen kansallinen kehittämisrahoitus (ml. koheesiorahoitus) tulee merkittävästi muuttumaan uuden EU-ohjelmakauden alkaessa 2021.

Työ- ja elinkeinoelämän muutosten vuoksi koulutuksen painopiste on siirtynyt monimuotokoulutukseen (ent. aikuiskoulutus). Jatkuvan oppimisen mahdollisuudet sekä yritystoiminnan ja yrittäjyyden rooli korostuvat. Tarvitaan nopeaa ja joustavaa reagoitakykyä, verkostoitumista, profiloitumista, markkina-alueen laajentamista, kilpailukyyn varmistamista. Kansallisten linjausten mukaisesti tutkintomääriä tulisi nostaa 20 % vuoteen 2030 mennessä, mutta tähän ei ole osoitettu lisärahoitusta.

Palvelulinjaus

KAMK'24-strategian mukaisesti, opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) hyväksymän ja rahoituksen perustana olevan toimiluvan ja ministeriön kanssa tehdyn tavoitesopimuksen 2017 -2020 mukaisesti koulutus, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) ja aluekehitys.

Keväällä 2020 käydään sopimuskauden 2021 - 2024 tavoitesopimusneuvottelut, joita varten on käynnistetty strategian päivitys KAMK'30-strategiaksi OKM:n linjausten mukaisesti.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa rehtori/toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Rahoituspohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamiseksi.	

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tulokortit
Raportointivastuussa rehtori/toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Uudistetun opintojaksopalautejärjestelmän vakiinnuttaminen, jotta palautetta voidaan arvioida systemaattisesti ja jatkuvan kehittämisen periaatteella. Opiskelijat osallistuvat kehittämiseen aktiivisesti.	Opiskelijatytyytyväisyys (%)	72
Työn hallinnan parantaminen ja kuormittavuuden vähentäminen.	Henkilöstön työhyvinvointi (asteikolla 1–4)	3,2

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Hankeistetaan teemaan liittyviä kokonaisuuksia, mm. hiilineutraalin ympäristön/kestävän kehityksen osalta.	Hankkeet, jotka rahoitetaan horisontaalisen kestävän kehityksen EAKR-rahoituksella (lukumäärä)	3
--	--	---

Tulevaisuus nuorissa

Kirkastetaan koulutusten markkinointikärkeä monikanavaisessa viestinnässä. Tehostetaan somemarkkinointia, jossa hyödynnetään analytiikkaa. Kehitetään strategista markkinointia kumppanuverkoston kautta.	Vetovoimaisuus (ensisijaisia hakijoita kaikissa koulutuksissa/aloituspaiikat).	3,5
Jatketaan NystartUp-opintoja, ohjataan kiihdyttämöön tehokkaasti.	Aloittaa/jatkaa yrittäjänä (valmistumishetkellä) / vuosi (hlöä)	14

Osaajista elinvoimaa

Kehitetään malli jatkuvan oppimisen optimoimiseksi. Räätälöidään koulutuksia, ja tehostetaan markkinointia.	Avoin amk opintopisteet, erilliset opinnot, maahanmuuttajien valmentava koulutus, korkeakoulujen väliset yhteistyösopimukset (mm. CampusOnline), erikoistumiskoulutukset	15000
---	--	-------

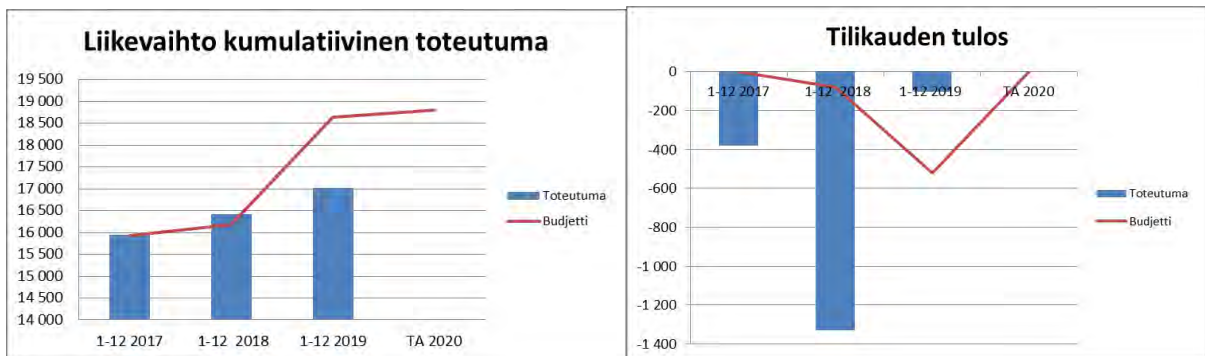
Tuetaan opinnollistamista, mahdollisuutta suorittaa opintoja ristiinopiskelussa sekä vaihtoehtoisilla tavoilla suorittaa opintoja. Tuetaan ja ohjataan henkilökohtaisesti opinnoissa viivästyneitä henkilöitä opintojen suorittamisessa.	Suoritetut tutkinnot (AMK/YAMK)	343/47
--	---------------------------------	--------

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Alueen vetovoiman vaikutus osaavan työvoiman saantiin ja koulutusten vetovoimaisuus	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Perusrahoituksen vaihtelut 100 % tulosrahoituksessa AMK-sektorilla ja muutokset valtakunnallisessa korkeakoulupoliitikassa. Kansallisen TKI-rahoituksen vähenemisen vaikutukset TKI-toiminnan omarahoituksen riittävyys	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Koulutusten vetovoima	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	ICT:n toimintahäiriöt	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

Henkilöstö

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Henkilöstö, htv2	204	190	200	203	203

10.6 Edukai Oy

Toiminta-ajatus

Edukai Oy vastaa alueen koulutus- ja osaamistarpeisiin tuottamalla laadukkaita koulutuspalveluita, kehittää uusia tarpeiden mukaisia koulutustuotteita ja toiminnan muotoja. Yhtiö toimii markkinaehtoisesti ja pyrkii toiminnallaan tukemaan Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen toimintaa. Edukai Oy toimii valtakunnallisesti.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Edukai Oy järjestää työvoimapolitiittista ja muuta kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavaa koulutusta ja osaamisen kehittämiseen liittyvää palvelua: ELY-keskuksille ja TE-toimistoille tarjottavaa maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta ja ei-tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta, ELY-keskusten ja TE-toimistojen osarahoittamana tarjottavaa yhteishankintakoulutusta, yritysten kustantamia henkilöstökoulutuksia, yksityisten henkilöiden maksamia koulutuksia, ammattipätevyyskoulutuksia (direktiivi- ja ADR-koulutukset) sekä muita yrityksille ja organisaatioille tarjottavia täydennyskoulutuksia ja asiantuntijapalveluita.

Toimintaympäristön muutokset

Työvoiman osaamistason nostamiselle on edelleen suurta tarvetta työvoiman kohtaanto-ongelmasta ja yritysten rekrytointivaikeuksista johtuen. Opiskelijoiden saaminen työvoimakoulutuksiin on kuitenkin vaikeutunut; kaikkia tarjouskilpailuissa voitettuja koulutuksia ei saada käyntiin sopimusten mukaisesti vähäisten hakijamäärien vuoksi. Maahanmuuttajakoulutusten osalta haastetta tuo myös maahanmuuttajien vähäiset määrät Kainuussa. Näistä haasteista johtuen on tarpeen lisätä liiketoimintaa yritysten ja organisaatioiden henkilöstöjen eli myös työssäolevan työvoiman osaamisen kehittämiseen.

Palvelulinjaus
Uudenlainen osaaminen
Asiakaslähtöiset ratkaisut ja palvelut
Nopea ja ketterä toteutus
Aito palveluasenne

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2020
Selviytyminen omalla rahoituspohjalla	Positiivinen tulos

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Osaajista elinvoimaa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2020
Laadukas kysyntää ja tarpeita vastaava palveluntarjonta asiakkaiden työllistymisen edistämiseksi	Työvoimakoulutusten asiakastytyväisyyspalautteiden keskiarvo (1 - 5)	Vähintään 4
Laadukkaat räätälöidyt palvelut yrityksille ja yhteisöille henkilöstön osaamisen kehittämiseksi	Liikevaihdon kasvu asiantuntijapalveluiden myynnissä	Asiantuntijapalveluiden osuus vähintään 20 % liikevaihdosta

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Palvelutuotannon painottuminen liikaa ELY:n rahoittamiin koulutuksiin.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	ELY:n rahoittamien koulutusten peruuntuminen opiskelijarekrytoinnin haasteista johtuen, jolloin menetetään huomattavia tuloja.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Toiminnalliset riskit	Uusia koulutuspalveluita ei saada kehitettyä tai myytyä markkinoille. Asiakkaalle luvattua palvelua ei saada toimitettua sovitun mukaisesti.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4
Vahinkoriskit	Henkilöstöresurssien riittävyys ja saatavuus mahdollisissa poikkeustilanteissa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

Henkilöstö

Edukai Oy	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Henkilöstö, htv2	17	12	11	12	13

